

Evaluatie van een subsidiereglement en
verwachtingen voor de toekomst

Waar kunstenaars groeien: talentontwikkeling in de amateurkunsten

Jessy Siongers
Lode Vermeersch
Evelien Storme
John Lievens

mei 2026

Vlaanderen
verbeelding werkt

KU LEUVEN

HVA

UNIVERSITEIT
GENT

Waar kunstenaars groeien: talentontwikkeling in de amateurkunsten

Evaluatie van een subsidiereglement en verwachtingen voor de toekomst

Jessy Siongers, Lode Vermeersch, Evelien Storme & John Lievens

Onderzoek in opdracht van Vlaamse Overheid, Departement Cultuur, Jeugd en Media

Abstract

Dit rapport onderzoekt hoe het tijdelijke subsidiereglement Talentontwikkeling in de amateurkunsten (2021-2023) in de praktijk werd gebruikt en ervaren, en welke lessen hieruit kunnen worden getrokken voor toekomstig beleid. Op basis van dossieranalyse, administratieve data, een bevraging bij aanvragers, interviews en een rondetafelgesprek brengt het onderzoek in kaart wie het reglement bereikte, hoe talentontwikkeling concreet werd ingevuld en welke factoren het succes van aanvragen bepaalden.

Er worden zeven herkenbare governance-modellen ontwikkeld die illustreren hoe talentontwikkeling in de praktijk wordt georganiseerd. Het rapport maakt ook knelpunten zichtbaar, zoals administratieve drempels, spanningen tussen leren en opleveren, en de positie van meer autonome of informele praktijken. Tot slot formuleert het rapport concrete handvatten voor een meer toegankelijke, coherente en duurzame ondersteuning van talentontwikkeling in de amateurkunsten.

Gepubliceerd door
KU Leuven
HIVA - ONDERZOEKSINSTITUUT VOOR ARBEID EN SAMENLEVING
Parkstraat 47 bus 5300, 3000 LEUVEN, België
hiva@kuleuven.be
<http://hiva.kuleuven.be>

D/2026/3241/139

© 2026 HIVA-KU Leuven

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Lijst afkortingen	7
Lijst tabellen	9
Lijst figuren	11
Inleiding	13
1 Onderzoek	15
1.1 Onderzoeksdoelstelling	15
1.2 Onderzoeksvragen	15
1.3 Methodologie	16
2 Beleidsreconstructie	19
2.1 Beleidscontext waarin het subsidiereglement tot stand kwam	19
2.2 Chronologie van de besluitvorming en inhoudelijke keuzes	21
2.3 Overgang naar een decreet	22
2.4 Talentontwikkeling in het Amateurkunstendecreet	23
2.4.1 De koepelorganisaties en een nieuwe 6 ^e kernopdracht	23
2.4.2 Amateurkunstengroepen met hoge artistieke ambities	24
2.4.3 Initiatieven tot over de grenzen heen	24
2.4.4 Internationale Ambassadeurs Amateurkunsten	25
2.5 Verschillen tussen het subsidiereglement en het decreet	25
2.6 Wat leren we uit deze beleidsreconstructie?	27
3 Profiel van de aanvragers en aanvragen	29
3.1 De aanvragers	29
3.1.1 Profiel van aanvragers naar rechtsvorm	29
3.1.2 Kenmerken van aanvragers	29
3.1.3 Positionering als amateurkunstenaar en de poreuze grens met professionele kunstenaars	32
3.2 De aanvragen	33
3.2.1 Aantal (unieke en herhaalde) aanvragen per ronde en indienjaar	33
3.2.2 Aangevraagde budgetten	34
3.2.3 Looptijd van de aangevraagde projecten	35
3.2.4 Doelstellingen van de aanvragen/welke competenties staan centraal in de aanvragen?	35
4 Beoordeling van de aanvragen	37
4.1 Goedkeuringsratio's	37
4.1.1 Algemeen en per discipline	37
4.1.2 Aangevraagde versus toegekende budgetten	39
4.2 Motivering en communicatie van de beoordeling	40
4.2.1 Goedgekeurde en afgekeurde projecten	40
4.3 Afronding en impact van een project	42
4.3.1 Hoe verliepen projecten volgens de amateurkunstenaars?	42
4.3.2 Afrekening: uitkering van het saldo of terugvordering	43
4.3.3 Blijvende impact van het gesubsidieerde project	44

5 Interacties met het amateurkunstenveld	47
5.1 Talentontwikkeling	47
5.1.1 Hoe vullen de aanvragers talentontwikkeling in de aanvraag in?	47
5.1.2 Hoe vullen de aanvragers talentontwikkeling in de survey in	48
5.1.3 Conceptuele (on)duidelijkheid	50
5.2 Noden	51
5.2.1 Noden rond talentontwikkeling	51
5.2.2 Algemene noden ervaren door amateurkunstenaars	52
5.3 Partnerschappen met het professionele circuit en deeltijds kunstonderwijs	54
6 Governance modellen	57
6.1 Hoe organiseren projecten zich?	57
6.2 Samenhang tussen projectkenmerken en kansen op goedkeuring	57
6.3 Latente klasse-analyse	58
6.4 Zeven governance modellen	62
6.4.1 Governance model 1: grote, monodisciplinaire projecten met persoonsgestuurde regie	63
6.4.2 Governance model 2: grote, monodisciplinaire projecten met peer-gebaseerde regie	64
6.4.3 Governance model 3: grote, monodisciplinaire projecten met institutioneel geborgde regie	66
6.4.4 Governance model 4: kleine, monodisciplinaire projecten met compacte individu-gebaseerde organisatiestructuur	67
6.4.5 Governance model 5: kleine, monodisciplinaire projecten rond een artistieke gemeenschap	69
6.4.6 Governance model 6: kleine, multidisciplinaire projectstructuur	70
6.4.7 Governance model 7: kleine, autonome projectstructuur	72
6.5 Wie geeft welk soort expertise?	74
6.6 Conclusies	74
6.6.1 Governance bepaalde het aanvraagsucces meer dan de discipline of ambitie	74
6.6.2 Er bestaat een spanningsveld tussen artistieke autonomie en subsidieerbaarheid	75
6.6.3 Formalisering verhoogt slaagkans, maar is niet de enige weg	75
6.6.4 Veel muziek, wat ook de structuur van de projecten kleurt	75
6.6.5 De as individueel-collectief-institutioneel weerspiegelt een ontwikkelingslogica	75
6.6.6 Individueel of groep aan zet?	76
7 Evaluatie van het reglement	77
7.1 Evaluatie van de aanvraagprocedure door de aanvragers (survey)	77
7.1.1 Algemene evaluatie	77
7.2 Positieve werkzame elementen van het reglement	78
7.2.1 Bereiken van nieuwe doelgroepen	78
7.2.2 Focus op artistieke groei	78
7.2.3 Degelijkheid van de beoordelingsprocedure	78
7.3 Knelpunten en uitvoeringsproblemen	79
7.3.1 Algemeen	79
7.3.2 Uitvoeringslast voor het Departement CJM te hoog	79
7.3.3 Moeilijkheden in communicatie	80
7.3.4 Terugvorderingen	80
7.3.5 Leren versus opleveren	81
8 Relevantie, effectiviteit en efficiëntie: enkele conclusies	83
8.1 Relevantie: bereikte het reglement de juiste doelgroep?	83
8.2 Effectiviteit: behaalde het reglement zijn doelstellingen?	84
8.3 Efficiëntie: stonden de ingezette middelen in verhouding tot de resultaten?	85
8.4 Samengevat	85

9 Een blik op de toekomst van talentontwikkeling in de amateurkunsten	87
9.1 Huidige tendensen met een impact op talentontwikkeling in het amateurkunstenlandschap	87
9.1.1 Inkrimping van fysieke, sociale en artistieke ruimte	87
9.1.2 Dominantie van versnellings- en prestatie logica	87
9.1.3 Onvoldoende ontsloten potentieel van het dko	88
9.1.4 Ongelijke toegang naar de kunsten	88
9.1.5 Veranderingen in het verenigingsleven	88
9.1.6 Druk op kunstwerkers als sleutelactoren	89
9.2 Trendprojectie en talentontwikkeling: wat als deze tendensen zich voortzetten?	89
9.3 De bouwstenen van een gedeeld toekomstbeeld rond talentontwikkeling	89
9.3.1 Ruimte als fundament: fysiek, sociaal en experimenteel	90
9.3.2 Van projectmatig naar trajectmatig werken: ontwikkeling als cyclisch proces	90
9.3.3 Een doorlopende leerlijn tussen dko, amateurkunsten en de professionele sector	90
9.3.4 Toegankelijkheid en drempelverlaging	91
9.3.5 Erkenning voor de bijdrage van kunstwerkers	91
9.3.6 Meerjarige en coherente governance	91
10 Aanbevelingen voor beleid en praktijk	93
10.1 Effen het speelveld: speel in op verschillen in administratieve geletterdheid, digitale toegang en organisatorische omkadering	93
10.2 Mee(r) in de spotlights: maak het leren zichtbaar	94
10.3 Een heldere rolverdeling in een meerjarige, coherente governance met consultatie	94
10.4 Erken verschillende governance modellen en zorg voor gepaste ondersteuning	94
10.5 Stem af en verstevig de samenwerking met het dko en het professionele circuit	95
10.6 Een nieuwe rol voor de koepelorganisaties en kennisdeling	96
- BIJLAGEN -	97
bijlage 1 Methodologie van het onderzoek	99
bijlage 2 Aanvullende tabellen	103
Referenties	107

Lijst afkortingen

dko	deeltijds kunstonderwijs
SARC	Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Lijst tabellen

Tabel 1	Overzicht koppeling onderzoeksvragen, doelstellingen en methoden	16
Tabel 2	Rechtsvorm van aanvragers (2022-2023)	29
Tabel 3	Discipline waarbinnen aangevraagd (meerdere antwoorden mogelijk, n=720; 2021-2023)	33
Tabel 4	Competenties die men wenst te ontwikkelen met aangevraagde middelen (2022-2023, n=593)	36
Tabel 5	Aantal ingediende subsidieaanvragen naar resultaat en indienronde	38
Tabel 6	Resultaat aanvraag naar discipline (meerdere disciplines mogelijk per project)*	38
Tabel 7	Factoren die samenhangen met de goedkeuring van projectsubsidies talentontwikkeling (Logistische regressie, n=591)	58
Tabel 8	Profielen projecten (o.b.v. latent klasse analyse)	59
Tabel 9	Profielen projecten (o.b.v. latent klasse analyse): percentages en gemiddelden (Administratieve data 2022-2023; n=592)	61
Tabel 10	Onderdelen van talentontwikkeling	103
Tabel 11	Noden talentontwikkeling	105

Lijst figuren

Figuur 1	Zelfevaluatie artistieke praktijk: mate waarin men zichzelf beginner dan wel gevorderd amateurkunstenaar noemt	30
Figuur 2	Zelfevaluatie artistieke praktijk: mate waarin men zichzelf amateur dan wel als professioneel beschouwt	30
Figuur 3	Motieven voor amateurkunstbeoefening: aanvragers subsidie talentontwikkeling (survey, n=105-107) en amateurkunstenaars uit bevolkingsonderzoek 2019 (survey, n=557-581)	31
Figuur 4	Budgettoekenning	34
Figuur 5	Aangevraagd budget (gegroepeerd, n=772, in %)	35
Figuur 6	Looptijd van de aangevraagde projecten (n=772)	35
Figuur 7	Aangevraagde en geadviseerde bedragen (enkel goedgekeurde projecten, n=352)	40
Figuur 8	Percentage van het gevraagde budget dat werd goedgekeurd (enkel goedgekeurde projecten, n=352)	40
Figuur 9	Mate waarin effecten duurzaam worden beschouwd (n=82; %)	44
Figuur 10	Vlakken waarop men concrete positieve effecten merkte (n=82)	45
Figuur 11	Mate waarin men voorgelegde aspecten een onderdeel vindt van talentontwikkeling (n=115-118)	49
Figuur 12	Mate waarin men verschillende noden op het vlak van talentontwikkeling ervaart (n=115-118)	52
Figuur 13	Ervaren noden (n=134-138)	53
Figuur 14	Ervaren noden: vergelijking Amateurkunstenonderzoek 2019 en Survey Talentontwikkeling	54
Figuur 15	Goedkeuringspercentage naar cluster (n=591)	62
Figuur 16	Algemene evaluatiepunten	77
Figuur 17	Ervaren knelpunten (n=100)	79

Inleiding

De amateurkunsten in Vlaanderen worden gedefinieerd in Artikel 3 van het Amateurkunstendecreet (Vlaamse Regering, 2024) als “het geheel van amateurkunstenaars en amateurkunstengroepen dat in de vrije tijd actief kunst beoefent, mensen samenbrengt en leeromgevingen creëert die bijdragen aan de ontwikkeling van artistieke en sociale vaardigheden.” In 2019 beoefende maar liefst 44% van de Vlaamse bevolking tussen 14 en 75 jaar minstens één creatieve hobby (Willekens et al., 2019), en kan zich daarmee amateurkunstenaar beschouwen. Deze omvang maakt duidelijk dat vragen rond talentontwikkeling in de amateurkunsten geen randverschijnsel zijn, maar een belangrijk onderdeel vormen van hoe Vlamingen hun vrije tijd beleven en creatief groeien.

Al ruim een kwart eeuw heeft Vlaanderen een eigen specifiek beleid voor de amateurkunstensector. Een eerste belangrijke mijlpaal in dat beleid was het decreet van het jaar 2000. Dat decreet erkende negen landelijke organisaties - één per kunstdiscipline - en gaf hen de opdracht om amateurkunstenaars te ondersteunen, informeren en begeleiden. In de decennia die daarop volgden, stonden aspecten als toegankelijkheid, participatie en samenwerking centraal in het Vlaamse amateurkunstenbeleid. Zeker na de coronaperiode werd talentontwikkeling ook steeds duidelijker een expliciete beleidsprioriteit. Waar amateurkunsten traditioneel vooral gelinkt werden aan vrije tijd en niet-professionele expressie, is zeker de laatste jaren steeds meer aandacht voor artistieke groei, verdieping en kwaliteitsverbetering.

Een belangrijke stap hierin was de lancering van een experimenteel, tijdelijk subsidiereglement talentontwikkeling in 2021 door toenmalig minister van Cultuur Jan Jambon. Dit reglement, dat liep tot eind 2023, bood financiële stimulansen aan individuele beoefenaars en groepen om projecten op te zetten die inzetten op talentontwikkeling in de breedste zin. Naast het versterken van artistieke competenties konden projecten ook focussen op omkaderende vaardigheden, zoals promotie of het creëren van speel- en toonmomenten. Cruciaal was dat, vanaf de tweede projectoproep, aanvragen blijf moesten geven van samenwerking en/of het inroepen van externe expertise. Het reglement beoogde dus niet enkel de versterking van de eigen praktijk, maar ook de verbinding met andere maatschappelijke spelers zoals het deeltijds kunstonderwijs en de professionele kunsten. Het reglement paste bijgevolg goed bij de richting die het beleid al sinds begin jaren 2000 is ingeslagen.

Het tijdelijke reglement bleek ook duidelijk in te spelen op noden in het veld, getuige het hoge aantal aanvragen tijdens de vijf subsidierondes. Tijdens de periode 2021-2023 werden er 772 projectaanvragen ingediend, waarvan iets minder dan de helft (352) werd gehonoreerd. De inzichten op basis van het tijdelijke reglement legden mee de basis voor het nieuwe Amateurkunstendecreet van 8 maart 2024, dat sinds 1 januari 2025 van kracht is. Talentontwikkeling vormt daarin een rode draad, met vooral structurele aandacht voor begeleiding, verdieping en samenwerking. De basisideeën van het specifieke subsidiereglement zijn dus vandaag ingebed in het nieuwe decreet, weliswaar met enkele andere accenten in uitvoeringsprincipes.

Dit onderzoek gaat het ontstaan, de uitvoering en de impact van het tijdelijke subsidiereglement na. We analyseren de beleidskeuzes die aan het reglement voorafgingen, het profiel van de aanvragers, de aard van de geselecteerde projecten, de manier waarop talentontwikkeling concreet wordt ingevuld, en de rol van samenwerkingen binnen en buiten het amateurkunstveld. Daarnaast

verkennen we bredere tendensen in het amateurkunstenlandschap die de toekomst van talentontwikkeling mee vormgeven. Door inzichten uit een beleidsanalyse, aanvraagdossiers, expertinterviews, een survey en een toekomstverkennd rondetafelgesprek te combineren, biedt dit rapport een geïntegreerd beeld van de kansen en uitdagingen voor talentontwikkeling in de amateurkunsten.

Het doel van deze studie is daarmee niet enkel inzicht verschaffen in de werking van het tijdelijke subsidiereglement talentontwikkeling, maar ook om bij te dragen aan een sterk, duurzaam en toegankelijk kader waarin alle amateurkunstenaars - ongeacht discipline, ambitie of context - de ruimte krijgen om te leren, te groeien en kunst te maken.

1 | Onderzoek

1.1 Onderzoeksdoelstelling

Dit onderzoek heeft tot doel een beleidsgerichte evaluatie uit te voeren van het subsidiereglement talentontwikkeling binnen de sector van de amateurkunsten, door zowel de werking, het bereik en de effecten van het instrument als de achterliggende beleidskeuzes in kaart te brengen. Dit impliceert dat we zowel de relevantie, effectiviteit als de efficiëntie van (de uitvoering van) het reglement nagaan. De relevantie is de mate dat het reglement daadwerkelijk de beoogde doelgroep bereikte en aansloot bij de kenmerken, noden en context van die groep. Effectiviteit (of doeltreffendheid) betekent zoveel als nagaan of het reglement resulteerde in de juiste dingen (*doing the right things*) en dus de mate waarin het reglement erin slaagde talentontwikkeling bij amateurkunstenaars te realiseren en duurzame impact te genereren. De efficiëntie (of doelmatigheid), tot slot, betekent dat wordt nagegaan of de maatregel wel de dingen op de juiste manier deed (*doing things right*) en dus de mate waarin middelen en procedures op een kosten- en tijdsefficiënte en haalbare manier werden ingezet.

Daarbij streven we naar:

- Inzicht in de beleidscontext en beleidskeuzes die aan het reglement ten grondslag liggen, hoe het begrip talentontwikkeling beleidsmatig werd afgebakend en welke overwegingen de concrete operationalisering hebben gestuurd.
- Inzicht in de uitvoering en reikwijdte van het reglement, door na te gaan of de beoogde doelgroep werd bereikt, hoe aanvragers en beoordelaars het instrument hanteerden, en in welke mate dit gebeurde conform de intenties van het beleid.
- Begrip van de ervaringen, noden en percepties van gebruikers, met aandacht voor de relevantie, effectiviteit en efficiëntie van het reglement en de concrete impact op talentontwikkeling.
- Analyse van de aard en werking van samenwerkingsverbanden met het deeltijds kunstonderwijs en het professionele kunstenveld, inclusief drempels, succesfactoren en randvoorwaarden voor duurzame, talentversterkende samenwerking.
- Formulering van evidence-based aanbevelingen voor de optimalisering van het amateurkunstenbeleid.

1.2 Onderzoeksvragen

De doelstellingen vertalen zich in de volgende onderzoeksvragen:

1. Welke beleidsmotieven, doelstellingen, uitvoeringskeuzes en contextfactoren liggen aan het reglement ten grondslag, en hoe werden deze in de praktijk geïmplementeerd?

2. Hoe ziet het profiel van de “gebruikers” van het reglement eruit, welke doeleinden en thema’s domineren de ingediende projectaanvragen, en welke aanvragen werden uiteindelijk geselecteerd voor ondersteuning?
3. Hoe ervaren de subsidieaanvragers zelf talentontwikkeling binnen de amateurkunsten, op welke manieren heeft het reglement (en later het decreet) volgens hen bijgedragen aan die ontwikkeling, welke praktijken beschouwen zij als effectief, en welke noden en verwachtingen formuleren zij voor toekomstige beleidsinstrumenten?
4. Hoe verlopen - in het kader van talentontwikkeling - de samenwerkingen tussen amateurkunstenaars, het deeltijds kunstonderwijs en het professionele kunstenveld, welke drempels en voorwaarden bepalen hun succes, en welke rol spelen deze samenwerkingen in de versterking van talentontwikkeling?
5. Welke lessen kunnen worden getrokken uit de praktijkervaring met het reglement, wat werkt goed, wat kan beter, welke randvoorwaarden zijn belangrijk, en waar zien betrokkenen kansen voor toekomstig beleid?

1.3 Methodologie

Dit onderzoek hanteert een mixed-method aanpak waarbij kwalitatieve methoden gecombineerd worden met kwantitatieve methoden. Om de leesbaarheid van dit rapport te optimaliseren, is de volledige bespreking van de methoden achteraan als bijlage opgenomen. We geven hier een beknopt overzicht van de gebruikte onderzoeksmethoden en hoe deze aansluiten bij de doelstellingen en onderzoeksvragen.

Tabel 1 **Overzicht koppeling onderzoeksvragen, doelstellingen en methoden**

Onderzoeksvraag	Doelstelling	Methoden
(1) Welke beleidsmotieven, doelstellingen, uitvoeringskeuzes en contextfactoren liggen aan het reglement ten grondslag, en hoe worden deze in de praktijk geïmplementeerd?	Inzicht in de beleidscontext en beleidskeuzes die aan het reglement ten grondslag liggen, hoe het begrip talentontwikkeling beleidsmatig werd afgebakend, en welke overwegingen de concrete operationalisering hebben gestuurd.	- Inhoudsanalyse van Beleidsdocumenten - Diepte-interviews met sleutelfiguren
(2) Hoe ziet het profiel van de “gebruikers” van het reglement eruit, welke doeleinden en thema’s domineren de ingediende projectaanvragen, en welke aanvragen werden uiteindelijk geselecteerd voor ondersteuning?	Inzicht in de uitvoering en reikwijdte van het reglement, door na te gaan of de beoogde doelgroep werd bereikt, hoe aanvragers en beoordelaars het instrument hanteerden, en in welke mate dit gebeurde conform de intenties van het beleid.	- Kwantitatieve en kwalitatieve inhoudsanalyse van de ingediende en goedgekeurde projectaanvragen en goedkeuringsverslagen

Onderzoeksvraag	Doelstelling	Methoden
(3) Hoe ervaren de subsidieaanvragers zelf talentontwikkeling binnen de amateurkunsten, op welke manieren heeft het reglement (en later het decreet) volgens hen bijgedragen aan die ontwikkeling, welke praktijken beschouwen zij als effectief, en welke noden en verwachtingen formuleren zij voor toekomstige beleidsinstrumenten?	Begrip van de ervaringen, noden en percepties van gebruikers, met aandacht voor de relevantie, effectiviteit en efficiëntie van het reglement en de concrete impact op talentontwikkeling.	- Online survey bij de aanvragende amateurkunstenaars en amateurkunstengroepen - Koppeling van de administratieve data aan de surveyresultaten
(4) Hoe verlopen - in het kader van talentontwikkeling - de samenwerkingen tussen amateurkunstenaars, het deeltijds kunstonderwijs en het professionele kunstenveld, welke drempels en voorwaarden bepalen hun succes, en welke rol spelen deze samenwerkingen in de versterking van talentontwikkeling?	Analyse van de aard en werking van samenwerkingsverbanden met het deeltijds kunstonderwijs en het professionele kunstenveld, inclusief drempels, succesfactoren en randvoorwaarden voor duurzame, talentversterkende samenwerking.	- Visualisatie van governance-modellen op basis van bevindingen voorgaande onderzoeksvragen - Illustraties van 'good practices'
(5) Welke lessen kunnen worden getrokken uit de praktijkervaring met het reglement, wat werkt goed, wat kan beter, welke randvoorwaarden zijn belangrijk, en waar zien betrokkenen kansen voor toekomstig beleid?	Formulering van evidence-based aanbevelingen voor de optimalisering van het beleid.	- Rondetafelgesprek met actoren uit amateurkunsten, deeltijds kunstonderwijs en professionele kunstenveld

2 | Beleidsreconstructie

Deze beleidsreconstructie beoogt inzicht te bieden in de beleidscontext en de beleidskeuzes die aan het reglement ten grondslag liggen, in de wijze waarop het begrip talentontwikkeling beleidsmatig werd afgebakend en in de overwegingen die de concrete operationalisering hebben gestuurd. Daarnaast biedt ze een blik op de inkanteling van het subsidiereglement in het decreet Amateurkunsten (2024), evenals op de manier waarop voortschrijdend inzicht binnen het Departement Cultuur, Jeugd en Media, voortgekomen uit de ervaringen met de implementatie van het subsidiereglement, dit heeft onderbouwd.

2.1 Beleidscontext waarin het subsidiereglement tot stand kwam

De totstandkoming van het tijdelijke subsidiereglement moet worden begrepen binnen een samenloop van structurele verschuivingen en acute sectorale noden binnen het amateurkunstenveld.

De interne staatshervorming van 2017 leidde vanaf 2018 onder meer tot de overdracht van de persoonsgebonden bevoegdheden van de provincies naar het Vlaamse én het lokale beleidsniveau, waardoor ook de provinciale projectsubsidierglementen voor amateurkunstengroepen verdwenen. Tot dan waren de provincies mee bevoegd voor het ondersteunen van amateurkunsten. Elke provincie had een eigen beleid rond kwaliteitsbevordering van amateurkunstenaars en -groepen, vaak bestaande uit de organisatie van tornooien, wedstrijden en projecten. Deze provinciale regelingen verschilden sterk naargelang de provincie en varieerden van formele projectsubsidies tot meer informele ondersteuning voor bijvoorbeeld jubileumvieringen of grotere concerten. Hoewel het systeem niet overal op dezelfde manier functioneerde, bood het voor veel verenigingen een laagdrempelige toegang tot beperkte maar waardevolle financiële impulsen. Met de overdracht van de provinciale bevoegdheden en middelen naar Vlaanderen verdween deze vorm van ondersteuning echter volledig, wat door heel wat verenigingen werd ervaren als een leegte in het ondersteuningslandschap.

Een deel van deze ruimte werd later opgevuld via het bovenlokaal cultuurdecreet en via nieuwe intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, die bepaalde vroegere provinciale functies structureel overnamen. Daarnaast werd een projectlijn opgezet voor bovenlokale cultuurprojecten, waardoor nieuwe mogelijkheden ontstonden voor initiatieven met een publieks- of gemeenschapsgerichte insteek en initiatieven die het lokale niveau en de reguliere werking overstijgen en waarin samengewerkt wordt met andere culturele sectoren of beleidsdomeinen. De instapdrempel lag binnen deze nieuwe regeling, zo geven sleutelfiguren die we interviewden ook aan, hoger dan bij de vroegere provinciale steunmechanismen. De nadruk lag ook sterker op projectmatige meerwaarde en inhoudelijke onderbouwing, waardoor klassieke initiatieven - zoals een vereniging die een jubileumjaar wil markeren met een groter optreden - minder vanzelfsprekend binnen de nieuwe kaders pasten.

Toen de persoonsgebonden bevoegdheden werden overgeheveld naar Vlaanderen, werden ook de bijbehorende budgetten overgedragen naar het Vlaamse beleidsniveau. Deze middelen creëerden de ruimte om op dat Vlaamse niveau een beleid rond talentontwikkeling binnen de amateurkunsten te

ontwikkelen, als verderzetting en verbreding van het voormalige provinciale amateurkunstenbeleid, inclusief het tijdelijk subsidiereglement als nieuw instrument voor talentontwikkeling.

In de periode voorafgaand aan het tijdelijke subsidiereglement (2018-2021) werden binnen het amateurkunstenbeleid verschillende impulsen gegeven om talentontwikkeling te versterken. Zo besliste de toenmalige minister van Cultuur Sven Gatz om vanaf 2020 bijkomende middelen toe te kennen aan de koepelorganisaties voor amateurkunsten, met de bedoeling hun inzet op kwaliteitsbevordering en talentontwikkeling te stimuleren. De koepelorganisaties kregen daarbij de opdracht om een ambitienota op te stellen waarin zij hun plannen voor aanvullende kwaliteitsversterkende maatregelen concretiseerden. In totaal werd circa één miljoen euro verdeeld over de koepelorganisaties. Twee daarvan kregen een verhoging met een bijhorende opdracht, de zeven anderen werden gevraagd om een ambitienota op te maken. Via een verdeelsleutel werden de middelen toegekend aan de koepelorganisaties die aan deze vereiste voldeden, dat waren er echter maar vijf van de zeven (Meremans, 2019). Daarenboven bleef het bij gebrek aan een bijhorende systematische evaluatie onduidelijk hoe en in welke mate de ingezette middelen bijdroegen aan de beoogde beleidsdoelen.

Daarnaast bevond de amateurkunstensector zich in een periode van verzwakking door de COVID-19-pandemie. Verenigingen kregen te maken met ledenverlies, stilgevallen activiteiten en een verminderde organisatiekracht. Een regeling die snel inzetbaar was en projectmatige impulsen mogelijk maakte, bood in deze omstandigheden een middel om herstel te ondersteunen en een nieuwe dynamiek in het veld op gang te brengen. Het tijdelijke karakter liet toe om middelen snel vrij te maken en gericht in te zetten op het moment dat de nood het hoogst was.

Parallel daaraan werd een budget tijdelijk toegekend aan de organisatie van de World Choir Games, een groot internationaal evenement voor amateurkoorzang dat in Vlaanderen zou plaatsvinden. In de beleidsnota Cultuur 2019-2024 werd dit omschreven als “de Olympische Spelen van het koor gebeuren. Dit moet afstralen op het gehele amateurleven en een duurzame ‘legacy’ creëren” (p. 23). Door de impact van de COVID-19-pandemie kon dit evenement niet volledig doorgaan en kwam in 2021 het bijbehorende budget opnieuw vrij. Dit vormde het vertrekpunt voor een nieuwe reflectie binnen het Departement CJM en het kabinet Cultuur over hoe deze middelen strategisch konden worden ingezet om het amateurkunstenveld en het toekomstige decreet verder te versterken. In gesprekken met de sector kwam daarbij vooral de nood aan meer gerichte ondersteuning voor talentontwikkeling naar voren. Hoewel koepels een belangrijke rol spelen in vorming, ondersteuning en expertiseopbouw, bestond bij veel amateurkunstenaars de vraag naar meer directe middelen voor concrete projecten. Deze signalen vormden mee de aanleiding om te onderzoeken hoe de vrijkomende budgetten konden worden aangewend op een manier die zowel het beleid als het veld ten goede zou komen en die beter aansloot bij de noden rond talentontwikkeling, zoals die door de sector zelf werden geformuleerd. Het begrip ‘talentontwikkeling’ werd expliciet verbreed en omvatte niet langer uitsluitend competitie of kwaliteitsmeting, zoals vroeger gebruikelijk was, maar ook coaching, artistieke vorming, begeleiding, omkaderende competenties en samenwerkingen. Het reglement moest talentontwikkeling in die bredere betekenis mogelijk maken.

Het tijdelijke subsidiereglement voor talentontwikkeling in de amateurkunsten werd opgezet als een instrument dat de directe doorstroming van middelen van de Vlaamse overheid, via het Departement Cultuur, Jeugd en Media, naar het veld moest verzekeren, zonder tussenkomst van intermediaire structuren. In verschillende beleidsdomeinen binnen het cultuurbeleid werd al langer gewerkt met tijdelijke experimentele reglementen, bijvoorbeeld in de erfgoedsector via meester-leerlingtrajecten of binnen de kunstensector voor projecten rond de wisselwerking tussen kunst en erfgoed. Deze experimentele kaders laten toe om nieuwe werkvormen, samenwerkingsmodellen en

beoordelingscriteria uit te testen zonder dat hiervoor meteen een structurele decretale basis nodig is. Een tijdelijke, experimentele regeling werd opgevat als een driejarige experimenteeruimte waarin nieuwe ondersteuningsvormen en subsidiemechanismen konden worden getest. Door de flexibiliteit van het tijdelijke kader konden ervaringen uit de eerste aanvraagronde worden aangewend om het reglement gaandeweg bij te sturen. Bepaalde voorwaarden werden bijvoorbeeld aangepast wanneer bleek dat ze in de praktijk niet werkbaar waren of onvoldoende bijdroegen aan de doelstellingen van het reglement. Deze mogelijkheid tot dynamische bijsturing, die binnen een decretale regeling moeilijker te realiseren is, maakte het tijdelijke reglement bijzonder geschikt om beleidsopties te toetsen aan de realiteit van het veld.

De experimentele opzet bood tot slot de gelegenheid om inzichten te verzamelen die konden worden benut in de voorbereiding van het nieuwe Amateurkunstendecreet. Door over meerdere rondes de aard van de ingediende projecten, de organisatiepatronen binnen het veld en de effecten van specifieke subsidievoorwaarden te analyseren, konden werkzame elementen worden geïdentificeerd en verankerd. Het tijdelijke reglement functioneerde zoals een beleidslaboratorium waarin zowel de praktische haalbaarheid als de effectiviteit van nieuwe ondersteuningsprincipes konden worden uitgetest, met het oog op hun mogelijke opname in een meer blijvende regeling, namelijk het decreet. De experimentele opzet droeg zo bij aan de ontwikkeling van latere beleidskeuzes bij afloop van het reglement in 2024 (zie 6^e kernopdracht onder 3.4.1)

2.2 Chronologie van de besluitvorming en inhoudelijke keuzes

De ontwikkeling van het tijdelijke subsidiereglement talentontwikkeling verliep via een reeks opeenvolgende beleidsmomenten waarin adviesvorming, financiële toetsing, reglementaire uitwerking en evaluatie centraal stonden.

- Op 17 maart 2021 vroeg toenmalig Vlaams minister Jan Jambon, bevoegd voor Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) om advies over het ontwerp van het subsidiereglement projectondersteuning. De SARC geeft advies op vraag van de Vlaamse Regering over ontwerpbesluiten, decreten en reglementen binnen de beleidsdomeinen Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Deze stap markeerde de formele start van de adviesprocedure.
- Op 13 april 2021 bracht de SARC een positief advies uit. De adviesraad beschouwde het voorgestelde reglement een noodzakelijke aanvulling op het beleidshiaat dat was ontstaan na de afschaffing van de provinciale subsidiemechanismen voor de amateurkunsten. Tegelijk formuleerde de raad een reeks aanbevelingen: een bredere invulling van talentontwikkeling (ook zakelijk en organisatorisch), het stimuleren van laagdrempelige samenwerkingen, een grotere toegankelijkheid voor feitelijke verenigingen, het overwegen van meerdere indienrondes per jaar in functie van een betere afstemming op de seizoenswerking van kunstorganisaties, het invoeren van externe expertise bij de beoordeling, en het voorzien van een structurele evaluatie. De kern van het advies was het creëren van een laagdrempelige impulsregeling die kleinere initiatieven kon ondersteunen.
- Op 2 juli 2021 keurde de Vlaamse Regering het reglement formeel goed. De regeling bepaalde dat per project maximaal 10.000 euro kon worden toegekend voor een looptijd van maximaal twee jaar, met één vaste indiendatum op 15 september. De beoordelingscriteria omvatten de focus op talentontwikkeling, een projectmatige aanpak en aandacht voor nazorg. Lopende projecten en structureel gesubsidieerde organisaties werden uitgesloten. De goedkeuring maakte de weg vrij voor de eerste indienronde in het najaar van 2021.
- Een interne evaluatie van de eerste subsidieronde vormde de aanleiding voor een evaluatienota die op 4 februari 2022 aan de Vlaamse Regering werd voorgelegd. Uit deze evaluatienota bleek dat in

totaal 179 projectaanvragen waren ingediend, waarvan 147 ontvankelijk werden verklaard en 87 uiteindelijk positief beoordeeld, samen goed voor een subsidietotaal van 440.179 euro. Tegelijkertijd bracht de analyse verschillende structurele knelpunten aan het licht. Zo bestond onduidelijkheid over de ontvankelijkheidsvoorwaarden voor individuele amateurkunstenaars, en bleef een aanzienlijk deel van het voorziene budget onbenut, wat wees op zowel drempels in de procedure als op een onvolledige afstemming tussen doelgroep en reglement. Deze bevindingen vormden de basis voor twee belangrijke bijstellingen.

- Ten eerste werd aanbevolen om het aantal indienrondes per jaar te verdubbelen. Waar het reglement aanvankelijk slechts één jaarlijkse indiendatum voorzag, concludeerde de evaluatienota dat een rigidere timing veel projecten uitsloot of onder tijdsdruk plaatste. Door twee indiendata te voorzien, kan het reglement beter aansluiten bij de natuurlijke ritmes van artistieke seizoenen, repetitieperiodes en samenwerkingskansen. Dit moest niet alleen de toegankelijkheid verhogen, maar ook bijdragen aan een evenwichtigere spreiding van aanvragen doorheen het jaar.
- Ten tweede werd voorgesteld om samenwerkingen expliciet verplicht te maken. Het project moest meer zijn dan de reguliere werking en door samenwerkingen verplicht te maken, wilde de Departement CJM verenigingen en kunstenaars nieuw terrein laten verkennen en via samenwerkingen kwaliteits- en ontwikkelingswinst opleveren. Dit was niet in alle dossiers die aanvankelijk werden aangevraagd vanzelfsprekend noch aanwezig. Door dit als formele voorwaarde op te nemen, wilde men sterker inzetten op kruisbestuiving, inhoudelijke begeleiding en duurzame verankering van talentontwikkeling. Deze bijsturing moest ervoor zorgen dat projecten niet geïsoleerd opereerden, maar ingebed werden in bredere netwerken die hun artistieke en organisatorische groei versterken.

2.3 Overgang naar een decreet

Het subsidiereglement werd van bij aanvang ontworpen als een driejarig experiment, zoals hierboven beschreven. Toch was er tijdens de uitvoering ervan ook voortschrijdend inzicht dat duidelijk maakte waarom een directe en centrale betrokkenheid van het Departement Cultuur, Jeugd en Media niet vol te houden noch wenselijk was.

Tijdens de uitvoering van het reglement kwam steeds sterker de vraag naar voren of het tot de kerntaak van de Vlaamse overheid behoort om rechtstreeks kleine, vaak zeer lokale amateurkunstenaars en -groepen te subsidiëren. Het werken in een directe lijn, zonder gebruik te maken van intermediaire niveaus zoals koepelorganisaties of van de verantwoordelijkheid van lokale besturen voor de ondersteuning van lokale kunstenaars, betekende dat de Vlaamse cultuuradministratie verantwoordelijk werd voor opvolging en ondersteuning op het meest fijnmazige niveau van het veld. Dit bleek zowel beleidsmatig als organisatorisch niet evident en gaf aanleiding tot een bredere beleidsdiscussie over subsidiariteit en roldefinitie. Ook het toezicht op subsidies aan natuurlijke personen werd als bijzonder complex en risicovol ervaren. Als een project niet werd uitgevoerd zoals gepland, bestond het risico dat publieke middelen zouden worden gebruikt als persoonlijke baten. Om dat te vermijden moest de overheid voldoende controlemechanismen inzetten, zoals een sterke administratieve verantwoording van de gemaakte kosten op projectniveau. Deze mechanismen waren moeilijk schaalbaar binnen de beschikbare capaciteit.

Een tweede belangrijke, inhoudelijke vaststelling uit de experimenteerperiode was dat één uniform Vlaams reglement onvoldoende rekening kon houden met de grote variatie aan talentontwikkende praktijken binnen de verschillende artistieke disciplines. Bij dans valt op dat veel organisaties zich op het grensvlak bevinden tussen cultuur en sport. Een aanzienlijk aantal dansscholen is niet aangesloten bij de koepelorganisatie Danspunt, maar valt onder de bevoegdheid van Sport Vlaanderen. Dit

illustreert dat de danssector organisatorisch op een specifieke manier is ingebed en dat niet alle spelers zich spontaan binnen een cultureel beleidskader positioneren. Dit heeft invloed op de mate waarin zij gebruikmaken van cultuursubsidies. Ook de circuskunsten vormden een aparte casus. In tegenstelling tot andere kunstdisciplines wordt de pedagogische en talentontwikkende functie in dit domein grotendeels opgenomen door gesubsidieerde circusateliers, die het hele jaar door lessen aanbieden en doorgaans een doorlopende leerlijn voor jongeren uitbouwen. Talentontwikkeling maakt daardoor inherent deel uit van hun reguliere werking. Ook voor schrijvers was de projectsubsidie van het tijdelijke reglement minder bruikbaar. Andere ondersteuningsvormen, zoals residenties, sluit beter aan bij hun noden.

Daarnaast speelde de mate van begeleiding door koepelorganisaties een cruciale rol. Artistieke disciplines waarvan de koepelorganisatie(s) sterk communiceerden en sectorgerichte ondersteuning boden, kenden een hogere aanvraagratio dan andere.

Deze ongelijkheden tonen aan dat een centraal instrument voor alle artistieke disciplines minder effectief is dan ondersteuning die vanuit de kunstvorm zelf wordt vormgegeven en rekening houdt met de eigenheden van die kunstvorm. Vanuit deze observaties groeide de overtuiging dat talentontwikkeling beter kan worden georganiseerd via de negen erkende koepelorganisaties. Zij staan dicht bij hun veld en begrijpen de diversiteit aan praktijken beter, waardoor zij maatwerk kunnen bieden. Via hen kunnen ondersteuningsinstrumenten worden ontwikkeld die aansluiten bij de artistieke en organisatorische realiteit van elke discipline. Dit zou moeten leiden tot een eerlijkere beoordeling, meer passende werkvormen en een realistischer vergelijking van dossiers. Deze inzichten gaven aanleiding om de ondersteuning rond talentontwikkeling structureel in te kantelen in het nieuwe Amateurkunstendecreet.

2.4 Talentontwikkeling in het Amateurkunstendecreet

Na meer dan twee decennia werd in 2024 het Amateurkunstendecreet grondig herzien, met als doel de verdere ontwikkeling van een kwaliteitsvol, dynamisch en divers amateurkunstenlandschap mogelijk te maken. Talentontwikkeling was bij die herziening een centraal thema. Met deze decretale vernieuwing werd het subsidielandschap voor de amateurkunsten deels hertekend, zowel op het vlak van bevoegde instanties voor ondersteuning als wat betreft de mogelijkheden voor subsidieaanvragen voor amateurkunstenaars zelf. Hierdoor kreeg ook de beleidsvisie op talentontwikkeling nieuwe accenten.

2.4.1 De koepelorganisaties en een nieuwe 6e kernopdracht

Het Amateurkunstendecreet van 2024 onderscheidt - net als zijn voorganger uit 2000 - negen kunstdisciplines, waarvoor de Vlaamse overheid telkens één koepelorganisatie subsidieert per beleidsperiode. De koepelorganisaties hebben als opdracht om amateurkunstenaars en amateurkunstengroepen over heel Vlaanderen te informeren, begeleiden en stimuleren. De negen koepelorganisaties krijgen structurele middelen om een discipline-dekkend ondersteuningsaanbod uit te bouwen voor amateurkunstenaars en amateurkunstengroepen. Concreet, zijn er sinds 2024 zes kernopdrachten, waarvan de zesde volledig nieuw is en grotendeels de inkanteling van het voormalige subsidiereglement vormgeeft:

- 1. Een dienstverlenende werking uitbouwen op maat van de amateurkunstenaar met aandacht voor de verschillende expressievormen en evoluties binnen de kunstdiscipline, waarbij ondersteuning, begeleiding en talentontwikkeling centraal staan;*

2. *optreden als expertisecentrum voor de kunstdiscipline door relevante kennis en informatie te verzamelen, te ontwikkelen en te ontsluiten, al dan niet met een documentatiecentrum of bibliotheek, en door aanspreekpunt te zijn voor de kunstdiscipline voor alle relevante actoren;*
3. *een internationale werking ontplooiën om de internationale uitwisseling van amateurkunstenaars te faciliteren;*
4. *samenwerken met de andere gesubsidieerde koepelorganisaties voor amateurkunsten om de werking efficiënt vorm te geven en maximaal kennis en praktijken te delen;*
5. *samenwerken met andere sectoren met een focus op de professionele kunsten en het deeltijds kunstonderwijs;*
6. *een instrument uitbouwen met specifiek daarvoor toegekende middelen, dat via financiële impulsen groei en ontwikkeling stimuleert bij amateurkunstenaars of amateurkunstengroepen in de kunstdiscipline waarvoor de koepelorganisatie werkingsmiddelen ontvangt.*

Een essentieel kenmerk van de zesde kernopdracht is dat elke koepelorganisatie dit instrument autonoom vormgeeft. Hierdoor kunnen zij, in tegenstelling tot het subsidiereglement dat centraal gestuurd en generiek was, hun aanpak afstemmen op de specifieke dynamieken, noden en ontwikkelingspatronen van hun eigen kunstdiscipline. Zo krijgt elke koepelorganisatie ook de ruimte om eigen accenten te leggen, zowel wat betreft de vorm van ondersteuning (bijvoorbeeld projectsubsidies, beurzen of andere niet-financiële incentives) als de doelgroepen die zij prioritair wil bereiken. Die flexibiliteit moet ervoor zorgen dat het instrument daadwerkelijk aansluit bij de behoeften van de kunstbeoefenaars en inspeelt op de diversiteit binnen de amateurkunstensector. Deze verandering heeft echter implicaties voor de relaties tussen de koepels en hun achterban, aangezien zij zo naast een louter dienstverlenende rol ook een selecterende en financierende rol krijgen. Het heeft wellicht ook een impact op het profiel van de amateurkunstenaar die zich aangesproken voelt. Eerder had het bevolkings- en ledenonderzoek over amateurkunsten (Willekens et al., 2020) aangetoond dat personen die nauwer betrokken zijn bij een koepelorganisatie meer belang hechten aan persoonlijke ontwikkeling dan aan ontspanning, en ze vertonen bovendien vaker professionele ambitie. De focus op ontwikkeling en professionalisering komt ook terug in een aantal aanvullende subsidiemechanismen.

2.4.2 Amateurkunstengroepen met hoge artistieke ambities

Het decreet voorziet een vorm van meerjarige ondersteuning voor amateurkunstengroepen die zich onderscheiden door hun artistieke ambitie en kwaliteitsvolle werking. Deze financiering biedt hen de mogelijkheid om gedurende enkele jaren te investeren in hun verdere groei en professionalisering, met aandacht voor talentontwikkeling en een bredere uitstraling binnen Vlaanderen.

2.4.3 Initiatieven tot over de grenzen heen

Om de internationale uitwisseling en zichtbaarheid te bevorderen, kunnen individuele amateurkunstenaars en -groepen een tussenkomst krijgen voor deelname aan buitenlandse initiatieven, zoals festivals, wedstrijden, tournees of conferenties. Deze subsidie maakt het mogelijk om Vlaamse amateurkunsten internationaal te presenteren, nieuwe netwerken op te bouwen en artistieke ervaringen te verruimen.

Ook organisaties en groepen die zelf internationale samenwerkingen willen opzetten, kunnen daarvoor een beroep doen op een subsidieregeling die specifiek gericht is op projecten met een

uitgesproken internationale dimensie. Deze projecten kunnen zowel binnen Vlaanderen als in het buitenland plaatsvinden.

2.4.4 Internationale Ambassadeurs Amateurkunsten

Tot slot biedt het decreet ruimte voor de erkenning van amateurkunstenaars en -groepen die reeds een langdurige en kwaliteitsvolle werking kunnen aantonen. Via de status van Internationaal Ambassadeur Amateurkunsten krijgen zij de mogelijkheid om Vlaanderen in het buitenland te vertegenwoordigen, ondersteund door een beperkte financiële tussenkomst voor de kosten die met deze vertegenwoordiging gepaard gaan. Deze erkenning onderstreept de rol van gevorderde amateurkunstenaars als culturele vertegenwoordigers in internationale contexten.

2.5 Verschillen tussen het subsidiereglement en het decreet

De meest fundamentele tendens is de verschuiving van projectmatige, ad-hoc ondersteuning naar een structureel ingebedde beleidsopdracht. Het subsidiereglement talentontwikkeling functioneerde als een tijdelijk, experimenteel instrument dat de sector in staat stelde om initiatieven rond talentontwikkeling uit te proberen en te evalueren. Het was daarbij bewust beperkt en flexibel: een kortlopende subsidie, met kleine budgetten, gericht op concrete projecten van individuele kunstenaars of verenigingen. In het Amateurkunstendecreet verschuift talentontwikkeling van een afzonderlijke en optionele subsidie naar een verplichte component binnen de bredere ondersteuningsstructuur. Koepelorganisaties worden de facto systeemspelers die talentontwikkeling continu, planmatig en duurzaam moeten realiseren.

Het subsidiereglement vertrok vanuit het perspectief van de individuele beoefenaar of groep die nood heeft aan ondersteuning voor een specifiek traject. Het reglement was bottom-up, vraag-gestuurd en gericht op individuele ontwikkeling. Het decreet daarentegen werkt meer vanuit een ecosysteemlogica waarbij de koepels de kunstenaars en kunstenaarsgroepen ondersteunen en de impulsmiddelen verdelen, er meerjarig ondersteund wordt, en (internationale) trajecten naar excellentie sterker op de voorgrond treden in het beleid.

Deze invulling van talentontwikkeling op weg naar excellentie raakt aan het derde grote verschil tussen reglement en decreet, namelijk de invulling van talentontwikkeling. Het subsidiereglement liet aanvragers relatief veel vrijheid om te bepalen wat talentontwikkeling voor hen betekende binnen de krijtlijnen van artistieke groei en omkaderende competenties. Het decreet formuleert in de 6^e kernopdracht dat het instrument “groei en ontwikkeling” dient te ondersteunen, zonder daarbij te specificeren wat onder talentontwikkeling valt, of onderdelen zoals artistieke groei of omkaderende competenties te benoemen, en laat daardoor alle ruimte voor invulling op maat van de disciplines door de koepelorganisaties.

Waar het vroegere subsidiereglement nog expliciet ruimte liet voor uiteenlopende vormen van talentontwikkeling van een erg divers spectrum van profielen en ambities van amateurkunstenaars, leidt het decreet meer nadrukkelijker richting artistieke groei, kwaliteitsverhoging en sectorversterking voor een eerder kleinere groep kunstenaars. Het risico bestaat zo dat puur recreatieve praktijken minder zichtbaar en minder ondersteund raken binnen een beleid dat steeds sterker focust op doorgedreven ontwikkeling eerder dan op beleving. De Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) had haar Advies van 15 juni 2023 deze verschuiving eveneens opgemerkt en

een opmerking geformuleerd om voldoende aandacht te behouden voor de brede basis die niet naar excellentie streeft (p.3):

Doorheen het decreet merkt de SARC op dat de focus van de nieuwe instrumenten vaak op ‘excellerende’ amateurkunstenaars en amateurkunstengroepen ligt. De SARC vraagt voldoende aandacht voor de brede basis, van de 44% van de Vlamingen die aan amateurkunsten doet, streeft immers slechts een klein aandeel naar excellentie.

Door de nadruk op ontwikkeling, groei, internationale uitstraling en representatie in het Amateurkunstendecreet, krijgt het vrijwillige, laagdrempelige en louter recreatieve karakter van amateurkunstbeoefening een minder expliciete plaats. De amateurkunstenaar die geen ambitie heeft om te excelleren, professionaliseren, of internationaal actief te zijn, komt daardoor eerder op de achtergrond.

2.6 Wat leren we uit deze beleidsreconstructie?

- De ontwikkeling van dit reglement past binnen een specifieke beleidscontext die werd gekenmerkt door een verschuiving van subsidies en bevoegdheden van de provincies naar het Vlaamse en lokale niveau, én door een expliciete nood in het veld. De vrijgekomen middelen boden een opportuniteit om op Vlaams niveau een hiaat op te vangen dat was ontstaan door wijzigingen op een ander beleidsniveau. De maatregel werd dus 'tijdig' ingevoerd, wat bijdroeg aan de relevantie ervan.
- Het reglement illustreert duidelijk hoe tijdelijke, experimentele regelingen toelaten bepaalde werkvormen en criteria te testen en bij te sturen vóór ze decretaal worden verankerd. Een reglement kan zo fungeren als beleidsonderzoek en beleidsvoorbereiding voor structureel beleid en kan zo bijdragen aan de effectiviteit van dat beleid. Het tijdelijke karakter brengt echter ook nadelen met zich mee. Door talentontwikkeling als nieuwe kernopdracht voor de koepelorganisaties in het decreet in te schrijven, krijgt deze beleidslijn sinds 2024 meer continuïteit.
- Het reglement is zo tevens een voorbeeld van incrementeel beleid. Na de invoering werd het bijgestuurd - onder meer door meerdere indiendata te voorzien - en werd het reglement verder opgebouwd via overleg met actoren uit het veld. Deze flexibiliteit verhoogde de efficiëntie van de maatregel.
- Het reglement weerspiegelt ook een spanning tussen twee beleidsdoelstellingen: enerzijds het ondersteunen van de brede, recreatieve amateurkunstenbeoefening, anderzijds het stimuleren van artistieke groei en excellentie bij een kleinere groep.
- Uit de beleidsreconstructie leren we ook dat een uniform instrument voor een grote en diverse sector onvermijdelijk tekortschiet in het vatten van de diversiteit van de praktijk. Generieke regelingen die geen rekening houden met de grote verschillen in praktijk en organisatie van de verschillende kunstvormen, produceren een ongelijke toegang tot de overheidsmiddelen. Dit is nadelig zowel voor de relevantie van de maatregel (bv. op het vlak van bereik en representativiteit van het gebruik van de maatregel) als de effectiviteit ervan. Beleidsinstrumenten met een brede scope kunnen zeker een goede impact hebben, maar zullen onmogelijk op alle vlak concrete doelen kunnen waarmaken.
- Artistieke disciplines waarvan de koepelorganisaties sterk communiceerden over het reglement, kenden een hogere aanvraagratio. Dit wijst erop dat laagdrempeligheid niet alleen afhangt van de formele reglementsvoorwaarden, maar ook van de ondersteuning die aanvragers krijgen bij het navigeren van procedures.
- Een centrale overheid die rechtstreeks kleine, lokale projecten subsidieert, stuit op schaalbaarheidsproblemen. Hoewel de overheadkost per dossier nooit werd berekend, werd bij het Departement de administratieve opvolging van dit reglement als groot ervaren en het toezicht op individuele personen als complex, wat voor de tijdsefficiëntie van de uitvoering van het subsidiereglement ongunstig is. De rechtstreekse subsidielijntussen de Vlaamse subsidiestrekker en de lokale amateurkunstenaars en -groepen roept bovendien vragen op over het meest geschikte subsidieniveau (het subsidiariteitsvraagstuk) en over de verwachtingen van de Vlaamse overheid ten aanzien van de door haar erkende koepelorganisaties.

3 | Profiel van de aanvragers en aanvragen

Deze analyse wil inzicht bieden in de uitvoering en reikwijdte van het reglement, door na te gaan of de beoogde doelgroep werd bereikt, hoe aanvragers en beoordelaars het instrument hanteerden, ervaren, en in welke mate dit gebeurde conform de intenties van het beleid.

3.1 De aanvragers

3.1.1 Profiel van aanvragers naar rechtsvorm

De administratieve gegevens tonen dat het subsidiereglement ‘Talentontwikkeling Amateurkunsten’ in de praktijk voornamelijk wordt gebruikt door individuele amateurkunstenaars. Over de vier indienrondes van 2022 en 2023 heen (bij de eerste indienronde in 2021 werd het statuut van de indiener niet geregistreerd), dienden zij meer dan de helft van alle aanvragen in. Hun aandeel stijgt bovendien in de twee rondes van 2023, wat erop wijst dat de maatregel aansloeg bij individuele amateurkunstenaars. De vzw's vormen de tweede grootste indienersgroep, goed voor ongeveer een kwart van de aanvragen. Feitelijke verenigingen nemen een kleinere, maar stabiele positie, terwijl private stichtingen slechts zeer sporadisch voorkomen. Wanneer de verdeling per ronde wordt vergeleken, komen er geen grote verschillen naar voren in het aandeel rechtsvormen over de tijd heen. Dit wijst op een consistent gebruikersprofiel.

Tabel 2 Rechtsvorm van aanvragers (2022-2023)

	Natuurlijk persoon		Rechtspersoon		n
	Individuele kunstenaar	Vertegenwoordiger van feitelijke vereniging	Private stichting	vzw	
2022 - ronde 1	50,8%	16,4%	2,5%	30,3%	122
2022 - ronde 2	48,6%	18,8%	2,2%	30,4%	138
2023 - ronde 1	59,9%	12,4%	0,0%	27,7%	137
2023 - ronde 2	59,0%	19,0%	0,5%	21,5%	195
Totaal	55,1%	16,9%	1,2%	26,9%	592

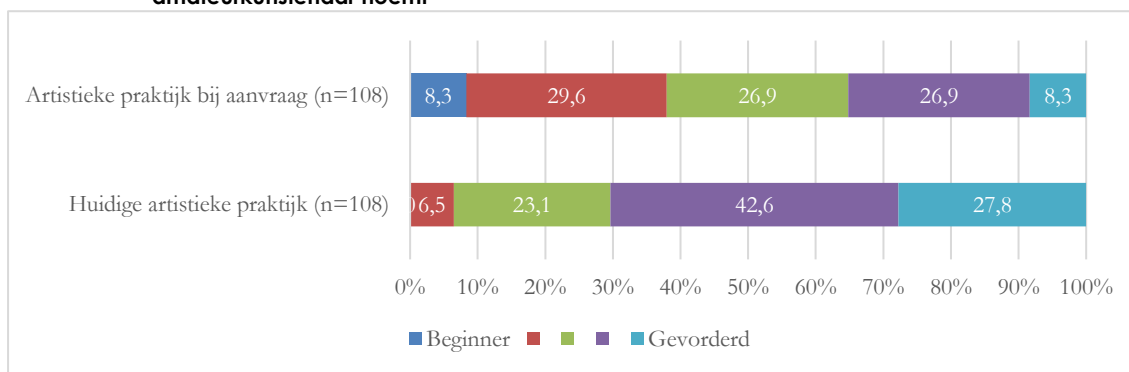
Bron: Administratieve data - deze gegevens werden niet geregistreerd in 2021
Pearson $\chi^2=13,520$; $p=0,140$

3.1.2 Kenmerken van aanvragers

De antwoorden op de zelfevaluatievragen schetsen een duidelijk profiel van de groep subsidieaanvragers. Slechts een heel klein aandeel beschouwde zichzelf bij de aanvraag als beginner

(8%).¹ Daartegenover staat dat een even kleine groep zich al sterk gevorderd noemt. Het merendeel positioneert zichzelf in de middengroepen. In de huidige situatie verschuift deze zelfinschatting sterk op naar boven: niemand duidt zichzelf nog als beginner en een groot deel plaatst zichzelf in het segment van gevorderde (43%) of zeer gevorderde (28%) beoefenaars. Deze evolutie suggereert dat veel aanvragers hun artistieke competenties zien groeien of verstevigen in de periode na de aanvraag en dat het om een groep gaat met sterke ambities om zichzelf verder te ontwikkelen.

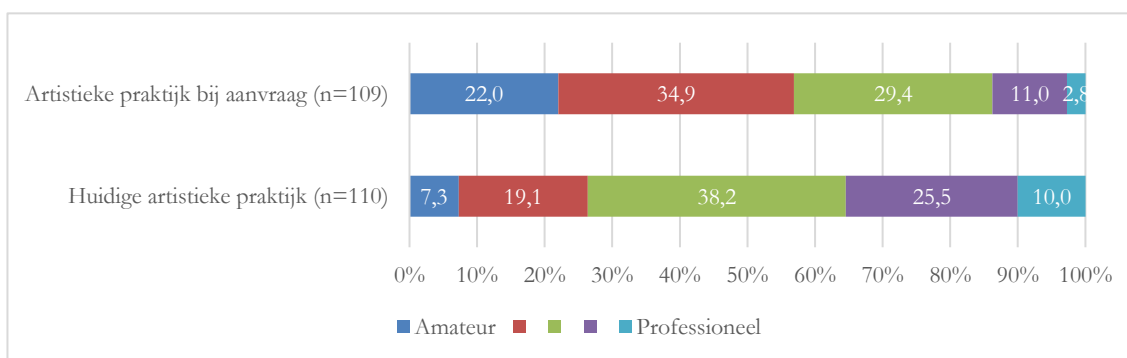
Figuur 1 Zelfevaluatie artistieke praktijk: mate waarin men zichzelf beginner dan wel gevorderd amateurkunstenaar noemt

Bron: Survey

Ook de zelfinschatting op de schaal van amateur naar professioneel bevestigt dat de indieners zich in een hybride zone bevinden. Bij de aanvraag zag ongeveer een vijfde zichzelf nog duidelijk binnen het amateurveld en een ander derde beschouwde zich ook nog eerder amateur, maar al een merkbaar deel gaf aan op de drempel van een meer professionele praktijk te staan. In de huidige zelfevaluatie is die verschuiving nog sterker: een toenemend aandeel situeert zich als licht professioneel of zelfs volledig professioneel. Dit wijst erop dat veel van deze (amateur)kunstenaars zich in een doorgroeitraject bevinden waarbij artistieke ontwikkeling en professionalisering hand in hand gaan.

Figuur 2 Zelfevaluatie artistieke praktijk: mate waarin men zichzelf amateur dan wel als professioneel beschouwt

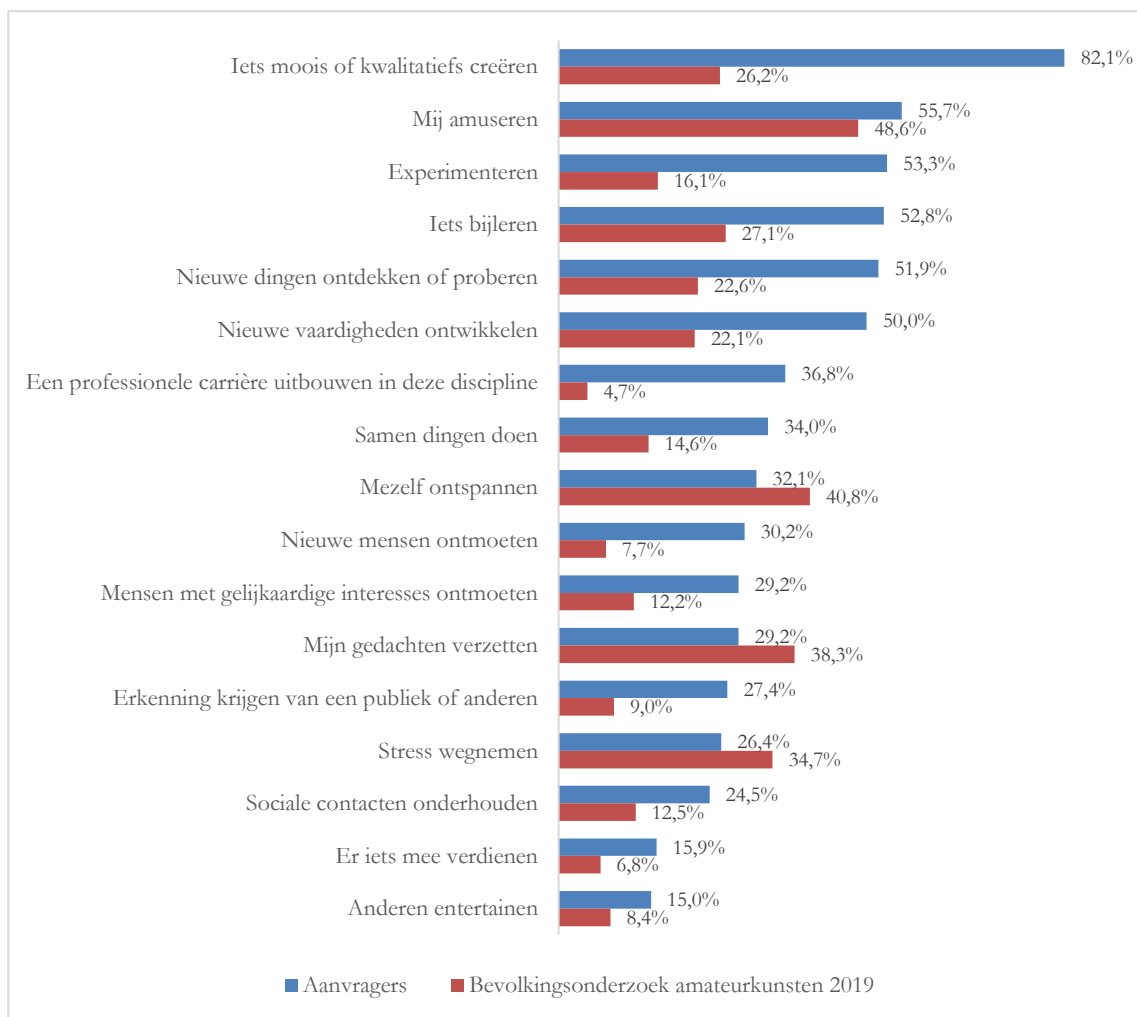

Bron: Survey

¹ In het Bevolkingsonderzoek Amateurkunsten 2019 werden 7 antwoordcategorieën gebruikt waardoor de cijfers niet geheel vergelijkbaar zijn, maar in dat onderzoek beschouwde respectievelijk 15% zich helemaal onderaan de ladder (score 1) en 12% gaf een score 2. Zelfs wanneer we enkel score 1 als echte beginners beschouwen, kunnen we stellen dat de groep die een aanvraag indienen minder tot de beginnende amateurkunstenaars behoort.

We vroegen de aanvragers tevens naar hun motieven om aan amateurkunstbeoefening te doen en vergeleken deze cijfers met een bredere groep van amateurkunstenaars, welke we bevroegen in een representatief bevolkingsonderzoek in 2019 (Willekens et al., 2020). De vergelijking toont een duidelijk verschil in motieven tussen beide groepen. Aanvragers zijn in sterke mate gericht op artistieke ontwikkeling en kwaliteit, met hoge scores voor motieven zoals creëren, experimenteren en het ontwikkelen van vaardigheden. Ook de ambitie om een professionele carrière uit te bouwen ligt aanzienlijk hoger (36,8% tegenover 4,7%). Daartegenover staat dat in de algemene populatie van amateurkunstenaars motieven zoals ontspanning (40,8% vs. 32,1%), stressvermindering (34,7% vs. 26,4%) en het verzetten van gedachten (38,3% vs. 29,2%) een grotere rol spelen.

Figuur 3 Motieven voor amateurkunstbeoefening: aanvragers subsidie talentontwikkeling (survey, n=105-107) en amateurkunstenaars uit bevolkingsonderzoek 2019 (survey, n=557-581)

Bron: Survey Aanvragers subsidies talentontwikkeling (2026) en Bevolkingsonderzoek amateurkunsten (2019)

Wanneer deze resultaten samen worden gelezen, ontstaat een consistent beeld van een doelgroep die relatief ervaren is, sterk inzet op artistieke kwaliteit en vaak ambities heeft om door te groeien. Deze resultaten wijzen erop dat subsidieaanvragers een meer ontwikkelingsgerichte en (semi-)professioneel georiënteerde subgroep vormen binnen het amateurkunstenveld, terwijl amateurkunst in de brede bevolking vaker een recreatieve en welzijnsfunctie vervult.

Zoals in de beleidsreconstructie hierboven aangegeven trekt het amateurkunstendecreet van 2024 nog meer expliciet de kaart van ontwikkeling, professionalisering en excellentie.

3.1.3 Positionering als amateurkunstenaar en de poreuze grens met professionele kunstenaars

Aangezien het subsidiereglement uitsluitend bedoeld was voor amateurkunstenaars en professionele kunstenaars geen aanspraak konden maken op ondersteuning, was het belangrijk om duidelijk te kunnen afbakenen wie wel en niet in aanmerking kwam. Daarom werd aanvragers gevraagd om te motiveren waarom zij zichzelf als amateurkunstenaar beschouwen. De analyse van deze motivaties brengt zeven terugkerende thema's naar voren.

Veel aanvragers verwijzen daarbij eerst naar hun economische positie: ze verdienen geen of nauwelijks inkomsten met hun artistieke praktijk en beschikken niet over een professioneel statuut. Hun kunst beoefenen ze bovendien binnen niet-professioneel georganiseerde contexten, zoals vrijwilligerswerkingen of vzw's, zonder productiehuis, management of andere vormen van professionele omkadering. Ook de manier waarop zij hun tijd organiseren speelt een belangrijke rol: voor de meesten is kunst iets dat ze beoefenen naast een voltijdse job, studies of andere verplichtingen, waardoor hun praktijk voornamelijk in de vrije tijd plaatsvindt. Daarnaast wijzen aanvragers op hun competenties en ontwikkelingsbehoeften. Ze beschrijven zichzelf als kunstenaars in groei, die nog coaching, begeleiding of technische ondersteuning nodig hebben en die hun artistieke, zakelijke of technische vaardigheden verder willen ontwikkelen. Voor velen hangt hun amateurstatus ook samen met hun identiteit en verbondenheid met lokale kunstgemeenschappen zoals koren, harmonieën of andere verenigingen, die historisch sterk verankerd zijn in het amateurkunstenveld. Daarnaast benoemen aanvragers hun motivatie, waarbij passie voor de kunstdiscipline, zelfontplooiing en persoonlijke groei centraal staan. Tot slot verwijzen ze naar de aard van hun output en beschrijven ze hun trajecten als projectmatig en niet-commercieel, met de nadruk op leren, ontwikkelen en experimenteren in plaats van het realiseren van winst of marktgerichte producten.

Het onderscheid tussen amateur en professioneel blijkt in de praktijk echter vaak moeilijk hanteerbaar. Kunstenaars bewegen zich vaak in hybride trajecten waarin vrijwillig engagement, occasionele verloning, artistieke ambitie en professionele samenwerkingen door elkaar lopen. Deze realiteit maakt dat een strikte tweedeling tussen amateur en professioneel onvoldoende aansluit bij de complexiteit van actuele kunstpraktijken en niet altijd een betekenisvolle weergave vormt van hoe kunstenaars zichzelf situeren binnen het veld.

De grijze zone en de poreuze grens tussen amateurkunstenaar en professioneel kunstenaar, bemoeilijkte ook het werk van het beoordelingsteam. Onderstaand citaat uit één van de beoordelingen maakt dit duidelijk:

Haar band is momenteel zakelijk gelieerd aan een internationale promotor. De Administratie durft dan ook te stellen dat deze aanvrager stilaan het amateurniveau overstijgt, terwijl dat de scope is van het subsidiereglement talentontwikkeling. Bovendien heeft de beslagen muzikante door de jaren heen ongetwijfeld al heel wat expertise inzake performance en muziekopname verworven. Toch wil de Administratie nog meegaan in haar projectvoorstel, specifiek dan voor wat betreft de coaching tijdens PA-repetities waarmee de singer-songwriter beoogt haar live performance aan te scherpen.

In andere gevallen is het onderscheid wel duidelijk te maken en resulteert dit tot een negatief advies, ook waar de Administratie de waarde van het project erkent:

De aanvrager diende een boeiend en goed onderbouwd dossier in met een heldere visie op talentontwikkeling. De Administratie stelt echter vast dat de aanvrager reeds een uitgebreide professionele carrière als producer uitbouwde. In de begroting valt ook op dat de deelnemers zichzelf een vergoeding toekennen, wat niet past binnen de amateurkunsten, en verder bevestigt dat de deelnemers zichzelf eerder als professionele kunstenaars zien. De Administratie is van mening dat de aanvrager geen amateurkunstenaar of amateurkunstenvereniging is en aldus niet voldoet aan de subsidievoorwaarden zoals voorgeschreven in het reglement.

3.2 De aanvragen

3.2.1 Aantal (unieke en herhaalde) aanvragen per ronde en indienjaar

De ingediende projectaanvragen tonen een sterk uiteenlopende vertegenwoordiging van disciplines binnen de amateurkunsten. Wanneer we kijken naar alle dossiers waarin één of meerdere disciplines werden aangeduid, ontstaat een duidelijk beeld van de meest voorkomende artistieke velden binnen de aanvragen voor deze projectsubsidie. Muziek is daarbij veruit dominant aanwezig, terwijl andere disciplines relatief kleiner zijn.

Muziek is met voorsprong de grootste discipline binnen het reglement. In maar liefst 602 van alle aanvragen wordt muziek als één van de disciplines aangeduid. Muziek bepaalt daarmee het grootste deel van de artistieke activiteiten die via dit reglement werden ondersteund.

Daarnaast zien we een cluster van middelgrote disciplines. Zo wordt schrijven/woordkunst aangeduid in 137 dossiers en komt fotografie/film voor in 109 aanvragen. Beeldende kunsten vertonen een gelijkaardige grootteorde, met respectievelijke 105 aanvragen. Deze disciplines zijn duidelijk aanwezig binnen het veld, maar blijven beduidend kleiner dan muziek.

Toneel (97 aanvragen) en dans (68 aanvragen) vormen kleinere categorieën. Tot slot is circus een uitgesproken kleine discipline binnen dit subsidieeluk. Ze wordt in negen aanvragen vernoemd. Hiermee is circus de minst vertegenwoordigde discipline in de totale populatie van subsidieaanvragen.

Tabel 3 Discipline waarbinnen aangevraagd (meerdere antwoorden mogelijk, n=720; 2021-2023)

	Alle projecten (n=720)		Aantal/% van deze projecten die uitsluitend deze discipline vermelden		% dat ook muziek aanduidde
	n	%	n	%	%
Dans	68	8,8%	14	20,6%	70,6%
Fotografie/film	109	14,1%	24	22,0%	61,5%
Schrijven/woord	137	17,7%	30	21,9%	62,0%
Beeldende kunsten	105	13,6%	40	38,1%	42,9%
Toneel	97	12,6%	25	25,8%	60,8%
Muziek	602	78,0%	446	74,1%	/
Circus	9	1,2%	3	33,3%	44,4%

Bron: Administratieve data

Veel aanvragen zijn interdisciplinair: binnen disciplines zoals dans, schrijven, fotografie/film, beeldende kunsten en toneel wordt vaak in combinatie gewerkt met andere kunstvormen. Voor dans, audiovisuele en literaire kunsten is minder dan een kwart van de aanvragen uitsluitend binnen de eigen discipline gesitueerd. Muziek vormt hierop een duidelijke uitzondering. Deze discipline wordt

niet alleen het vaakst aangevraagd, maar ook relatief vaak als enige discipline. Bovendien blijkt dat in projecten waarin meerdere disciplines voorkomen, muziek vaak een centrale of leidende rol inneemt. Dit wijst nogmaals op een sterke concentratie van aanvragen binnen de muzieksector.

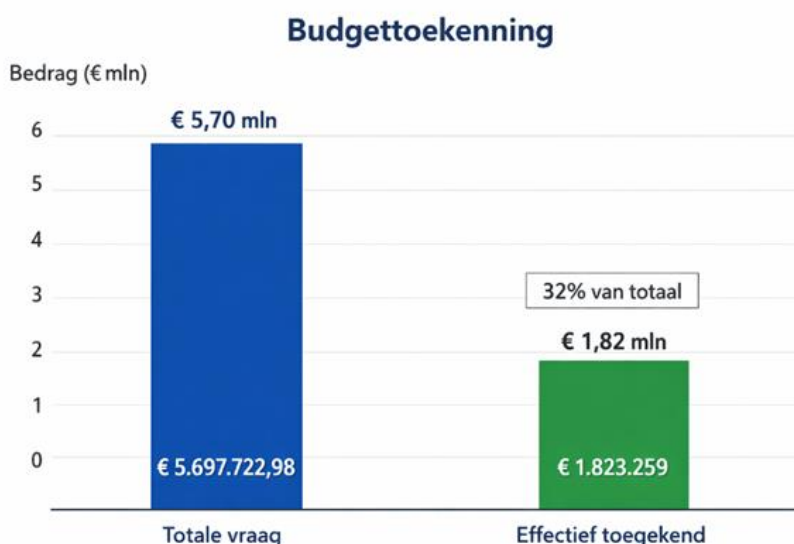
De ongelijke verdeling van de aanvraagdossiers over de verschillende kunstvormen is opvallend, maar niet noodzakelijk verrassend. Muziek is een van de meest beoefende kunstdisciplines in Vlaanderen (De Baere, 2022; Willekens et al., 2020). De discipline kent ook meerdere koepelorganisaties, waarvan sommige het reglement sterk hebben gepromoot. Ook in het deeltijds kunstonderwijs telt muziek, van alle richtingen, de meeste inschrijvingen (Statistisch jaarboek van het Vlaams onderwijs 2024-2025). Vanuit dat perspectief is het grote aantal aanvragen binnen deze discipline niet verrassend, te meer omdat de oproep goed leek aan te sluiten bij de organisatie en structuur van veel muzikale collectieven.

Dit laatste verklaart mogelijk ook waarom vanuit de andere “grote” discipline, beeldende kunsten, met participatiecijfers vergelijkbaar met deze binnen muziek, minder aanvragen werden ingediend. Net zoals creatief schrijven, werken zij minder vaak met groepen of collectieven. De discipline van de circuskunsten, die het minste aantal aanvragen kende, kan dan weer worden getypeerd als een kleine subsector die al in grote mate geprofessionaliseerd en gesubsidieerd is. De aansluiting tussen deze discipline en de doelstellingen van het reglement was dan ook, niet onverwacht, kleiner.

3.2.2 Aangevraagde budgetten

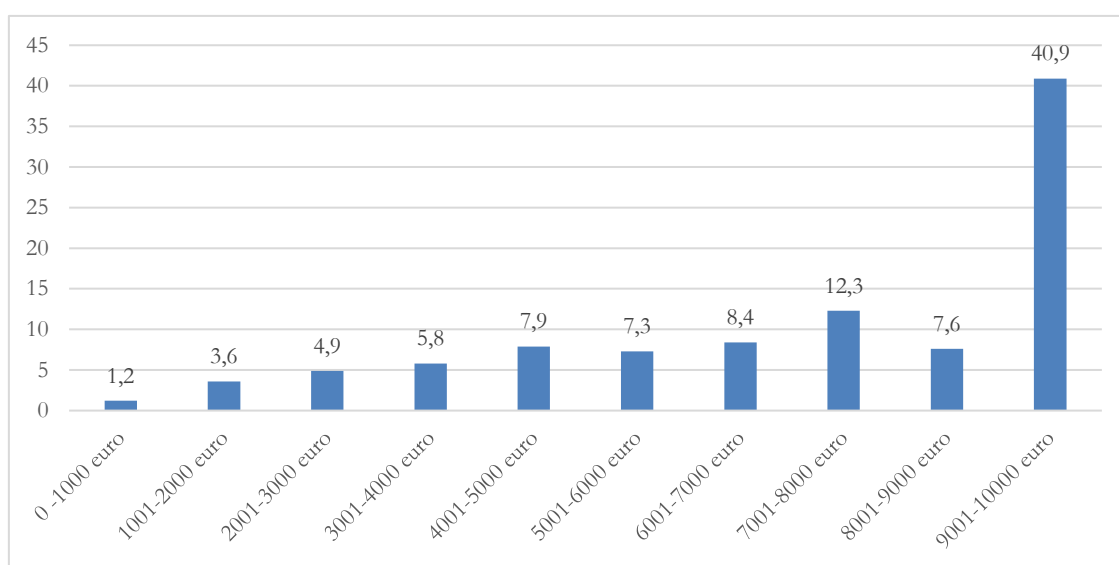
Op budgettair niveau werd in totaal € 5.697.722,98 aangevraagd. Daarvan werd effectief € 1.823.259 toegekend. Dit komt overeen met ongeveer 32% van het totaal gevraagde bedrag.

Figuur 4 Budgettoekenning

Het minimum aangevraagde budget bedroeg € 350,00. Velen gingen echter voor het maximumbedrag: 225 of 29,1% van de aanvragen vroegen het maximumbedrag van € 10.000 aan. Het gemiddeld aangevraagd budget bedroeg € 7.380,47 en de mediaan lag op € 8.000. Met andere woorden: de helft van de aanvragers vroeg een budget van € 8.000 of minder aan en de andere helft € 8.000 of meer.

Figuur 5 Aangevraagd budget (gegroepeerd, n=772, in %)

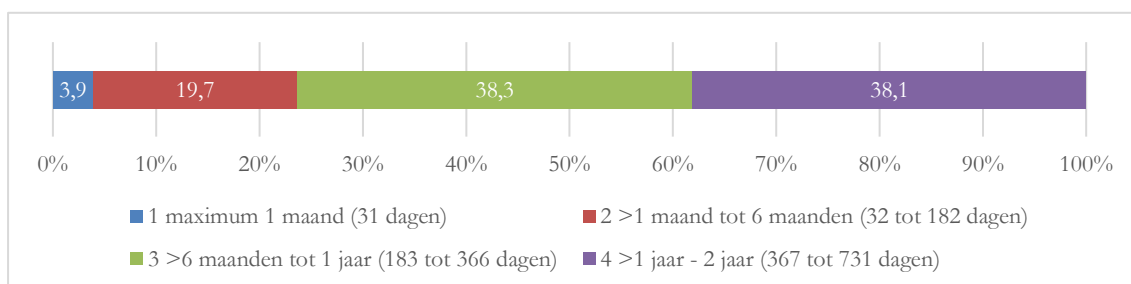

Bron: Administratieve data

3.2.3 Looptijd van de aangevraagde projecten

De looptijdgegevens tonen dat aanvragers talentontwikkeling hoofdzakelijk invullen als een middel- tot langetermijnproces: de meerderheid van de projecten heeft een duur van 6 maanden tot 2 jaar, met opvallende concentraties bij exact één jaar (141 projecten hebben een looptijd van 365 tot 367 dagen) en exact twee jaar (85 hebben een looptijd van 730 of 731 dagen). Dit bevestigt dat talentontwikkelingstrajecten doorgaans tijd nodig hebben om betekenisvol vorm te krijgen en dat aanvragers hun processen structureel plannen over langere periodes.

Figuur 6 Looptijd van de aangevraagde projecten (n=772)

Bron: Administratieve data

3.2.4 Doelstellingen van de aanvragen/welke competenties staan centraal in de aanvragen?

Bij de subsidieaanvraag moesten de aanvragende amateurkunstenaars aangeven welke competenties ze met hun project wilden ontwikkelen. Deze vraag werd niet in de eerste projectoproep in 2021 gesteld. In 2022 en 2023 richtte het merendeel van de aanvragen (82,5%) zich op een combinatie van artistieke en omkaderende competenties. Slechts 17,5% focuste op een van beide, waarvan de overgrote meerderheid daarvan focuste uitsluitend op artistieke competenties (n=120, 17,2%), terwijl

aanvragen die enkel omkaderende competenties beoogden uitzonderlijk waren (n=2, 0,3%). Dit onderstreept dat talentontwikkeling meestal wordt opgevat als een geïntegreerd traject waarin artistieke groei en professionele ondersteuning samengaan.

In alle rondes was het aandeel aanvragen dat beide competentiedomeinen combineert duidelijk groter dan het aandeel met een eenzijdige focus. Wel zijn er duidelijke verschillen tussen de rondes: zo lag het aandeel ‘enkel artistiek of enkel omkaderend’ in beide jaargangen beduidend hoger in de tweede rondes (in het najaar) dan in de eerste rondes. De data geven geen duidelijke verklaring waarom dat zo was.

Tabel 4 Competenties die men wenst te ontwikkelen met aangevraagde middelen (2022-2023, n=593)

	Enkel artistieke of enkel omkaderende competenties	Zowel artistieke als omkaderende competenties	n
2022 - ronde 1	11,5%	88,5%	122
2022 - ronde 2	22,5%	77,5%	138
2023 - ronde 1	13,9%	86,1%	137
2023 - ronde 2	20,4%	79,6%	196
Totaal	17,5%	82,5%	593

Bron: Administratieve data

Pearson $\chi^2=7,808$; p=0,050

4 | Beoordeling van de aanvragen

4.1 Goedkeuringsratio's

4.1.1 Algemeen en per discipline

Een opvallend patroon doorheen de jaren is dat telkens ronde 1 (d.i. de oproep in het voorjaar) steevast een hoger goedkeuringspercentage heeft dan ronde 2 (d.i. de oproep in het najaar van datzelfde jaar). Dit kan verschillende verklaringen hebben, zoals een grotere voorbereidingstijd bij de eerste ronde of meer duidelijke communicatie na de start van een subsidiejaar. Het consistent lagere goedkeuringspercentage in ronde 2 suggereert dat aanvragers in die periode mogelijk minder tijd of middelen hadden om hun dossier grondig uit te werken, of dat de kwaliteit van ingediende dossiers sterker varieert. Uit de interviews maken we op dat de beoordeling in de tweede rondes op dezelfde manier verliep als tijdens de eerste rondes en er dus geen sprake is van een andere of strengere beoordeling in het najaar, bijvoorbeeld om binnen het voorziene eindbudget te blijven.

Daarnaast valt op dat de onontvankelijkheidspercentages sterk dalen na allereerste subsidieronde in 2021. Waar in 2021 bijna één op vijf dossiers onontvankelijk was, blijft dit vanaf 2022 onder de 3%. Deze evolutie moet echter genuanceerd worden. In de eerste ronde was het criterium 'amateurkunstenaar of -groep zijn' een ontvankelijkheidsvoorwaarde, die voorafgaand aan de inhoudelijke beoordeling werd getoetst. Omdat deze inschatting in de praktijk moeilijk snel en eenduidig te maken bleek, werd dit criterium na ronde 1 verschoven naar de inhoudelijke beoordelingsfase als subsidievoorwaarde. Hierdoor worden dossiers vanaf ronde 2 minder vaak formeel onontvankelijk verklaard, maar krijgen ze in de adviesfase wel nog geregeld een negatief oordeel omwille van het niet voldoen aan het AK-criterium. De daling in onontvankelijkheid weerspiegelt dus niet noodzakelijk een uitgesproken leereffect of professionalisering bij de indieners, maar is in belangrijke mate het gevolg van deze procedurele aanpassing.

Het feit dat de afkeuringsgraad over alle jaren heen licht hoger ligt dan de goedkeuringsgraad, geeft aan dat de beoordelingslat substantieel was en dat het reglement niet automatisch tegemoetkwam aan de vraag. Dossiers moesten duidelijk aantonen hoe talentontwikkeling wordt vormgegeven, en dat blijkt voor een aanzienlijke groep aanvragers moeilijk.

Tabel 5 Aantal ingediende subsidieaanvragen naar resultaat en indienronde

	Alle ingediende projecten				N
	Afgekeurd	Goedgekeurd	Ingetrokken	Onontvankelijk	
2021	33,5%	48,0%	0,6%	17,9%	179
2022 - ronde 1	49,2%	48,4%		2,5%	122
2022 - ronde 2	58,7%	39,1%		2,2%	138
2023 - ronde 1	46,0%	53,3%		0,7%	137
2023 - ronde 2	56,6%	40,8%	0,5%	2,0%	196
<i>Totaal</i>	48,6%	45,6%	0,3%	5,6%	772
	Enkel ontvankelijk verklaarde projecten				N
	Afgekeurd	Goedgekeurd			
2021	41,1%	58,9%			146
2022 - ronde 1	50,4%	49,6%			119
2022 - ronde 2	60,0%	40,0%			135
2023 - ronde 1	46,3%	53,7%			136
2023 - ronde 2	58,1%	41,9%			191
<i>Totaal</i>	51,6%	48,4%			727

Bron: Administratieve data

Een opvallende vaststelling is dat de “grootste” disciplines in termen van aantal subsidieaanvragen ook de hoogste slaagkans hadden. Zo kent muziek naast de meeste indieners ook de hoogste slaagkans. Daarop volgt de discipline schrijven en woord dat het op een na hoogste aantal indieners telt. Bij “kleine” disciplines, zoals circus en dans, ligt aantal goedgekeurde dossiers beduidend lager. Deze vaststelling roept belangrijke vragen op. Ging er in de kleinere subsectoren een ontmoedigend effect uit van eerdere afkeuringen, waardoor minder makers een nieuwe aanvraag indienden? Of speelt er iets anders, zoals het feit dat in disciplines met weinig aanvragen nauwelijks een ‘lerend effect’ kan ontstaan? Circuleerden er daarvoor te weinig dossiers om van elkaar te leren, feedback te delen of de kwaliteit van aanvragen collectief te verbeteren?

Tabel 6 Resultaat aanvraag naar discipline (meerdere disciplines mogelijk per project)*2

	Onontvankelijk	Afgekeurd	Goedgekeurd	Goedgekeurd bij ontvankelijk verklaarden	n
Muziek	5,6%	49,5%	44,9%	47,5%	602
Schrijven/woord	7,3%	48,9%	43,8%	47,2%	137
Toneel	6,3%	53,1%	40,6%	43,3%	96
Beeldende kunsten	7,7%	56,7%	35,6%	38,5%	104
Dans	2,9%	61,8%	35,3%	36,4%	68
Fotografie/film	7,3%	58,7%	33,9%	36,6%	109
Circus	0,0%	88,9%	11,1%	11,1%	9

* De 2 ingetrokken projecten worden in deze tabel buiten beschouwing gelaten.

Bron: Administratieve data

2 Aanvragers konden meerdere disciplines aanduiden. De percentages in deze tabel mogen daarom niet over de rijen heen worden gesommeerd.

De kernvraag waarom de afkeuringsgraad in bepaalde disciplines structureel hoger ligt dan in andere, verlegt de aandacht van de kwaliteit van individuele dossiers naar de bredere ontwikkelings- en ondersteuningscontext per discipline. Ze wijst ook op een verschil in aansluiting van de subsidie lijn bij bepaalde kunstvormen. Zo geven theatergroepen in de survey aan dat het voor hen bijzonder moeilijk is om projectmatig te werken, omdat hun werking doorgaans over langere periodes wordt ingepland. Repetities, producties en speelschema's worden vaak een jaar of zelfs meerdere jaren op voorhand vastgelegd. Dit maakt het minder evident om hun activiteiten in te passen in kortcyclische projectoproepen, die een duidelijk begin- en eindpunt vragen en vaak beperkte looptijden kennen.

Zoals we al bij de beleidsreconstructie aangaven, verschilde ook de rol en slagkracht van koepelorganisaties aanzienlijk. In bepaalde domeinen, en vooral bij muziek, bleken koepels een sterke ondersteunende rol op te nemen door zichtbaarheid te creëren, kandidaten actief te informeren en hen te begeleiden bij hun aanvraag. In andere disciplines was de ondersteuning minder uitgesproken of minder zichtbaar, of zijn amateurkunstenaars mogelijk moeilijker te bereiken.

Daarbovenop veranderde het speelveld vanaf 2022, toen het voor het subsidiereglement verplicht werd om in partnerschap te werken. Die voorwaarde bleek voor individuele beeldende kunstenaars en woordkunstenaars aanzienlijk minder vanzelfsprekend. Zij opereren vaak solo, zonder structurele verankering of omkadering, en hebben minder toegang tot bestaande netwerken die partnerschappen faciliteren.

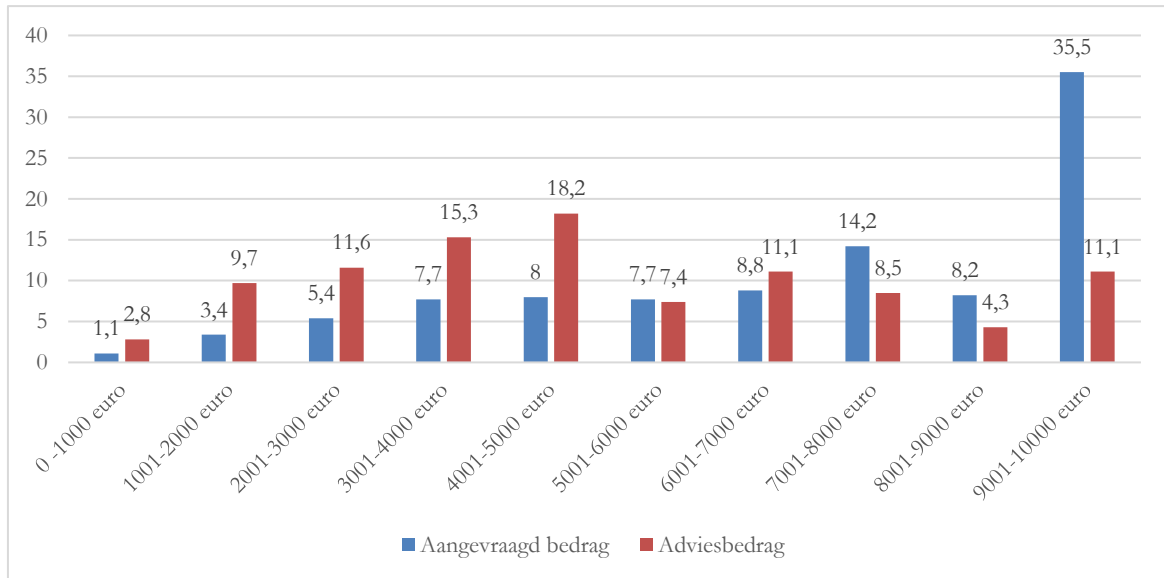
4.1.2 Aangevraagde versus toegekende budgetten

De verdeling van de geadviseerde bedragen wijkt duidelijk af van de aangevraagde budgetten. Hoewel een groot deel van de aanvragers bij indiening het maximumbedrag vroeg, wordt dat bedrag uiteindelijk slechts aan een beperkt aantal projecten toegekend. Slechts een minderheid van de goedgekeurde dossiers belandt in de hoogste adviescategorie (€9.001-€10.000). De geadviseerde bedragen situeren zich veel meer dan bij de aangevraagde budgetten in de categorieën tot €5.000.

Deze verschuiving bevestigt een patroon dat ook in de inhoudelijke beoordeling van de dossiers naar voren komt. Het Departement CJM past de aangevraagde budgetten systematisch aan, zodat de subsidie uitsluitend wordt toegekend voor kosten die aantoonbaar bijdragen aan talentontwikkeling. Projecten waarin hoge budgetten worden ingediend maar waarbij bepaalde uitgaven onvoldoende zijn onderbouwd, niet-subsidiabele posten bevatten of vooral betrekking hebben op productie, promotie of andere activiteiten buiten het kader van talentontwikkeling, worden daarom substantieel naar beneden bijgesteld. Hierdoor verschuiven de uiteindelijke adviesbedragen duidelijk in de richting van de midden- en lagere budgetcategorieën, terwijl slechts een beperkt aantal projecten het maximumbedrag ontvangt.

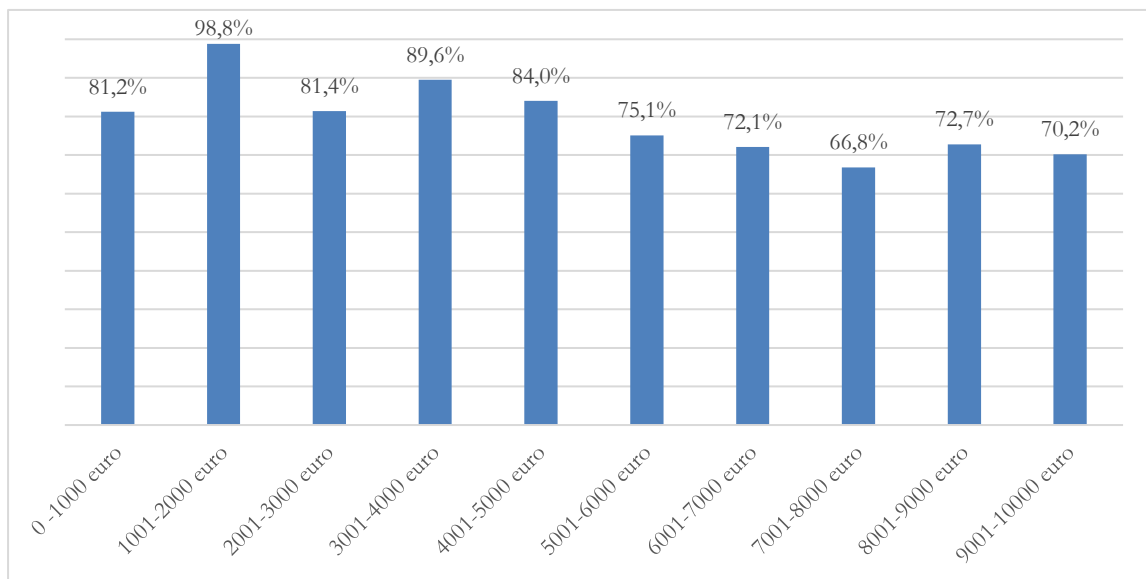
Wanneer we voor elk dossier het geadviseerde bedrag afzetten tegenover het aangevraagde budget, valt vooral op dat de grootste correcties plaatsvinden bij de hoogste aangevraagde bedragen. Projecten die dicht bij of op het maximumbedrag mikten, zien hun adviesbedrag vaak aanzienlijk dalen, terwijl aanvragen in de lagere en middenbudgetten relatief vaker in de buurt blijven van wat werd aangevraagd.

Figuur 7 Aangevraagde en geadviseerde bedragen (enkel goedgekeurde projecten, n=352)

Bron: Administratieve data

Figuur 8 Percentage van het gevraagde budget dat werd goedgekeurd (enkel goedgekeurde projecten, n=352)

Bron: Administratieve data

4.2 Motivering en communicatie van de beoordeling

4.2.1 Goedgekeurde en afgekeurde projecten

De administratieve beoordeling van de dossiers richtte zich op verschillende kwaliteitscriteria die samen de kern vormden van het subsidiereglement. In de eerste plaats keek het Departement CJM naar de mate waarin talentontwikkeling aantoonbaar en geloofwaardig was uitgewerkt binnen het projectvoorstel. Daarnaast werden ook de inhoudelijke en artistieke kwaliteit, de rol van coaching en

begeleiding, de haalbaarheid van het project en de logica en onderbouwing van de kostenstructuur beoordeeld. Even belangrijk was de relevantie van de voorgestelde uitgaven: enkel kosten die rechtstreeks bijdragen aan talentontwikkeling kwamen in aanmerking voor subsidiëring.

De beslissingen die hieruit voortvloeiden, werden telkens gemotiveerd. In de feedback aan aanvragers werd zowel inhoudelijke terugkoppeling gegeven als verduidelijkt op welke criteria het project al dan niet voldeed. Wanneer een dossier slechts gedeeltelijk voldeed aan de voorwaarden, kon de subsidie proportioneel worden toegekend. Het Departement CJM kende dan enkel middelen toe voor die onderdelen van het project die effectief bijdragen aan talentontwikkeling.

Een opvallend element binnen de beoordeling is het gebruik van aanvullend onderzoekwerk door het Departement CJM. In sommige dossiers werd actief informatie geverifieerd, bijvoorbeeld over de achtergrond van de coach of de kunstenaar, en of bepaalde activiteiten al dan niet al reeds tot de 'standaard' activiteiten van de amateurkunstenaar behoorden. Dit duidt op een grondige maar ook tijdrovende beoordelingspraktijk, waarbij het Departement CJM niet uitsluitend steunt op de aangeleverde tekst, maar bijkomende bronnen raadpleegt om de kwaliteit en geloofwaardigheid van het dossier te beoordelen.

De dossiers die *positief* beoordeeld werden, vertonen een aantal terugkerende kenmerken in hun onderbouwing. In de eerste plaats bevatten goedgekeurde projecten duidelijke en concreet uitgewerkte coachingstrajecten. Aanvragers geven helder aan wie coaching biedt, hoe die begeleiding wordt ingezet en welk ontwikkelingsproces hiermee wordt beoogd. Daarnaast formuleren goedgekeurde projecten doorgaans expliciete artistieke ontwikkeldoelen, waarbij talentontwikkeling inhoudelijk en artistiek wordt geconcretiseerd in termen van vaardigheden, technieken, inzichten of creatieprocessen. Een derde belangrijk element in positieve beslissingen is de aanwezigheid van een projectmatige aanpak met nazorg. Dit betekent dat projecten niet alleen een zorgvuldig gepland traject beschrijven, maar ook aandacht besteden aan opvolging, borging of verdere toepassing van wat werd geleerd. Deze combinatie van duidelijke begeleiding, inhoudelijke leerdoelen en een gestructureerde aanpak draagt sterk bij aan de overtuigingskracht van goedgekeurde dossiers.

In dossiers die *negatief* werden beoordeeld, komen eveneens enkele gelijkenissen naar voren. Het meest voorkomende probleem is een onvoldoende uitgewerkt of te vaag talentontwikkelingstraject. In sommige aanvragen lag de nadruk bijna volledig op het eindproduct, zoals een albumrelease, promotiecampagne, studiowerk of marketing, waardoor het leren of de artistieke ontwikkeling van de aanvrager niet aantoonbaar werd gemaakt. Wanneer talentontwikkeling niet expliciet werd benoemd of onvoldoende zichtbaar werd in het traject, voldeed een projectaanvraag niet aan de centrale criteria van het reglement.

Daarnaast leidde een onduidelijke, onvoldoende toegelichte of onrealistische begroting vaak tot afkeuring. Problemen waren onder meer bij het ontbreken van eigen inbreng, het niet toelichten van kostenposten, het opnemen van zware overheadkosten of het willen aankopen van zaken die geen aantoonbare link hebben met de beoogde talentontwikkeling.

Een derde reden voor afkeuring was dat een aanvraag niet binnen het reglement past. Zo waren er situaties waarin de aanvrager (deels) als professioneel werd beschouwd, niet over de juiste hoedanigheid beschikte (bijvoorbeeld geen natuurlijk persoon indien vereist), of wanneer sprake was van dubbele subsidiëring via andere kanalen.

Tot slot werden sommige dossiers afgekeurd omdat het project deel uitmaakt van de reguliere werking van de organisatie of groep. Voorbeelden hiervan zijn jaarwerkingen, vaste koor- of harmonieprogramma's of terugkerende activiteiten zonder uitzonderlijk ontwikkelkarakter. Een citaat uit een van de beoordelingen:

Het project komt namelijk volledig overeen met de reguliere werking van de organisatie. In het verleden heeft men al gelijkaardige projecten georganiseerd. (...) Het reglement talentontwikkeling is niet bedoeld voor het subsidiëren van de reguliere werking van organisaties.

Wanneer het project geen duidelijke meerwaarde of uitzonderlijke ontwikkelingscomponent bevat, voldeed het niet aan de doelstellingen van het subsidiereglement en werd het afgekeurd.

4.3 Afronding en impact van een project

4.3.1 Hoe verliepen projecten volgens de amateurkunstenaars?

Een aanzienlijk deel van de projecten blijkt hun vooropgestelde activiteiten met succes te hebben uitgevoerd, volgens de zelf-evaluatie in de voortgangsverslagen. Productrealisatie staat daarbij duidelijk centraal en veel projecten resulteerden effectief in EP's, albums, video's, publicaties en andere vormen van creatieve output. Dit bevestigt dat het realiseren van een concreet artistiek product een belangrijk onderdeel vormde van de manier waarop aanvragers hun talentontwikkelingstraject vormgeven.

Daarnaast werd coaching en begeleiding frequent genoemd als een belangrijk gerealiseerd onderdeel. Aanvragers rapporteerden wie hen begeleidde, hoe dit proces verliep en welke kwaliteitsimpuls de coaching opleverde. Deze feedback onderstreept de waarde van begeleidingstrajecten voor zowel artistieke verdieping als procesmatige ondersteuning.

Ook samenwerkingen en netwerken werden doorgaans als positief ervaren. De verslagen beschrijven hoe nieuwe partnerschappen tot stand kwamen, hoe expertise werd gedeeld en hoe deze samenwerkingen de artistieke kwaliteit en zichtbaarheid van het project versterkten. Verder geven veel aanvragers aan dat zij zelfstandig met materiaal of apparatuur aan de slag gingen, wat hun technische vaardigheden en autonomie verder versterkte. De verantwoordingsverslagen tonen bovendien aan dat projecten regelmatig zorgden voor zichtbaarheid via media, zoals aandacht op sociale media, lokale pers of online kanalen.

Tot slot vermelden sommige aanvragers dat het traject hen hielp in een transitie van amateurkunstenaar naar beginnend professioneel artiest. Voor deze groep fungeerde de subsidie als een opstap naar een meer professioneel georganiseerde artistieke praktijk. Dit werd tevens bevestigd in de survey (zie ook 4.1).

Naast deze positieve realisaties rapporteerden aanvragers in de verantwoordingsverslagen ook een aantal terugkerende belemmeringen. Een belangrijke factor zijn financiële beperkingen, zowel door een lager toegekend subsidiebedrag dan aangevraagd als door hogere kosten dan voorzien. Sommige projecten konden hierdoor niet volledig worden uitgevoerd of moesten worden aangepast. Daarnaast wordt de impact van (de uitlopers van) de COVID-19-epidemie in een aantal dossiers expliciet genoemd als verstorende factor, onder meer door uitstel, afzeggingen of logistieke moeilijkheden. Persoonlijke omstandigheden van aanvragers of betrokkenen vormden eveneens een bron van vertraging of wijziging. Een opvallende terugkerende moeilijkheid was de clash in beschikbaarheid tussen amateurkunstenaars, die vooral 's avonds en in het weekend kunnen werken, en professionele coaches of technici die doorgaans overdag beschikbaar zijn. Verder blijkt dat projecten soms moesten afwijken van hun oorspronkelijke planning door onverwachte opportuniteiten. Zo kregen sommige aanvragers de kans om een voorprogramma te spelen of op te treden in nieuwe contexten, waardoor delen van het traject minder uitvoerig konden worden uitgewerkt. In andere gevallen ontdekten aanvragers dat zij minder coaching nodig hadden dan aanvankelijk gedacht, wat een aanpassing van het traject noodzakelijk maakte.

4.3.2 Afrekening: uitkering van het saldo of terugvordering

Uit de administratieve gegevens van de aanvragen blijkt hoe het Departement CJM toezag op de correcte uitvoering van projecten en op de kwaliteit van de financiële verantwoording. Een zoekquery op het woord ‘fout’ in de gegevens toont aan dat in verschillende dossiers (n=36) expliciet vermeld werd dat er iets “fout” is gelopen. Dit gaat meestal om problemen die verband houden met de onderbouwing van de kosten: bedragen die verkeerd werden ingevuld of foutief werden afgerond, administratieve vergissingen waarbij niet-subsidiabele kosten werden ingediend (zoals het opnemen van volledige aankoopwaarden in plaats van afschrijfwwaarden), of bewijsstukken die onvolledig of onvoldoende waren aangeleverd. In een aantal dossiers werd vastgesteld dat de subsidie werd aangewend voor uitgaven die niet tot het talentontwikkelingstraject behoorden, of dat het project niet volledig werd uitgevoerd of niet binnen de voorziene termijn werd afgerond. Dergelijke vaststellingen leidden vaak tot correcties in de subsidiabele kosten of een daling van het saldo.

Verder blijkt dat er bij ongeveer 92 dossiers sprake was van een volledige of gedeeltelijke terugvordering van het subsidiebedrag, zowel van voorschotten als van saldi. Opvallend is dat administratieve onnauwkeurigheden, zoals fout afgeronde bedragen of te beknopte verantwoordingen, zelden aanleiding gaven tot het volledig schrappen van het saldo. Ze zorgden echter wel voor vertraging in de afhandeling en vergrootten de kans dat bepaalde kosten werden geweerd of slechts gedeeltelijk werden aanvaard.

Daarnaast valt op dat het Departement CJM frequent opmerkingen maakte over de kwaliteit van de aangeleverde verantwoording, met vooral kritiek op precisie, volledigheid en tijdigheid. Dit roept de vraag op of de administratieve verwachtingen voor dit tijdelijke subsidieeluk niet te hoog lagen voor een sector die voor een groot deel steunt op vrijwilligers, kleinschalige organisaties en makers zonder professionele administratieve ondersteuning. Het risico bestaat dat goed georganiseerde en meer geprofessionaliseerde verenigingen hierdoor een structureel voordeel hadden in het correct verantwoorden van middelen, terwijl kleinere of minder ervaren aanvragers hierdoor (onbedoeld) werden benadeeld.

Deze zorg sluit nauw aan bij de bredere tendensen die ook in de survey en door de deelnemers van het rondetafelgesprek werden geïdentificeerd (zie later in dit rapport). Zo wordt erop gewezen dat het reglement structureel in het voordeel werkte van kunstenaars die gewend zijn om projectmatig te denken, de “taal” van subsidies beheersen en toegang hebben tot administratieve of organisatorische ondersteuning. Voor hen vormt het invullen van begrotingen, het structureren van een projectplan of het op tijd aanleveren van bewijsstukken een beheersbare opdracht. Zij bewegen zich vertrouwd in de logica van aanvragen, rapporteren en verantwoorden, wat de kans op fouten en terugvorderingen aanzienlijk verkleint.

Tegelijkertijd blijkt dat kunstenaars die niet gewoon zijn om in project- en managementtaal te werken, zoals veel autodidacten, individuele makers, oudere amateurkunstenaars of kunstenaars in kleinere, minder georganiseerde disciplines, veel sneller vastlopen op administratieve verwachtingen. Voor deze groepen is de vertaalslag van hun praktijk naar de formele taal van subsidies moeilijker, waardoor zij vaker geconfronteerd worden met ontbrekende bewijsstukken, onnauwkeurige verantwoordingen of verkeerd ingeschatte kosten. De terugvorderingen en opmerkingen uit de administratieve gegevens versterken dit beeld. Niet per se de artistieke kwaliteit, maar de mate van administratieve vaardigheid bepaalt in belangrijke mate of een project een volledig saldo ontvangt.

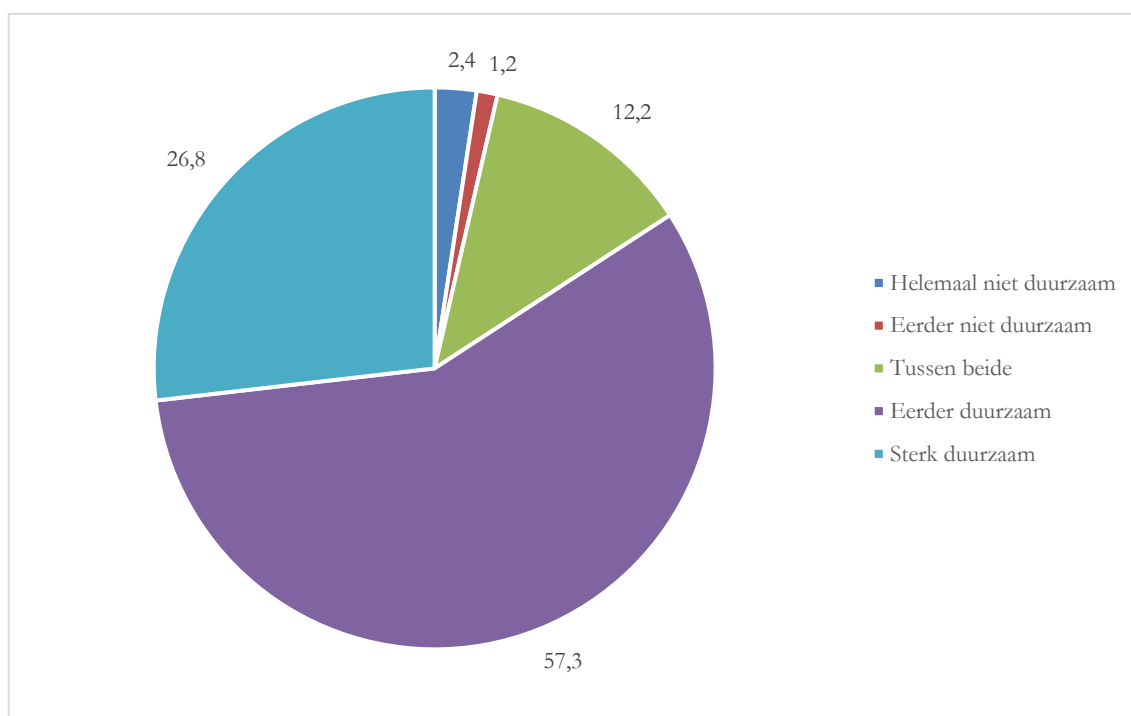
Een dergelijke situatie vergoot het risico op een zogenaamd Mattheüs-effect. Namelijk, wie al beschikt over kennis, netwerken en administratieve competenties, komt als vanzelf sterker uit een

dergelijk systeem, terwijl wie deze baggage mist precies op die punten wordt afgestraft. In plaats van een gelijk speelveld dreigt zo een grotere kloof te ontstaan, waarin administratieve geletterdheid en projectervaring bepalender worden voor succes dan de artistieke kwaliteit of de bijdrage aan talentontwikkeling.

4.3.3 Blijvende impact van het gesubsidieerde project

In de survey gaf het merendeel van de respondenten aan dat het project duurzame effecten had.

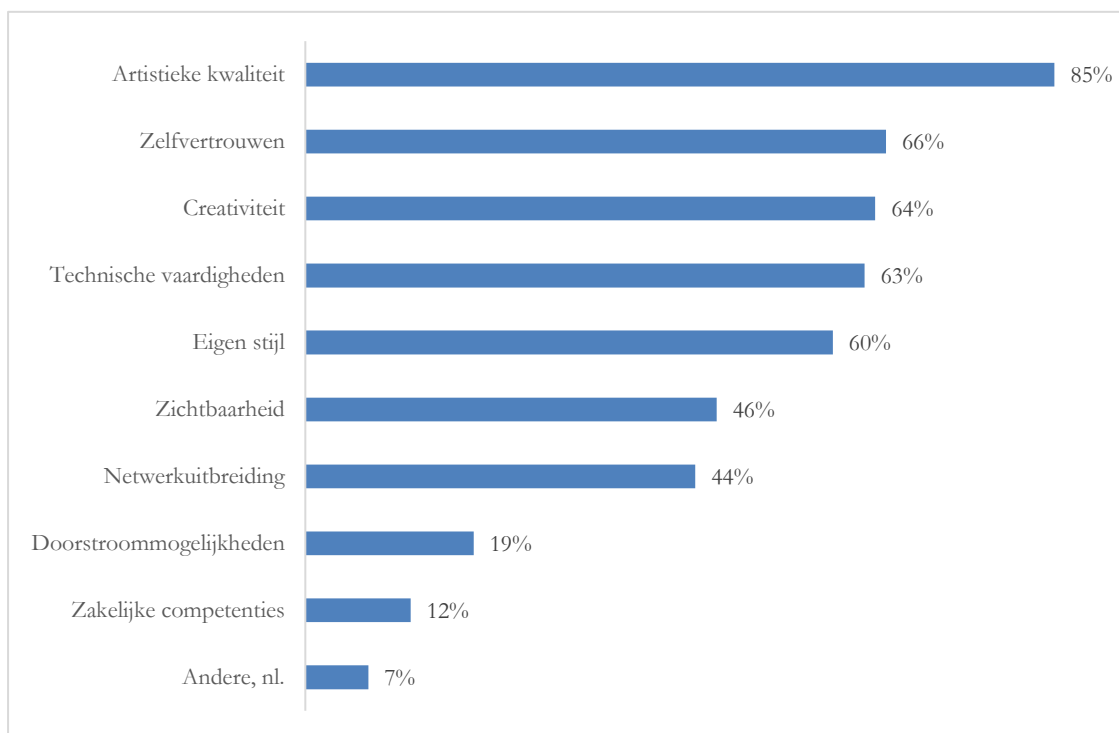
Figuur 9 Mate waarin effecten duurzaam worden beschouwd (n=82; %)

Bron: Survey

Figuur 10 maakt zichtbaar op welke domeinen deze impact het sterkst werd ervaren. In lijn met de voortgangsverslagen, worden effecten op artistieke kwaliteit het sterkst waargenomen. Daarnaast geeft een meerderheid aan dat het project heeft geleid tot een groei in zelfvertrouwen, creativiteit en technische vaardigheden en in de ontwikkeling van een eigen artistieke stijl. Meer structurele verschuivingen, zoals doorstroommogelijkheden naar een professionele context of de ontwikkeling van zakelijke competenties, worden minder vaak gerapporteerd, wat in lijn ligt met de eerder vastgestelde focus van zowel de aanvragers als het reglement op artistieke groei eerder dan op economische of professionele opbouw.

Figuur 10 Vlakken waarop men concrete positieve effecten merkte (n=82)

Bron: Survey

De open antwoorden bevestigen en verdiepen dit beeld. Respondenten benadrukken vooral de sterke impact van de projecten op hun artistieke ontwikkeling, zowel op vlak van technische vaardigheden als artistieke kwaliteit en het vinden van een eigen stem. De samenwerking met en begeleiding door professionele kunstenaars blijkt hierbij een cruciale hefboom. Daarnaast wordt ook het effect op zelfvertrouwen (bv. “De samenwerking met professionals gaf me de zelfzekerheid om mijn eigen competenties naar waarde in te schatten”) en artistieke identiteit vaak benoemd: deelnemers voelen zich gesterkt om werk te tonen, te publiceren of verdere stappen te zetten in hun praktijk.

De projecten leiden bovendien regelmatig tot concrete output (zoals voorstellingen, publicaties of opnames) en dragen bij aan de professionalisering van zowel individuele trajecten als groepswerkingen. Enkele voorbeelden:

De hulp van schrijfcoaches heeft rechtstreeks geleid tot de lancering van twee websites/blogs die maand na maand blijven groeien; de schrijfcoaches reikten hands-on-tools aan voor de planning en organisatie van het schrijven; een samenwerking van een lid/schrijver met een literair agent ligt op dit moment op tafel; de revisie en finalisatie van een toneeltekst leidde tot een opvoering binnen het professionele circuit.

Het gaf me de kans om een boek gepubliceerd te krijgen. Ik kon dankzij de subsidies beroep doen op een hoop professionals om me bij verschillende onderdelen te coachen: schrijven/fotografie/vormgeving(...) Doordat het boek gepubliceerd is geraakt, is er nu een expo die rondreist, geven we lezingen, komen er workshops voor kinderen. Er zijn dus nog nevenprojecten ontstaan, pisten die ik anders nooit bewandeld zou hebben.

De subsidie gaf me de middelen en het kader om samen met enkele professionele producers te werken en mijn technische vaardigheden in productie en songwriting bij te schaven. De samenwerkingen met professionals gaven me de zelfzekerheid om een eerste album uit te geven en ook mijn eigen competenties en intuïtie naar waarde in te schatten. De coaching voor omkaderende competenties gaf me beter inzicht in de sector en zo kon ik het album ook op een goed doordachte manier de wereld inzetten. Zonder de subsidie had ik wellicht geen album uitgebracht en nog lang blijven twijfelen of het wel goed genoeg was, maar de subsidie gaf me het zelfvertrouwen om de stap te wagen.

Tegelijk blijft structurele doorstroom naar het professionele veld en duurzame verankering minder evident. Respondenten verwijzen daarbij onder meer naar de eenmalige aard van de ondersteuning, waardoor vervolgtrajecten moeilijk te realiseren zijn, naar de combinatie met werk- en andere verplichtingen die de beschikbare tijd beperken, en naar drempels in het bredere culturele veld, zoals beperkte toegang tot netwerken en presentatieplekken.

5 | Interacties met het amateurkunstenveld

5.1 Talentontwikkeling

Tijdens de ontwikkeling en uitvoering van het tijdelijke subsidiereglement kwam naar voren dat het begrip talentontwikkeling in de praktijk een brede en soms diffuse betekenis krijgt binnen het amateurkunstenveld. Historisch werd in het beleid eerder gesproken over *kwaliteitsbevordering*, waarbij de focus lag op het versterken van artistieke competenties via evaluatie, vorming en presentatievormen zoals wedstrijden en toonmomenten. Sinds 2020, toen de opdracht talentontwikkeling aan de koepels gegeven werd, werd deze term door de Vlaamse overheid bewust verbreed: talentontwikkeling moest niet langer uitsluitend verwijzen naar technische of artistieke vooruitgang, maar ook ruimte bieden voor coaching, opleiding, reflectie, procesbegeleiding en - op vraag van de sector - omkaderende of zakelijke vaardigheden. Hierdoor kreeg het begrip gaandeweg het karakter van een overkoepelende beleidscategorie, waaronder een diverse reeks activiteiten kon vallen, van training en repertoirestudie tot persoonlijke begeleiding, organisatorische competentie-opbouw en expressieve ontwikkeling.

Ook in de survey kwam deze brede invulling tot uiting.

5.1.1 Hoe vullen de aanvragers talentontwikkeling in de aanvraag in?

In 99 projectaanvragen werd talentontwikkeling expliciet vermeld binnen de beschrijving van de beoogde projectresultaten. Uit deze analyse komen vijf dominante manieren naar voren waarop aanvragers het concept talentontwikkeling conceptualiseren in hun praktijk.

Talentontwikkeling als kwalitatieve uitdaging van artistiek talent. Aanvragers beschrijven talentontwikkeling in dat geval als een proces van artistieke verdieping. Ze benadrukken het uitdagen van bestaande vaardigheden, het verhogen van de artistieke lat en het uitbreiden van technische en interpretatieve capaciteiten. In deze projecten wordt talentontwikkeling gezien als een gericht kwaliteitsproces, bij muziek vaak verbonden aan het instuderen van complexere partituren, het aanscherpen van toonvorming, ritmegevoel of stemgebruik.

Talentontwikkeling als persoonlijke ontwikkeling. Naast artistieke groei verwijzen aanvragers ook naar persoonlijke leerdoelen. Ze beschrijven talentontwikkeling als het vergroten van zelfvertrouwen, het vinden van een eigen expressieve stem en het durven creëren of performen. Hierbij ligt de nadruk op het ontwikkelen van zelfstandigheid in artistieke keuzes en het doorlopen van een creatief proces waarin initiatief, experiment en zelfreflectie centraal staan.

Talentontwikkeling als begeleid leerproces. Een derde invulling koppelt talentontwikkeling aan externe begeleiding. Coaching door experts, individuele of groepsbegeleiding, feedbackmomenten, workshops of methodische ondersteuning worden dan expliciet genoemd als cruciale elementen. Talentontwikkeling krijgt in deze dossiers vorm door het aanleren van nieuwe technieken, werkwijzen of benaderingen onder deskundige begeleiding.

Talentontwikkeling als resultaat van creatie of productie. Meerdere aanvragers beschouwen het maken van een artistiek product zoals een albumopname, voorstelling, video of creatieve productie, als een proces dat op zichzelf talentontwikkeling genereert. Het creatieproces wordt voorgesteld als een intensief leertraject waarin nieuwe vaardigheden worden opgebouwd en artistieke competenties worden versterkt. De creatie is niet enkel eindpunt, maar ook motor van artistieke groei.

Talentontwikkeling als groepsontwikkeling. In de dossiers van koren, harmonieën, dansgroepen en andere collectieve verbanden wordt talentontwikkeling vaak nadrukkelijk als een groepsproces beschreven. Leden versterken elkaar, samenspel verbetert en gezamenlijke repetities leiden tot collectieve leerwinsten. Talentontwikkeling wordt hier niet enkel individueel maar ook sociaal en organisatorisch ingevuld, met nadruk op gedeelde groei binnen de groep.

Deze uiteenlopende benaderingen illustreren hoe het concept talentontwikkeling verschillende invullingen kan krijgen. Dat is inherent aan het reglement, dat diverse competenties ondersteunt, én aan de manier waarop de “gebruikers” het reglement interpreteren.

5.1.2 Hoe vullen de aanvragers talentontwikkeling in de survey in

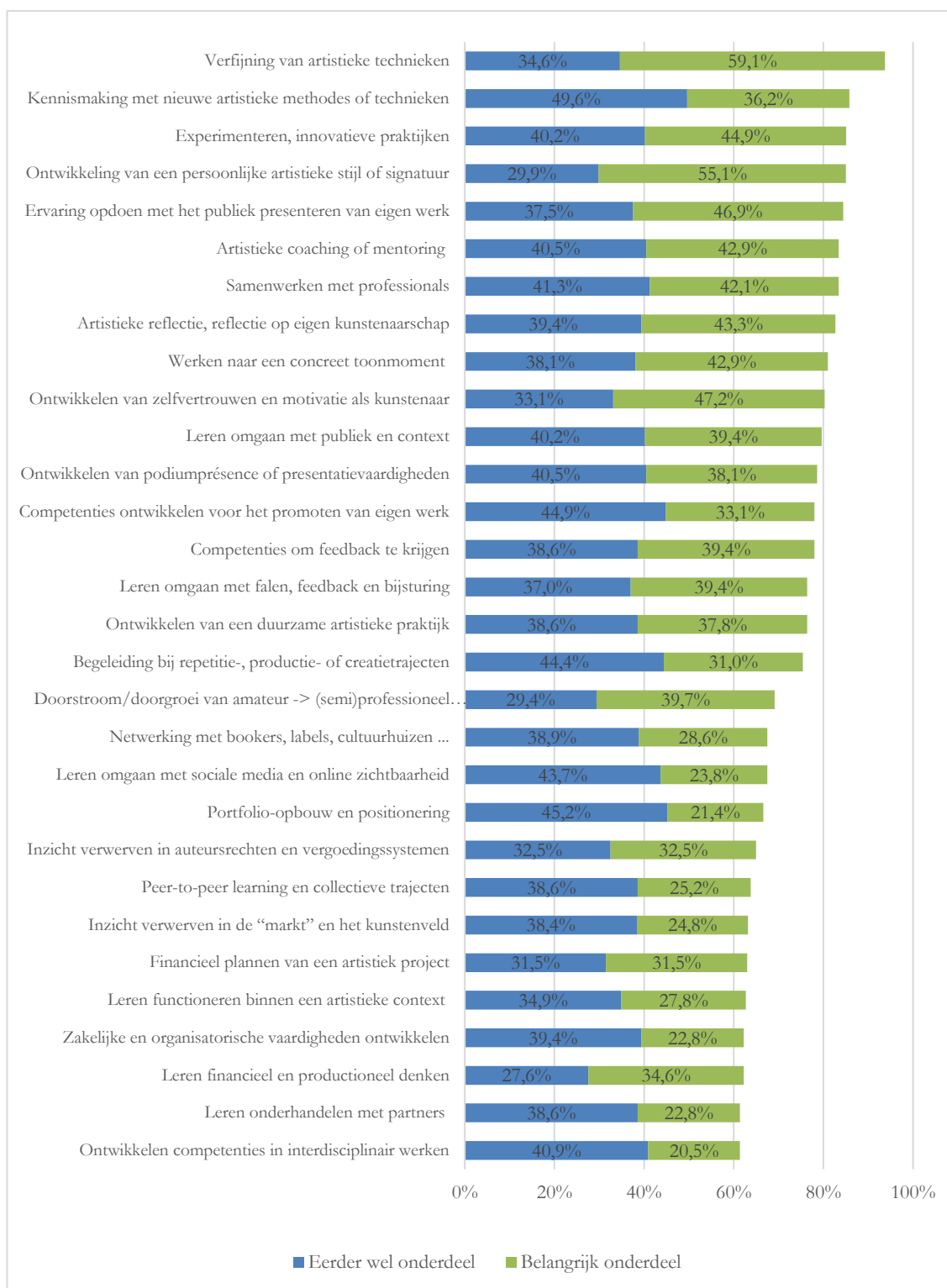
In de survey werd expliciet gevraagd naar wat men onder talentontwikkeling verstaat, eerst via een open vraag en vervolgens via een gesloten vraag (vijfpunten-Likertschaal, gaande van 1-helemaal geen onderdeel tot 5-een belangrijk onderdeel). De surveyresultaten bevestigen en verdiepen de brede invulling van talentontwikkeling zoals die uit de projectaanvragen naar voren komt.

Ook in de antwoorden van de survey-deelnemers wordt talentontwikkeling in de eerste plaats **artistiek-inhoudelijk** gedefinieerd. De hoogste scores op de vraag in welke mate men voorgelegde aspecten een onderdeel van talentontwikkeling vindt (figuur 11), hebben betrekking op het verfijnen van artistieke technieken, kennismaken met nieuwe artistieke methodes en technieken, experimenteren met innovatieve praktijken en het ontwikkelen van een persoonlijke artistieke stijl of signatuur. Deze bevindingen sluiten nauw aan bij de manier waarop aanvragers in hun dossiers de kwalitatieve uitdaging van artistiek talent beschrijven, zoals het aanscherpen van techniek, het verbeteren van samenspel of het verdiepen van stemgebruik en ritme.

Daarnaast koppelen veel respondenten talentontwikkeling aan **coaching en begeleiding**. Ruim vier op de tien respondenten (42,9%) beschouwt coaching of mentoring als een belangrijk onderdeel. Een ongeveer even grote groep geeft aan dat samenwerking met professionals een belangrijk onderdeel vormt. Dit bevestigt dat externe expertise voor amateurkunstenaars een cruciale hefboom is voor groei. In zowel de aanvragen als de open antwoorden bij de survey wordt coaching benoemd als een traject waarin feedback, technische verdieping en professionele inspiratie samenkomen. Aanvragers beschrijven hoe begeleiding hen hielp nieuwe technieken onder de knie te krijgen, hun eigen stem te vinden of hun creatief proces te structureren.

Hoewel een deel van de respondenten ook elementen van **professionalisering** opneemt in hun visie op talentontwikkeling, blijft dit voor de meesten secundair. Samenwerken met professionals (42,1%) en het ontwikkelen van promotionele of productionele vaardigheden (tussen 30% en 35%) worden relevant gevonden, maar vooral wanneer deze bijdragen aan artistieke verdieping. Respondenten zien zakelijke of marktgerichte competenties hoofdzakelijk als instrumenteel: noodzakelijk om artistiek werk mogelijk te maken, maar niet als doel op zich.

Figuur 11 **Mate waarin men voorgelegde aspecten een onderdeel vindt van talentontwikkeling**
(n=115-118)

Bron: Survey

Opvallend is dat respondenten talentontwikkeling ook sterk koppelen aan **procesmatige, persoonlijke en sociale dimensies**. Begrippen zoals groeien, verdiepen, experimenteren, evolueren en bijleren keren frequent terug. Voor veel kunstenaars vormt talentontwikkeling een traject waarin artistieke en persoonlijke ontwikkeling samen opgaan. Het vergroten van zelfvertrouwen, het leren

omgaan met feedback, het versterken van eigen motivatie en het vinden van een expressieve stem worden door een aanzienlijke groep beschouwd als onmisbaar onderdeel van hun artistieke groei.

Feedback krijgen, bijleren over schrijven, zelfvertrouwen krijgen/ doen groeien in eigen talenten belangrijk om hierbij je eigen stem te kunnen behouden. Bijleren betekent dus niet 'overnemen wat anderen doen', wel 'je laten inspireren door wat anderen doen'

Verder krijgt talentontwikkeling ook een duidelijke **publieke dimensie**. Bijna de helft van de respondenten vindt ervaring met publiek presenteren (46,9%) en werken naar een toonmoment (42,9%) een belangrijk onderdeel. Podiumprésence en het omgaan met publiek worden gezien als vaardigheden die enkel door praktijkervaring kunnen worden opgebouwd. Deze nadruk op presentatie sluit aan bij de bevinding dat veel projecten resulteren in concrete artistieke producten - EP's, voorstellingen, video's, publicaties - die men wenst te tonen aan publiek.

Het talent dat in je zit uiting kunnen geven. Practice makes perfect, niet alleen door te oefenen op je instrument of een product klaarstomen, maar ook door het uiteindelijk heel veel te kunnen beoefenen voor mensen, op podia en ook hierin te kunnen groeien. Zo leer je ook beter je instrument beheersen, maar jezelf ook beter en beter kennen als artiest in interactie met publiek en hoe jij het podium 'verovert'.

Tot slot benadrukken meerdere respondenten de nood aan **tijd, ruimte, middelen en infrastructuur** als voorwaarden om talentontwikkeling mogelijk te maken. Toegang tot repetitieruimtes, betaalbare coaching, materiaal, studio's of andere faciliteiten wordt vaak als randvoorwaarde genoemd. Verschillende respondenten benoemen expliciet dat het moeilijk is om zonder ondersteuning experimenteerruimte of professionele begeleiding te financieren. De survey signaleert daarmee dat talentontwikkeling niet alleen een inhoudelijke maar ook een structurele component heeft: ze vraagt om een context waarin makers voldoende financiële en fysieke ruimte krijgen om te groeien, te experimenteren en samen te werken.

5.1.3 Conceptuele (on)duidelijkheid

Uit zowel de interviews als de surveygegevens blijkt dat deze brede invulling voor kunstenaars en verenigingen soms tot vragen leidt. Aanvragers gaven aan dat het niet altijd duidelijk was waar het "talent"-aspect precies in zit, zeker bij projecten die eerder draaiden rond presentatie, groepswerking of procesbegeleiding dan rond meetbare artistieke groei. Tegelijk gaf het Departement CJM aan dat het in de communicatie en beoordeling niet eenvoudig was om concrete voorbeelden te geven die dit begrip afbakenden, net omdat het in de praktijk verschillende dimensies omvat.

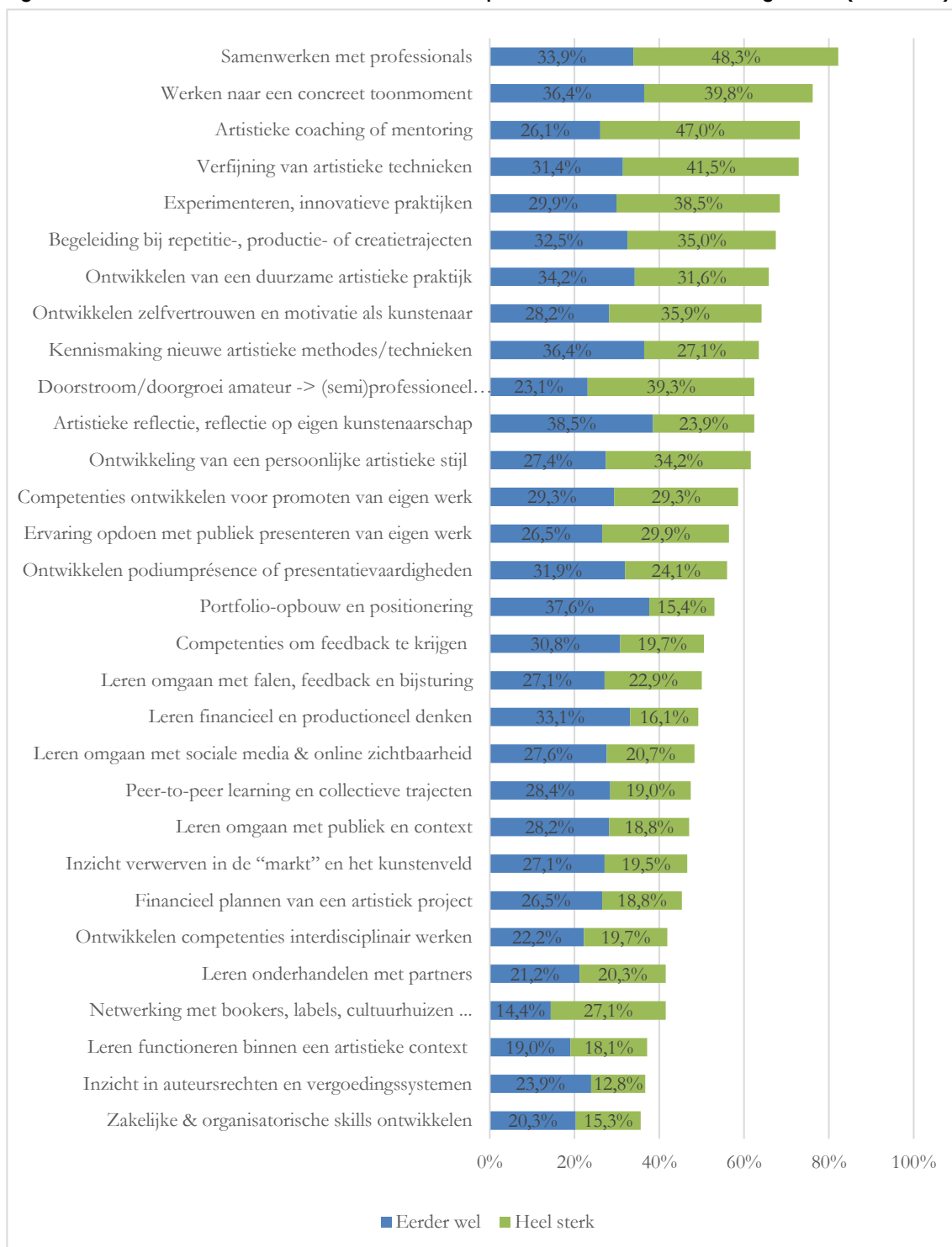
Achteraf bekeken wijzen enkele geïnterviewden erop dat kwaliteitsbevordering mogelijk een meer helder en meer afgebakend "bovenliggend" begrip was geweest, waarbij talentontwikkeling als één onderdeel kon worden beschouwd. Kwaliteitsbevordering kan immers ook domeinen omvatten zoals omkadering, samenwerking of procesontwikkeling. Toch kreeg talentontwikkeling een centrale plaats als beleidsterm, onder meer door haar opname in het nieuwe decretaal begrippenkader én door de nadrukkelijke sturing vanuit het kabinet dat wilde weg bewegen van louter competitiegebaseerde modellen. Het begrip werd zo vooral een strategische beleidskeuze voor een paraplubegrip dat gebruikt wordt om uiteenlopende vormen van leren, groeien en verdiepen te vatten, eerder dan een strikt omliggende inhoudelijke categorie.

5.2 Noden

5.2.1 Noden rond talentontwikkeling

De nodenanalyse op basis van de surveygegevens toont dat amateurkunstenaars op het moment van hun aanvraag vooral ondersteuning wensten die hun artistieke kwaliteit en professionele omkadering versterkt. De grootste behoeften situeren zich bij samenwerking met professionals (82,2% ervoer hier eerder wel of zeer sterk een nood) en het werken naar een concreet toonmoment (76,2%), twee elementen die talentontwikkeling verankeren in kwaliteitsvolle begeleiding en reële presentatiekansen. Daarnaast gaven veel respondenten aan nood te hebben aan coaching of mentoring (73,1%), techniekverfijning (72,9%), begeleiding in creatieprocessen (67,5%) en experiment (68,4%). Professionalisering wordt erkend als nuttig wanneer die de artistieke praktijk ondersteunt, terwijl zakelijke, administratieve en marktgerichte aspecten (bv. zakelijke en organisatorische skills, auteursrechten en vergoedingen, onderhandelen) minder vaak als acute nood werden aangevoeld.

Figuur 12 Mate waarin men verschillende noden op het vlak van talentontwikkeling ervaart (n=115-118)

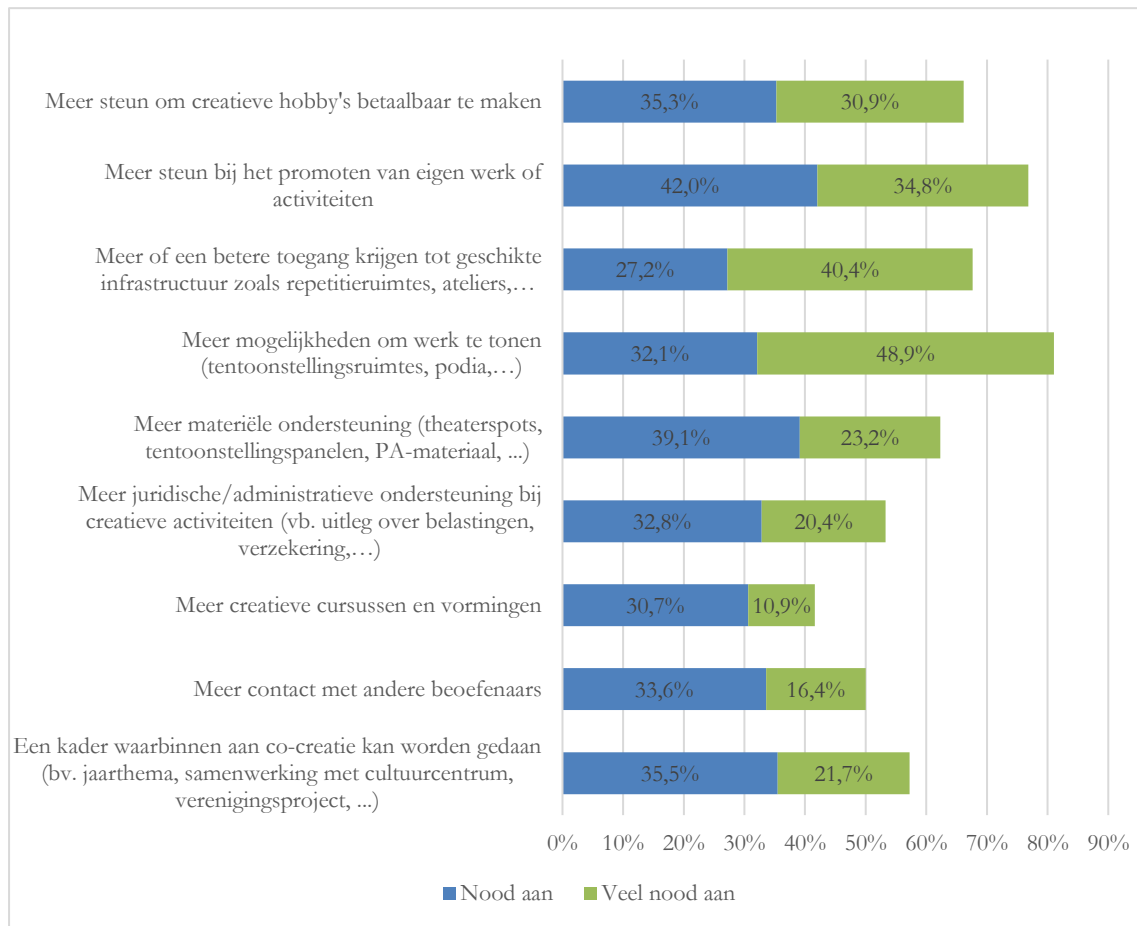
Bron: Survey

5.2.2 Algemene noden ervaren door amateurkunstenaars

De survey maakt tevens duidelijk dat talentontwikkeling voor veel amateurkunstenaars niet alleen afhankelijk is van inhoudelijke begeleiding of technische groei, maar ook sterk bepaald wordt door de randvoorwaarden waarbinnen zij kunnen werken. De grootste noden situeren zich bij

presentatiekansen, toegang tot infrastructuur, promotie van eigen werk en het betaalbaar houden van hun artistieke activiteit. Daarnaast heeft (ruim) de helft nood aan materiële ondersteuning, kaders voor co-creatie en meer contact met andere beoefenaars. Ook heeft ongeveer de helft nood aan juridische en administratieve ondersteuning. Deze patronen bevestigen dat amateurkunstbeoefening, en talentontwikkeling daarbinnen, slechts kan gedijen in een context van voldoende tijd, ruimte, middelen en sociale omkadering.

Figuur 13 **Ervaren noden (n=134-138)**

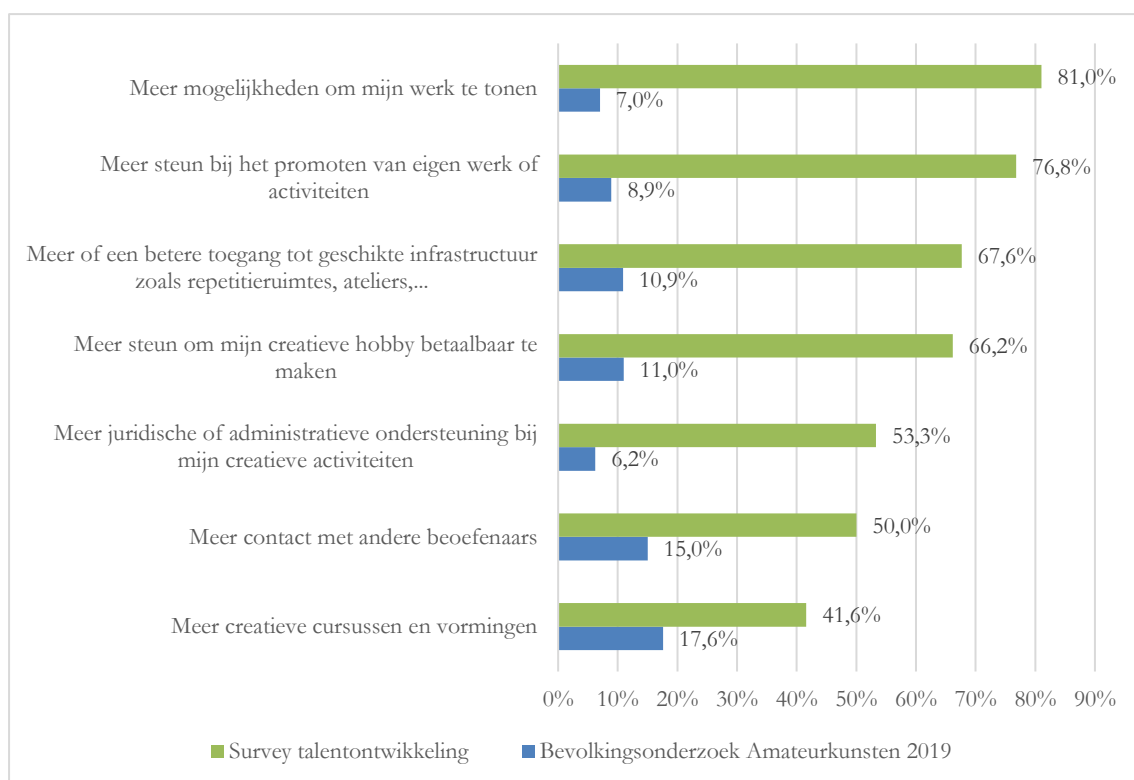

Bron: Survey

We vergeleken deze cijfers tevens met de noden die amateurkunstenaars rapporteerden in het Bevolkingsonderzoek amateurkunsten (Willekens et al., 2020). De vergelijking toont opvallende en structurele verschillen tussen beide groepen. Over alle domeinen heen scoren de subsidieaanvragers aanzienlijk hogere noden, vaak drie- tot vijfmaal hoger dan in de algemene populatie van amateurkunstenaars uit 2019.

Dat wijst erop dat de aanvragers van het tijdelijke reglement een meer geëngageerde, ontwikkelingsgerichte en ambitieuzere subgroep vormen binnen het bredere amateurkunstenveld.

Figuur 14 Ervaren noden: vergelijking Amateurkunstenonderzoek 2019 en Survey Talentontwikkeling

5.3 Partnerschappen met het professionele circuit en deeltijds kunstonderwijs

Tijdens de eerste interne evaluatie van het tijdelijke subsidiereglement eind 2021 werd duidelijk dat samenwerking een belangrijke motor kon zijn voor talentontwikkeling, maar in de praktijk niet altijd spontaan tot stand kwam. Om die reden werd samenwerking vanaf de tweede indiendatum (voorjaar 2022) als verplicht beoordelingscriterium opgenomen. Deze keuze was niet louter beheersmatig of administratief gestuurd, ze vloeide in belangrijke mate voort uit de overtuiging dat samenwerking tussen amateurkunstenaars, verenigingen en professionele partners een inhoudelijke meerwaarde kan bieden. Door het betrekken van externe expertise - bijvoorbeeld via coaches, artistieke begeleiders of andere verenigingen - ontstaat een bredere blik op het leerproces, krijgen kunstenaars toegang tot nieuwe vaardigheden, en kunnen bestaande routines doorbroken of verdiept worden.

Daarnaast sloot deze beleidskeuze aan bij bredere doelstellingen uit de beleidsnota van toenmalig cultuurminister Jan Jambon, waar onder meer werd ingezet op het versterken van de relatie tussen amateurkunsten en het deeltijds kunstonderwijs, alsook op samenwerking tussen amateurkunstenaars en professionele kunstpraktijken. Het reglement fungeerde op dat vlak als een instrument om deze beleidslijn te operationaliseren en om samenwerking te integreren in de ondersteuning van talentontwikkeling.

Tegelijkertijd tonen de ingediende projecten dat samenwerking in de praktijk niet altijd vanzelfsprekend is. De meerderheid van de partnerschappen situeerde zich binnen het eigen amateurkunstenveld, aangevuld met professionele kunstenaars zoals stemcoaches of artistieke begeleiders. De samenwerking met het dko bleef relatief beperkt, wat aansluit bij andere vaststellingen in het kunsten- en onderwijsbeleid: beide systemen kennen een grote inhoudelijke complementariteit maar worden organisatorisch en historisch vaak als gescheiden circuits ervaren. Zowel amateurverenigingen als kunstacademies kijken vanuit verschillende opdrachten en ritmes naar

participatie en vorming, waardoor structurele samenwerking in de praktijk eerder uitzonderlijk dan vanzelfsprekend blijft.

Ondanks deze uitdagingen bleek uit de projectresultaten die de aanvragers rapporteerden dat samenwerking wel degelijk een substantieel potentieel heeft. Wanneer partnerschappen goed werden uitgewerkt, genereerden ze artistieke verdieping, organisatorische versterking en duurzame netwerken.

Om een duidelijker beeld te krijgen van de meerwaarde en het ontwikkelingspotentieel van deze partnerschappen, gaat het volgende deel dieper in op de verschillende mogelijke constellaties waarin zij vorm kunnen krijgen. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan de randvoorwaarden die nodig zijn om deze samenwerkingen duurzaam en doelgericht te ondersteunen.

6 | Governance modellen

6.1 Hoe organiseren projecten zich?

In dit hoofdstuk verleggen we de focus van afzonderlijke projectkenmerken naar de manier waarop projecten zich als geheel organiseren. We benaderen talentontwikkeling niet uitsluitend als een inhoudelijke of artistieke oefening, maar expliciet als een vraagstuk van governance: wie neemt initiatief, wie stuurt aan, wie draagt verantwoordelijkheid en hoe worden samenwerking en expertise georganiseerd? De analyse vertrekt vanuit de vaststelling dat subsidietrajecten niet enkel artistieke ambities beoordelen, maar ook - impliciet of expliciet - bepaalde organisatiemodellen belonen. Op basis van geaggregeerde administratieve data, informatie over goed- en afkeuring, logistische regressie en latente klasse-analyse identificeren we zeven governance-modellen. Deze modellen staan los van individuele dossiers en representeren geen concrete projecten, maar abstraheren terugkerende organisatie- en samenwerkingslogica's. Samen geven ze inzicht in de structurele voorwaarden waaronder projecten tot stand komen, beoordeeld worden en - al dan niet - kans maken op succes binnen het subsidiereglement.

6.2 Samenhang tussen projectkenmerken en kansen op goedkeuring

Aan de hand van een logistische regressieanalyse onderzoeken we eerst welke projectkenmerken samenhangen met de kans op goedkeuring. De projectkenmerken die we meenemen in deze analyse zijn: duurtijd van het project, of het project al dan niet een samenwerking tussen meerdere disciplines behelst, of het project al dan niet inzet op zowel artistieke als omkaderende competenties, de organisatietypes die men als partner opneemt en het statuut van de indiener. De dossiers van de eerste ronde worden in deze analyse niet meegenomen omdat hiervoor geen informatie beschikbaar is over het statuut van de indiener en de competenties die men wenst te ontwikkelen.

Uit de analyse blijkt dat inhoudelijke keuzes binnen projecten een belangrijke rol spelen in de beoordeling van subsidieaanvragen, al blijft de totale verklaringskracht van het model beperkt (Nagelkerke $R^2 = 0,098$). Dit wijst erop dat ook andere, moeilijker meetbare factoren een rol spelen in de uiteindelijke beslissing.

Opvallend is dat interdisciplinaire projecten minder vaak worden goedgekeurd dan projecten die zich binnen één discipline situeren. Concreet liggen de odds (= kansverhoudingen) op goedkeuring voor deze projecten ongeveer 1,8 keer lager ($\text{Exp}(B) = 0,543$; ³ $p = 0,004$). Een gelijkaardig patroon zien we bij projecten die zowel inzetten op artistieke als op omkaderende competenties. Ook deze projecten hebben ongeveer 2,2 keer lagere odds op goedkeuring ($\text{Exp}(B) = 0,454$; ⁴ $p = 0,001$) dan projecten die zich voornamelijk op artistieke ontwikkeling (slechts twee projecten vroegen enkel omkaderende competenties aan) richten. Dit suggereert dat projecten met een afgebakende disciplinaire scope en projecten met een duidelijke focus op artistieke groei beter aansluiten bij de beoordelingscriteria of verwachtingen binnen dit subsidiereglement.

3 1,8= 1/0,543

4 2,2= 1/0,454

De looptijd van een project lijkt slechts een beperkte rol te spelen. Er is een lichte tendens dat langere projecten iets vaker worden goedgekeurd, maar dit effect is zwak en slechts marginaal significant.

Wat samenwerkingen betreft, springt één element duidelijk naar voren: projecten die samenwerken met professionele kunstenaars hebben ongeveer 2,6 keer hogere odds ($\text{Exp}(B) = 2,587$; $p = 0,005$) op goedkeuring. Dit wijst erop dat de betrokkenheid van professionele expertise een belangrijke meerwaarde vormt in de beoordeling van dossiers. Andere vormen van samenwerking, zoals met amateurkunstverenigingen, landelijke organisaties of het deeltijds kunstonderwijs, lijken daarentegen geen doorslaggevende invloed te hebben.

Tot slot blijken er geen duidelijke verschillen te zijn naargelang het statuut van de indiener. Zowel individuele kunstenaars, feitelijke verenigingen, als rechtspersonen zoals vzw's, maken in vergelijkbare mate kans op goedkeuring, wat erop wijst dat de inhoud van het project zwaarder doorweegt dan de betrokken rechtspersoon.

Tabel 7 Factoren die samenhangen met de goedkeuring van projectsubsidies talentontwikkeling (Logistische regressie, n=591)

	B	Exp(B)	Sign.
Constante	-0,559	0,572	
Duurtijd project in dagen	0,001	1,001	°
Interdisciplinair (ref.: slechts 1 discipline)	-0,610	0,543	**
Project zet zowel in op artistieke als omkaderende competenties (ref.: project zet in op 1 van de 2 competenties)	-0,790	0,454	***
Partnerorganisaties			
- Amateurkunstvereniging als partner (ref.: niet)	-0,155	0,856	
- Landelijke amateurkunstorganisatie als partner (ref.: niet)	0,255	1,291	
- dko als partner (ref.: niet)	0,189	1,208	
- Professionele kunstenaar(s) als partner (ref.: niet)	0,950	2,587	**
Statuut indiener			
- Natuurlijk persoon - individuele kunstenaar (ref.)			
- Natuurlijk persoon - vertegenwoordiger voor een feitelijke vereniging	0,406	1,501	°
- Rechtspersoon - vzw of private stichting	-0,310	0,733	
Nagelkerke $R^2 = 0,098$			

Significantieniveaus: *** $p \leq 0,001$; ** $p \leq 0,01$; * $p \leq 0,05$; ° $p \leq 0,1$

Bron: Administratieve data 2022-2023

6.3 Latente klasse-analyse

Om onderliggende patronen in de kenmerken van projecten te identificeren, werd een latente klasse-analyse uitgevoerd. Deze statistische techniek groepeerd projecten in een beperkt aantal klassen op basis van gelijkaardige kenmerken, waardoor verschillende projecttypes met een eigen profiel zichtbaar worden. We nemen in deze analyse dezelfde variabelen op als in de logistische regressieanalyse en voegen tevens het aantal partners dat men in de aanvraag vermeldt op. Ook deze analyse is, om dezelfde reden als bij de logistische regressie-analyses, enkel gebaseerd op 2022 en

2023. De latente klasse analyse onderscheidt vier duidelijk verschillende projecttypes, die samen het volledige landschap van projecten afdekken.

Tabel 8 Profielen projecten (o.b.v. latent klasse analyse)

Cluster	Aandeel	Kernprofiel
Cluster 1	49,8%	Grootschalige projecten met uitgebreide samenwerkingsnetwerken
Cluster 2	30,5%	Kleinschalige, monodisciplinaire trajecten met professionele begeleiding
Cluster 3	13,9%	Interdisciplinaire projecten met beperkte omkadering
Cluster 4	5,7%	Autonome projecten zonder professionele omkadering

Bron: Administratieve data 2022-2023

De grootste groep wordt gevormd door cluster 1, die ongeveer de helft van alle projecten omvat. Deze projecten kenmerken zich door uitgebreide samenwerkingsnetwerken en een sterke organisatorische inbedding. Ze zijn overwegend monodisciplinair (68%), al is er ook een substantiële interdisciplinaire component aanwezig. De indieners zijn zowel individuele kunstenaars als rechtspersonen, wat wijst op een gemengd profiel. Bijna alle projecten in deze cluster zetten in op zowel artistieke als omkaderende competenties. Er is een sterke aanwezigheid van partners uit de professionele kunsten, maar daarnaast werken deze projecten ook relatief vaak samen met meerdere partners, waaronder amateurkunstverenigingen, organisaties uit het deeltijds kunstonderwijs en landelijke amateurkunstenorganisaties. De projecten lopen gemiddeld langer dan in de andere clusters en tellen het hoogste gemiddelde aantal partners, wat wijst op complexe, goed gestructureerde trajecten met een hoge mate van samenwerking.

Cluster 2 vertegenwoordigt ongeveer een derde van de projecten en bestaat hoofdzakelijk uit kleinschalige, sterk monodisciplinaire trajecten. Interdisciplinariteit is hier vrijwel afwezig. In dit cluster zijn rechtspersonen, zoals vzw's en private stichtingen, relatief sterk vertegenwoordigd als indieners. In vergelijking met cluster 1 is de competentievraag minder breed: een aanzienlijk aandeel van de projecten vraagt enkel artistieke competenties (slechts twee projecten vroegen enkel omkaderende competenties aan). Samenwerking met amateurkunstenaars, landelijke amateurkunstorganisaties of het deeltijds kunstonderwijs komt nauwelijks voor, maar daartegenover staat dat bijna alle projecten in dit cluster samenwerken met professionele kunstenaars en kunstenorganisaties. De projecten zijn gemiddeld korter van duur en werken met een beperkt aantal partners. Dit cluster kan worden getypeerd als professioneel begeleid, maar organisatorisch compact en weinig netwerkgericht.

Cluster 3 is kleiner en omvat iets minder dan vijftien procent van de projecten. Dit cluster springt vooral in het oog door het hoge aandeel interdisciplinaire projecten, wat het meest uitgesproken is van alle clusters. De projecten worden overwegend ingediend door individuele kunstenaars en beschikken vrijwel allemaal over zowel artistieke als omkaderende competenties. In tegenstelling tot cluster 1 is de samenwerking met andere types partners echter beperkt: amateurkunstverenigingen, landelijke amateurkunstenorganisaties en dko-partners komen nauwelijks voor. De projecten steunen bijna uitsluitend op professionele kunstenorganisaties en werken gemiddeld met een klein aantal partners. De looptijd is middellang.

Het vierde cluster is het kleinste en vertegenwoordigt slechts een beperkt deel van de projecten (5,7%). Deze projecten zijn grotendeels monodisciplinair en worden vaak ingediend door individuele kunstenaars. Hoewel de meeste projecten ook hier zowel artistieke als omkaderende competenties bundelen, onderscheiden ze zich sterk door het ontbreken van samenwerking met professionele

kunstenorganisaties. Ook de betrokkenheid van andere partnercategorieën is laag. De projecten functioneren daardoor grotendeels autonoom en tellen gemiddeld het laagste aantal partners. Opvallend is dat de looptijd van deze projecten niet noodzakelijk kort is, wat suggereert dat autonomie niet gelijkstaat aan kleinschaligheid in tijd, maar wel aan beperkte institutionele verankering. Dit cluster kan worden geïnterpreteerd als een niche van zelfstandige en zelfdragende trajecten.

Samenvattend toont de clusteranalyse aan dat het projectlandschap geen eendimensionaal continuüm vormt, maar bestaat uit duidelijk onderscheiden projectlogica's. De verschillen situeren zich vooral rond de mate van samenwerking, professionalisering en interdisciplinariteit.

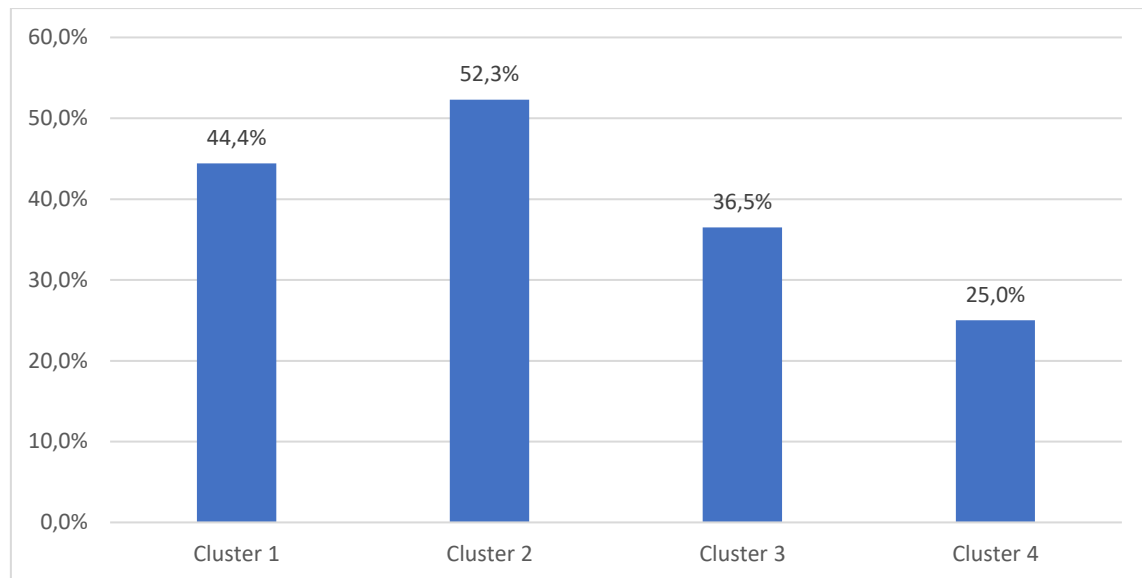
Tabel 9 Profielen projecten (o.b.v. latent klasse analyse): percentages en gemiddelden
(Administratieve data 2022-2023; n=592)

	Cluster1 Projecten met uitgebreide samenwerkings- netwerken	Cluster2 Kleinschalige, mono- disciplinaire trajecten met professionele begeleiding	Cluster3 Inter- disciplinaire projecten met beperkte omkadering	Cluster4 Autonome projecten zonder professionele omkadering	Geheel
Clusteromvang	49,8%	30,5%	13,9%	5,7%	100,0%
Indicatoren (percentages)					
Interdisciplinariteit					
Slechts 1 discipline	68,0%	99,4%	48,1%	76,9%	75,3%
Interdisciplinair	32,0%	0,6%	51,9%	23,1%	24,7%
Statuut van de indiener					
Natuurlijk persoon - individuele kunstenaar	56,9%	44,7%	70,5%	56,7%	55,1%
Natuurlijk persoon - vertegenwoordiger voor een feitelijke vereniging	16,9%	18,0%	14,4%	17,0%	16,9%
Rechtspersoon - vzw of private stichting	26,1%	37,3%	15,2%	26,3%	28,0%
Competenties					
Enkel artistieke of enkel omkaderende competenties	7,2%	43,2%	0,2%	14,1%	17,6%
Zowel artistieke als omkaderen competenties	92,8%	56,9%	99,8%	85,9%	82,4%
Partner - Amateurlandelijk kunstvereniging					
Neen	74,4%	96,1%	99,9%	81,7%	85,0%
Ja	25,6%	3,9%	0,1%	18,3%	15,0%
Partner - landelijke amateurlandelijk kunstvereniging					
Neen	82,9%	99,1%	99,9%	73,7%	89,7%
Ja	17,1%	0,9%	0,1%	26,3%	10,3%
Partner - dko					
Neen	76,9%	95,5%	94,8%	81,3%	85,3%
Ja	23,1%	4,5%	5,2%	18,7%	14,7%
Partner - professionele kunstenaar(s)					
Neen	5,1%	2,2%	0,1%	97,2%	8,8%
Ja	94,9%	97,8%	99,9%	2,8%	91,2%
Covariaten (gemiddelden)					
Duurtijd in dagen					
Gemiddelde	419,89	256,10	350,06	402,66	358,94
Aantal partners					
Gemiddelde	6,50	2,71	2,60	1,62	4,52

Er tonen zich duidelijke verschillen in goedkeuringsgraad tussen de clusters. In totaal wordt over de rondes in 2022-2023 45% van de projecten goedgekeurd, maar dit aandeel varieert sterk per clustertype. Cluster 2 heeft met 52% de hoogste goedkeuringsgraad en is het enige cluster waarin meer dan de helft van de aanvragen wordt goedgekeurd. Deze kleinschalige, professioneel begeleide

projecten lijken het best aan te sluiten bij de beoordelingscriteria. Cluster 1, goed voor de helft van alle aanvragen, ligt met 44% goedkeuring op het gemiddelde. Interdisciplinaire projecten met beperkte omkadering (cluster 3) worden beduidend minder vaak goedgekeurd (37%), terwijl autonome projecten zonder professionele omkadering (cluster 4) met slechts 25% de laagste slaagkans hebben. Dit wijst erop dat projecten met een duidelijke professionele structuur en beheersbare scope aanzienlijk meer kans maken op goedkeuring dan projecten met beperkte omkadering of een sterk autonoom karakter.

Figuur 15 Goedkeuringspercentage naar cluster (n=591)

Bron: Administratieve data 2022-2023
 Chisq. 11,940; p=0,008

6.4 Zeven governance modellen

In deze paragraaf presenteren we een reeks governance modellen.

De notie *governance* kent verschillende invullingen. In algemene zin verwijst ze naar het geheel van interacties binnen en tussen organisaties die richting en sturing geven aan een organisatie of project. Centraal staat de verhouding en samenwerking tussen verschillende actoren, evenals de regie, sturing en verantwoording die daaruit voortvloeien. De beoordeling hiervan gebeurt vanuit de doelstellingen die een organisatie of project wil verwezenlijken. Wat voor het ene project een geschikte governancestructuur is, hoeft dat dus niet te zijn voor een ander.

De zeven modellen die we presenteren, zijn gebaseerd op geaggregeerde administratieve data van de projectaanvragen en op informatie over de goed- en afkeuring ervan. De modellen staan los van concrete dossiers en weerspiegelen dus geen concrete individuele projecten. Het gaat om geabstraheerde modellen die archetypische projecten voorstellen. Ze hebben niet alleen betrekking op inhoud en ambitie (zoals artistieke discipline, doelstelling, soort ontwikkeling of professionalisering en aard van de output), maar vooral op de samenwerking en het bestuur (denk aan: initiatiefnemer, aantal stakeholders, coördinatie, verantwoording). De modellen beschrijven wat als “typische” projectconstellaties kan worden gezien bij talentontwikkeling in de amateurkunstensector in Vlaanderen. Daarbij werden vooral de twee grootste clusters (clusters 1

en 2) verder inhoudelijk verfijnd, omdat op basis van andere gegevens in de data zich daarbinnen nog verschillende projecttypes lieten onderscheiden.

We ontwikkelden deze zeven governance modellen op basis van de hierboven gepresenteerde logistische regressie en de latente klasse-analyse, die vier clusters opleverde. Deze kwantitatieve technieken vulden we aan met een kwalitatief-interpretatieve analyse van de projectaanvragen. Dat leverde uiteindelijk zeven onderscheiden modellen op. Deze zeven modellen staan niet ieder voor evenveel projecten, ze vormen wel de meest voorkomende projectstructuren.

6.4.1 Governance model 1: grote, monodisciplinaire projecten met persoonsgestuurde regie

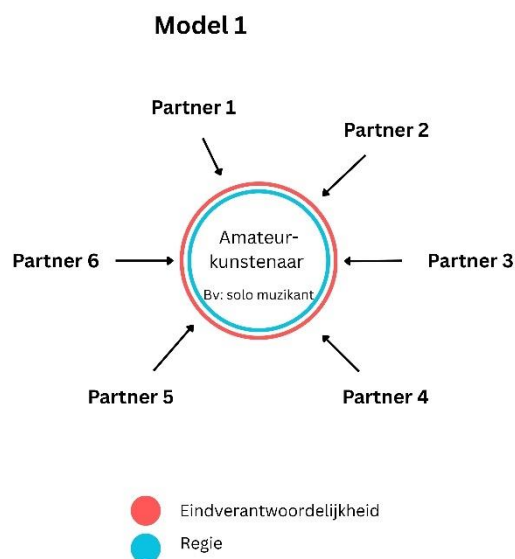
Typisch

- Groot project
- Eén artistieke discipline
- Gecentraliseerd leiderschap (“solotraject”)
- Samenwerking “in dienst van” één amateurkunstenaar

Latente klasse-analyse

Dit governance model is vooral gebaseerd op cluster 1.

Visual

Bron: eigen ontwerp van auteurs

Grootte

Het gaat om een governancestructuur die typisch is voor relatief grote projecten (minstens vijf partners).

Initiatiefnemer/aanvrager/indiener

De initiatiefnemer is een individueel persoon die onder eigen naam of artiestennaam het project opzet. Het project is gebouwd rond zijn of haar concrete artistieke ambitie, zoals een EP opnemen,

een liveshow opbouwen, een visuele identiteit ontwikkelen. De initiatiefnemer is tevens de aanvrager van de projectsubsidie.

Samenwerking/partnerschappen

De samenwerkingsgraad is hoog. Het aantal partners bedraagt doorgaans meer dan vijf, vaak zeven of acht. Elk van hen levert een specifieke expertise: van songwriting en opname tot promotie en podiumcoaching. De partners staan ten dienste van het traject van de aanvrager.

Omvang en beleidsniveau

Door het aantal partners is de governancestructuur aanzienlijk, zij het niet erg complex. De initiatiefnemer omringt zich bewust met een breed professioneel netwerk. Het project speelt zich af op lokaal of bovenlokaal niveau.

Coördinatie, regie en verantwoordelijkheid

De locus van de regie ligt volledig bij de individuele kunstenaar. Hij of zij bepaalt de artistieke koers, selecteert de partners en coördineert het traject. Ook de verantwoordelijkheid - artistiek én administratief - is volledig gecentraliseerd bij de aanvrager. Er is rond de aanvrager geen formeel bestuur. Dat maakt de gehele structuur groot maar eenvoudig: veel partners, één regisseur.

De partners (bv. producers, coaches, techniekers, platenlabels, boekingskantoren, studio's) treden op als dienstverleners. Ze zijn geen mede-initiator en dragen geen eindverantwoordelijkheid. Ze functioneren eigenlijk als subcontractors.

Typische projectinhoud

Deze projecten richten zich op één artistieke discipline, doorgaans muziek, en hebben een bovengemiddeld lange doorlooptijd - al zijn er grote onderlinge verschillen.

Typische voorbeelden: solo-muzikanten die een debuutalbum opnemen met een producer, mastering engineer, videoclipmaker en promotionele partners; singer-songwriters die een liveshow ontwikkelen met geluidstechniek, choreograaf en artistiek coach; beeldend kunstenaars die een tentoonstellingstraject opbouwen met meerdere artistieke mentors.

6.4.2 Governance model 2: grote, monodisciplinaire projecten met peer-gebaseerde regie

Typisch

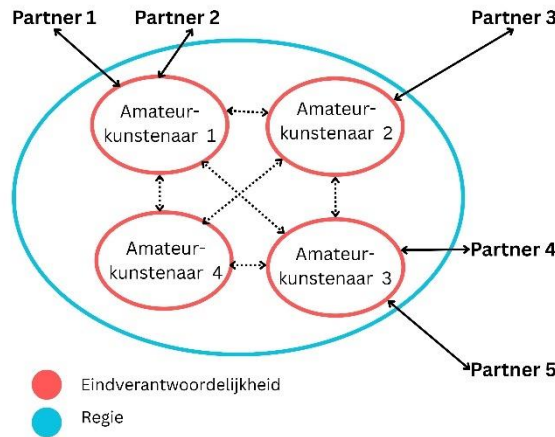
- Groot project
- Eén artistieke discipline
- Gedeeld, collectief leiderschap
- Peer-to-peer samenwerking

Latente klasse-analyse

Dit governance model is vooral gebaseerd op cluster 1.

Visual

Model 2

Bron: eigen ontwerp van auteurs

Grootte

Ook dit governancemodel is typisch voor relatief grote projecten. De projectgrootte verwijst naar het aantal initiatiefnemers, het aantal partners (minstens vijf) én de aangevraagde subsidie, die veelal het maximum bedraagt.

Initiatiefnemer/aanvrager/indiener

Anders dan bij model 1 ligt het initiatief hier niet bij één persoon, maar bij een groep. Het gaat doorgaans om een informele groep of feitelijke vereniging - een band, ensemble of artistiek collectief - zonder de juridische structuur van een vzw. De aanvraag wordt ingediend door één vertegenwoordiger, maar het project betreft het collectief als geheel.

Samenwerking/partnerschappen

De samenwerkingsgraad is hoog, met meer dan vijf partners. De samenwerking kent twee niveaus. Enerzijds is er de interne interactie binnen het aanvragende collectief. Anderzijds is er de externe samenwerking, die doorgaans wordt geïnitieerd door de partners van het collectief. Die externe samenwerking heeft een sterk peer-to-peer karakter: partners worden niet alleen ingezet voor technische expertise, maar ook voor artistieke wisselwerking en co-creatie. Het eindproduct draagt de gezamenlijke stempel van het collectief, het staat niet in functie van één enkel lid.

Omvang en beleidsniveau

Door het aantal partners is ook deze governancestructuur vrij uitgebreid. Het netwerk combineert externe professionals met artistieke peers. Het project speelt zich af op lokaal of bovenlokaal niveau.

Coördinatie, regie en verantwoordelijkheid

De regie is gedeeld. De indiener (een individu) treedt op als coördinator of woordvoerder, maar artistieke beslissingen worden collectief genomen. De verantwoordelijkheid is dus gespreid over de groepsleden, elk vanuit hun eigen rol: instrumentist, producer, scenograaf, communicatieverantwoordelijke, ... Dit maakt het model meer gelaagd en horizontaler dan model 1.

Typische projectinhoud

Deze projecten richten zich op één artistieke discipline, doorgaans muziek, en hebben een bovengemiddeld lange doorlooptijd.

Typische voorbeelden: bands die een EP of album opnemen met producer, live-coach en promotioneel netwerk; fotografiecollectieven die een boekproject of expo uitwerken met uitgevers, curatoren en mediapartners; schrijverskringen die een presentatietraject opbouwen.

6.4.3 Governance model 3: grote, monodisciplinaire projecten met institutioneel geborgde regie

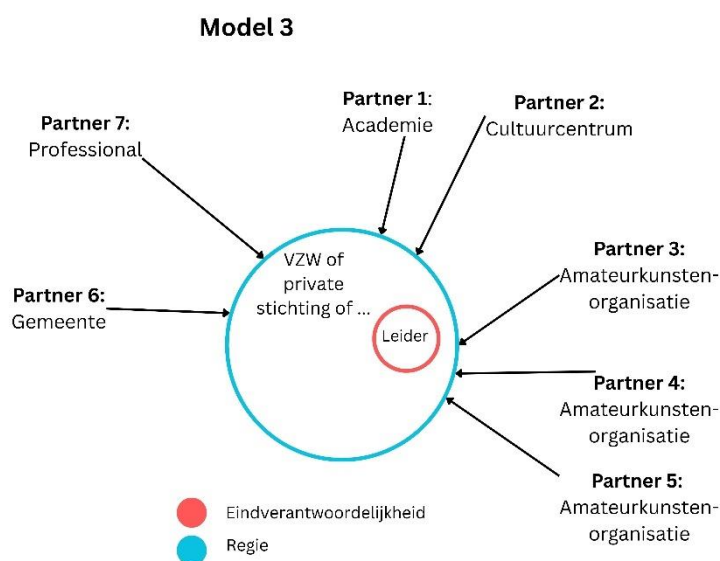
Typisch

- Institutionele actoren
- Uitgebreide samenwerking, meer dan een collectief
- Focus op duurzame verankering, niet op éénmalige output

Latente klasse-analyse

Dit governance model is vooral gebaseerd op cluster 1.

Visual

Bron: eigen ontwerp van auteurs

Grootte

Ook dit governance model is typisch voor relatief grote projecten, met veel partners en een aanzienlijke aangevraagde subsidie, vaker nog dan bij de vorige modellen het maximum.

Initiatiefnemer/aanvrager/indienner

De aanvrager is een vzw of andere rechtspersoon, zoals een private stichting. De rechtspersoon fungeert als productie- en beleidsstructuur: ze is de formele initiatiefnemer en draagt de

eindverantwoordelijkheid, maar werkt samen met externe, professionele uitvoerders, coaches en partners die het artistieke en pedagogische traject inhoud geven.

Samenwerking/partnerschappen

Er is een hoge mate van samenwerking, met doorgaans vijf of meer partners. Het netwerk is breed en divers, maar ook formeel gestructureerd: de aanvragende vzw staat centraal en werkt voor het artistieke luik samen met één of meerdere professionele kernpartners. Die partners zijn zelf ook doorgaans geformaliseerde instanties - zoals academies, cultuurcentra, landelijke amateurkunstenorganisaties, enz. Dat wijst op een stevig ingebed, (inter)sectoraal netwerk.

Omvang en beleidsniveau

De governancestructuur is aanzienlijk en sterk institutioneel verankerd. Partners zijn zowel lokaal (een afdeling van een academie of conservatorium, cultuurcentrum, ...) als bovenlokaal of internationaal (bv. dirigent, regisseur, choreograaf, ...).

Coördinatie, regie en verantwoordelijkheid

Door de organisatiestructuur van de aanvrager is de projectregie formeel en institutioneel georganiseerd. Er is een bestuursorgaan van de vzw en een coördinator of artistiek leider die namens de vzw handelt. Hij of zij zet de lijnen van het project uit en gaat samenwerkingsovereenkomsten aan met de andere instanties, soms individuen maar vaak ook andere formele organisaties. Net als bij model 1 resulteert dit in een gecentraliseerde structuur van waaruit taken worden gedelegeerd maar deze betreft hier een formele organisatie, niet één persoon.

Typische projectinhoud

Deze projecten richten zich op één artistieke discipline en hebben een bovengemiddeld lange doorlooptijd. Het gaat niet om een eenmalig eindproduct, maar om structurele talentontwikkeling binnen een bredere werking. Doorstroom en nazorg zijn explicieter aanwezig dan bij de vorige modellen.

Typische voorbeelden: harmonieorkesten of fanfares die een intensief opleidingstraject opzetten met professionele dirigenten, instrumentcoaches en academies; dansgezelschappen die creatie en opleiding combineren; productieverenigingen die een groot ensemble- of musicalproject realiseren met meerdere professionele partners en een breed speeldomein.

6.4.4 Governance model 4: kleine, monodisciplinaire projecten met compacte individu-gebaseerde organisatiestructuur

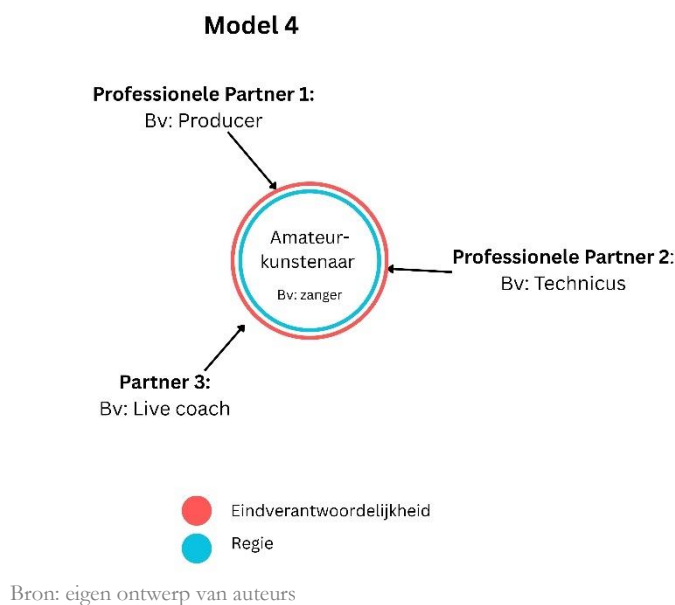
Typisch

- Individueel-gedreven
- Compacte organisatiestructuur: “licht” en doelgericht
- Vaak “opstap”-projecten

Latente klasse-analyse

Dit governance model is vooral gebaseerd op cluster 2.

Visual

Grootte

Deze governance structuur werkt vooral voor kleine projecten, met één, twee, of drie partners.

Initiatiefnemer/aanvrager/indiener

Dit type project wordt ingediend door een individuele amateurkunstenaar of - in een minderheid van de gevallen - door een informeel collectief (band, duo, groep) dat zich als feitelijke vereniging presenteert. Er is geen formele organisatiestructuur. Het project is persoonsgebonden. De ambitie kan er wel zijn om op termijn een vzw als dragende structuur op te richten, maar het project bouwt niet voort op de capaciteit van een rechtspersoon.

Samenwerking/partnerschappen

De samenwerkingsgraad is laag. De individuele amateurkunstenaar (of de gezamenlijke groepsleden) staat centraal. Eén tot drie professionele partners worden ingeschakeld in een begeleidende of mentorrol, zoals een producer, zangtechnicus, opnamestudio, songwriting-coach, live-coach, ... Zij worden organisatorisch echter als externen beschouwd.

Omvang en beleidsniveau

De governancestructuur is klein. Er wordt geen netwerk aangesproken en geen community uitgebouwd. Het geheel is organisatorisch weinig complex en daardoor ook snel op te zetten.

Coördinatie, regie en verantwoordelijkheid

De coördinatie, regie en verantwoordelijkheid ligt volledig bij de aanvrager zelf. Er is geen formeel bestuur, wat de organisatiestructuur compact en simpel maakt. Dit vraagt zelfredzaamheid en een duidelijke artistieke visie. Het maakt ook dat duurzame verankering van het project weinig waarschijnlijk is.

Typische projectinhoud

Deze projecten focussen zich op één artistieke discipline. Het gaat om het verhogen van de persoonlijke artistieke competenties of een “tastbaar” eindproduct (bv. EP, album, toonmoment, liveset). Het project is een persoonlijk keerpunt of lanceerplatform voor een artiest in ontwikkeling. Het levert voor die persoon een directe impact op. Muziek (pop, rock, elektronisch, jazz, singer-songwriter, ...) is veruit de meest voorkomende discipline. Schrijven en fotografie komen ook voor.

6.4.5 Governance model 5: kleine, monodisciplinaire projecten rond een artistieke gemeenschap

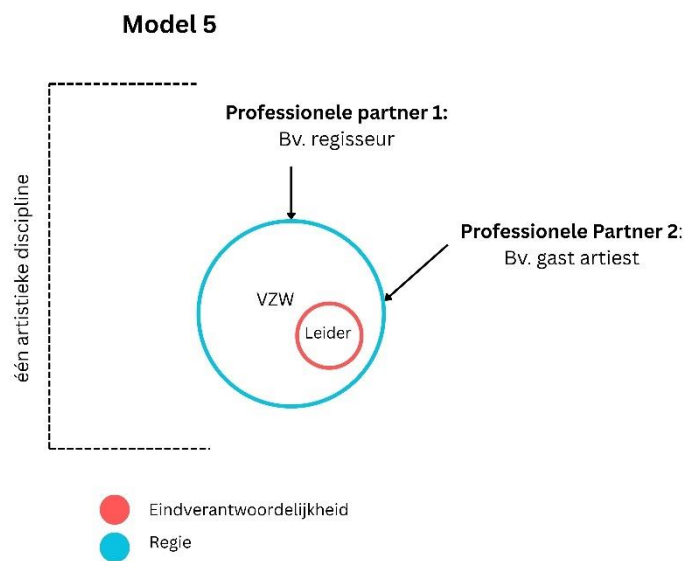
Typisch

- Een artistieke discipline
- Vzw als vertrekpunt
- Beperkt aantal externe partners, functioneel en tijdsgebonden
- Weinig netwerkgericht

Latente klasse-analyse

Dit governance model is vooral gebaseerd op cluster 2.

Visual

Bron: eigen ontwerp van auteurs

Grootte

Deze governance structuur werkt vooral voor kleine projecten, met één, twee of drie partners.

Initiatiefnemer/aanvrager/indiener

De vzw treedt op als formele aanvrager. De subsidieaanvraag wordt dus ingediend namens een instantie met rechtspersoon, niet vanuit één individu.

Samenwerking/partnerschappen

Er is een lage mate van samenwerking. De leden of vaste kern van de vzw zijn de feitelijke uitvoerders. De rol van externe partners is functioneel en tijdgebonden: ze bieden expertise aan (coaching, regie, opnames, masterclass, ...) zonder dat ze co-eigenaar worden van het project. De samenwerking is eerder instrumenteel dan structureel.

Omvang en beleidsniveau

De vzw werkt lokaal of regionaal en richt zich op haar bestaande gemeenschap/netwerk. Er is geen ambitie om grote netwerken te bouwen. Het project is organisatorisch compact en weinig netwerkgericht.

Coördinatie, regie en verantwoordelijkheid

De coördinatie, regie en verantwoordelijkheid ligt volledig bij de aanvragende vzw zelf. Ook al wordt er samengewerkt met enkele andere spelers, de vzw blijft eindverantwoordelijk voor het project en de opvolging ervan. De opgedane kennis en ervaring worden verankerd in de voortgezette werking van de vzw.

Typische projectinhoud

Deze projecten focussen zich op één artistieke discipline. Muziek (koor, harmonie, band, kamermuziek) en theater zijn de meest voorkomende disciplines. Het gaat dan om bijvoorbeeld: groepscoaching, koorrepetitie of ensemblerepertoire onder professionele begeleiding, toneelproductie met externe regisseur, concertproject met gastartiest, uitvoering van een nieuw werk.

6.4.6 Governance model 6: kleine, multidisciplinaire projectstructuur

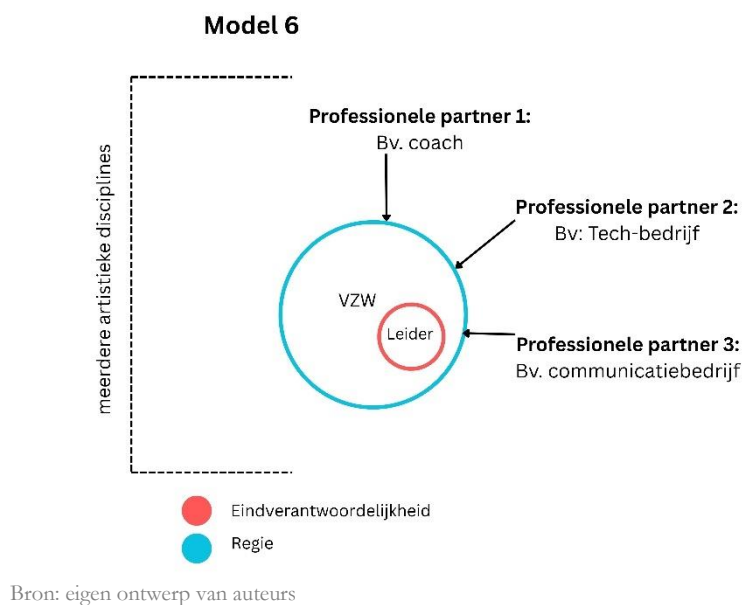
Typisch

- Kruisbestuiving staat voorop
- Multidisciplinair
- Inzet op zowel artistieke als omkaderende competenties

Latente klasse-analyse

Dit governance model is vooral gebaseerd op cluster 3.

Visual

Grootte

Deze governancestructuur werkt vooral voor kleine en middelgrote projecten, met één, twee à drie partners.

Initiatiefnemer/aanvrager/indiener

De aanvraag wordt overwegend ingediend door een individuele amateurkunstenaar. Rechtspersonen zoals vzw's zijn niet sterk vertegenwoordigd (al zijn er wel vzw's die multidisciplinair werken). De individuele indiener is typisch een amateurkunstenaar met brede artistieke ambities die meerdere disciplines wil combineren of verbinden in één project. Hij of zij treedt op als enige formele verantwoordelijke voor het project.

Samenwerking/partnerschappen

De samenwerking is beperkt van omvang, maar sterk gericht op professionele kunstorganisaties en het deeltijds kunstonderwijs: vrijwel alle projecten binnen dit model werken samen met minstens één professionele kunstenaar, kunstorganisatie of academie. De rol van die partner is doorgaans die van coach, mentor of technisch begeleider voor één of meerdere onderdelen van het interdisciplinaire traject. De samenwerking is inhoudelijk maar tijdsgebonden.

Omvang en beleidsniveau

De projecten zijn lokaal tot regionaal van schaal en richten zich op de eigen artistieke praktijk van de indiener, niet op een bredere gemeenschap of organisatie. Er is geen ambitie om institutionele netwerken op te bouwen.

Coördinatie, regie en verantwoordelijkheid

Coördinatie, regie en verantwoordelijkheid liggen volledig bij de individuele indiener, die zowel de artistieke als de administratieve last draagt. Dat maakt het project kwetsbaar voor externe verstoringen (bv. ziekte, tijdsgebrek, motivatieschommelingen) maar laat ook snelle en flexibele besluitvorming toe.

Typische projectinhoud

Vrijwel alle projecten in dit governance model combineren artistieke én omkaderende competenties. Dit is een belangrijk onderscheid met alle voorgaande modellen. De indiener wil niet alleen groeien als kunstenaar, maar ook als zelfstandige maker: projectmanagement, communicatie, netwerken of presentatievaardigheden maken deel uit van het traject.

De projecten met dit governance model verbinden doorgaans meerdere artistieke disciplines in één traject: denk aan een muzikant die een visuele identiteit ontwikkelt, een tekstschrijver die werkt aan podiumperformance, of een beeldend kunstenaar die audiovisuele technologie integreert in zijn werk. In combinatie met het vorige punt kunnen we dus een (voorzichtige) link vaststellen tussen de breedte van de competenties die men wenst aan te pakken enerzijds en multidisciplinariteit anderzijds.

Typische eindproducten zijn: een toonmoment of performance dat meerdere disciplines integreert, een multimediale publicatie, een artistiek portfolio met professionele omkadering, of een gekoppeld creatief en organisatorisch traject.

6.4.7 Governance model 7: kleine, autonome projectstructuur

Typisch

- Het enige model waarin professionele kunstenaars als partner vrijwel volledig ontbreken
- Artistieke kern blijft volledig bij de indiener: sterke DIY mentaliteit
- Afwezigheid van interne structuur wordt gecompenseerd door overtuigende persoonlijke motivatie

Latente klasse-analyse

Dit governance model is vooral gebaseerd op cluster 4.

Visual

Model 7

Bron: eigen ontwerp van auteurs

Grootte

Deze governance structuur werkt vooral voor kleine en middelgrote projecten, maar heeft gemiddeld het laagste aantal partners van alle zeven governance modellen. De geringe omvang is geen keuze voor eenvoud, maar een structureel kenmerk: het project draait louter om de capaciteit en het doorzettingsvermogen van de individuele indiener alleen.

Initiatiefnemer/aanvrager/indiener

De aanvraag wordt overwegend ingediend door een individuele kunstenaar. Rechtspersonen zoals vzw's zijn niet sterk vertegenwoordigd (al is dat net iets hoger dan in het vorige governance model, wat aangeeft dat ook geformaliseerde vzw's soms autonoom opereren zonder externe professionele begeleiding).

De individuele indiener is doorgaans een amateurkunstenaar die een zelfstandig artistiek traject wil doorlopen, maar dat bij voorkeur of noodzakelijkerwijs zonder externe professionele begeleiding doet. De artistieke autonomie en een sterk DIY-ethos primeren dus.

Samenwerking/partnerschappen

De samenwerking is zeer beperkt en eigenlijk nagenoeg afwezig. Eventuele partners hebben een ondersteunende, infrastructurele of educatieve rol, geen inhoudelijk-artistieke mentorschapsrol. Door de weinige samenwerkingen hadden projectaanvragen met dit governancetype ook weinig slaagkans bij het reglement 'Talentontwikkeling' (zeker nadat samenwerking verplicht werd na de eerste subsidieronde).

Omvang en beleidsniveau

De projecten zijn lokaal van schaal en vertrekken volledig vanuit de eigen artistieke praktijk. Er is geen institutionele verankering in een bredere organisatorische context, geen netwerk dat het project omringt, en geen partner die toezicht uitoefent of continuïteit garandeert.

Coördinatie, regie en verantwoordelijkheid

De volledige coördinatie, artistieke regie en verantwoordelijkheid berust bij de indiener zelf. Er is geen externe toetsing, geen professionele sparringpartner en geen institutioneel kader dat corrigeert of stuurt. De indiener is in de volste zin van het woord de enige "eigenaar" van het project. Dat maakt, in bestuurlijke zin, dit model nog meer kwetsbaar dan alle vorige. Tegelijk biedt dit type de hoogste mate van artistieke vrijheid en zelfregie: er zijn geen toegevingen aan partners, geen afstemming nodig, geen gedeelde verantwoordelijkheid die remmend kan werken.

Typische projectinhoud

Typische projecten zijn: een schilder die zelfstandig een nieuwe techniek verkent, een muzikant of band die zonder externe producer een album of EP realiseert, een schrijver die een manuscript uitwerkt zonder begeleiding, een beeldend kunstenaar die een tentoonstellingsproject op eigen initiatief opzet.

6.5 Wie geeft welk soort expertise?

Uit de zeven governance types is op te maken dat - hoewel vaak monodisciplinair - samenwerking zich kan enten op vele vormen van expertise. We maken hier een onderscheid tussen verschillende expertises:

- **Artistieke begeleiding** vormt de meest voorkomende vorm van partnerinbreng. Partners ondersteunen deelnemers via individuele of groepsgerichte coaching in uiteenlopende domeinen zoals zang, instrumentbeheersing, compositie, improvisatie of speltechniek. Zij bieden begeleiding tijdens repetities, adviseren over interpretatie en expressie, en creëren momenten van reflectie waarin deelnemers feedback krijgen op hun artistieke keuzes. Deze vorm van ondersteuning richt zich zowel op technische verfijning als op expressieve verdieping en draagt bij aan een duurzaam leertraject.
- Daarnaast wordt frequent beroep gedaan op partners met **technische expertise**. Zij ondersteunen projecten in opnametechnieken, muziekproductie, geluidskwaliteit, microfoonplaatsing, digitale audiobewerking en live mixing. Voor veel artiesten is dit type begeleiding essentieel om professioneel ogende resultaten te bereiken en inzicht te krijgen in apparatuur en software die ze anders moeilijk kunnen verkennen.
- Een andere groep partners levert **productionele ondersteuning**, die zich richt op de organisatie en planning van projecten. Deze ondersteuning omvat de opmaak van repetitieschema's, trajectbegeleiding, dramaturgische coaching en hulp bij het structureren van het leerproces. Door deze ondersteuning leren amateurkunstenaars niet alleen artistiek, maar ook organisatorisch groeien, wat hun zelfredzaamheid en projectkwaliteit versterkt.
- Sommige partners richten zich op de zichtbaarheid van de kunstenaars binnen het **medialandschap**. Zij bieden begeleiding in promotiestrategieën, branding, portfolio opbouw, persmateriaal en het zoeken naar speel- en toonmomenten. Deze ondersteuning helpt amateurkunstenaars om hun praktijk sterker te presenteren en toegang te krijgen tot relevante netwerken.
- Tot slot bieden partners vaak **logistieke en materiële ondersteuning**, zoals toegang tot repetitieruimtes, ateliers, studio's, residentieplekken en podia. Deze infrastructuur is voor veel amateurkunstenaars moeilijk toegankelijk (zie ook verder in dit rapport bij een analyse van de huidige tendensen) maar van cruciaal belang om op een kwaliteitsvolle manier te kunnen werken. Vaak wordt deze ondersteuning aangevuld met technische begeleiding, waardoor kunstenaars praktische vaardigheden verwerven die ze in toekomstige projecten kunnen inzetten.

6.6 Conclusies

We beschreven hierboven zeven governance modellen. In deze paragraaf trekken we uit de vergelijking van de modellen enkele algemene conclusies.

6.6.1 Governance bepaalde het aanvraagsucces meer dan de discipline of ambitie

De modellen maken zichtbaar dat het niet zozeer de artistieke inhoud was die een project kansrijk of kwetsbaar maakte, maar vooral de governancestructuur. Het laatste, meest autonome (of zelfs: individuele) type had de laagste slaagkans binnen het tijdelijk reglement, niet omdat de artistieke

ambities minder valabel waren, maar omdat de afwezigheid van samenwerking niet strookte met de vereisten van het reglement. Omgekeerd scoorden projecten met een heldere verantwoordingsketen - hoe die ook georganiseerd is - systematisch beter.

Het reglement stuurde dus richting bepaalde governancevormen. Subsidiereglementen zijn natuurlijk nooit neutraal: ze belonen bepaalde organisatiemodellen en ontmoedigen andere. Het is belangrijk hiermee rekening te houden.

6.6.2 Er bestaat een spanningsveld tussen artistieke autonomie en subsidieerbaarheid

Voortgaand op het vorige punt, stellen we tevens vast dat het reglement samenwerking en, daarmee, ook professionele inbedding, beloonde. Projecten met een grotere omvang konden doorgaans op meer middelen rekenen. Dat vormt ook een impliciete beleidsopvatting over wat talentontwikkeling inhoudt, namelijk iets wat je niet individueel kunt waarmaken. Kunstenaars met een sterk DIY-aanpak of een bewust solitaire praktijk zien zich door deze kijk op talentontwikkeling structureel benadeeld, ongeacht hun artistieke kwaliteit en dus ook hun persoonlijk talent. Om dit in de toekomst te vermijden, is het belangrijk gedifferentieerde aanvraagformats te creëren naargelang het profiel van de aanvrager en structuur (individueel vs. organisatie, klein vs. groot project) en aparte middelen te voorzien voor alle profielen.

6.6.3 Formalisering verhoogt slaagkans, maar is niet de enige weg

Sommige projectstructuren steunen op één individu (zoals model 1) terwijl andere op een institutioneel netwerk bouwen (zoals model 3). De sleutel voor projectsubsidieering - en bij uitbreiding de kijk op talentontwikkeling onder dit reglement - was dus niet de rechtsvorm maar de aanwezigheid van externe partners die expertise en draagkracht bieden. Dit nuanceert een eventuele reflex om amateurkunstenaars naar vzw-oprichting te sturen als "oplossing" voor talentontwikkeling.

6.6.4 Veel muziek, wat ook de structuur van de projecten kleurt

Veel van de gehonoreerde projecten focusten op muziek (EP, album, liveshow, producer), zoals eerder beschreven in dit rapport. Onze analyse voor de governance modellen is daardoor voornamelijk gestoeld op voorbeelden uit de muziekwereld. Dit roept de vraag op of de governance logica die uit deze data volgt (zeker de zgn. monodisciplinaire modellen), ook geldig is voor dans, theater, beeldende kunst of schrijven, of dat die disciplines een andere projectlogica kennen die in de huidige data ondervetegenwoordigd is. Mocht dat zo zijn, dan is de keuze om de projectmiddelen voortaan binnen de disciplines apart te verdelen logisch. Dat maakt dan weer wel dat multidisciplinaire projectstructuren mogelijk minder kans maken.

6.6.5 De as individueel-collectief-institutioneel weerspiegelt een ontwikkelingslogica

De zeven modellen zijn niet willekeurig: er zit een impliciete progressie in van informeel naar formeel, van lokaal naar bovenlokaal, en van persoonsgebonden naar institutioneel verankerd. Ze zijn dus op die verschillende dimensies te ordenen. Opvallend is dat uit de latente klassenanalyse bleek dat de kans op goedkeuring van een projectaanvraag toeneemt naarmate projecten sterker professionele begeleiding en institutionele verankering vertonen. Dit suggereert dat de zeven governance modellen

ook als een ontwikkelingstraject gelezen kunnen worden. Beleid dat naast talentontwikkeling ook organisatieontwikkeling voor ogen heeft, zou die beweging actief kunnen ondersteunen en dus initiatiefnemers kunnen helpen bij het (door)ontwikkelen van een governance structuur en het leggen van contacten met professionals.

6.6.6 Individu of groep aan zet?

De governance logica achter het tijdelijk reglement is duidelijk meer projectgericht dan persoons- of groepsgebonden. Dat roept vragen op over de duurzaamheid van de initiatieven. Verderop in dit rapport zullen we daarom pleiten voor structurele knooppunten - gedeelde ruimtes, platforms of lokale hubs - waar amateurkunstenaars, dko-docenten en professionele kunstenaars elkaar ontmoeten en van elkaar leren, buiten het kader van formele projectaanvragen. Een strikte projectsubsidie kan zo verschuiven naar raamwerksubsidie die zorgt voor duurzame samenwerkingsstructuren.

7 | Evaluatie van het reglement

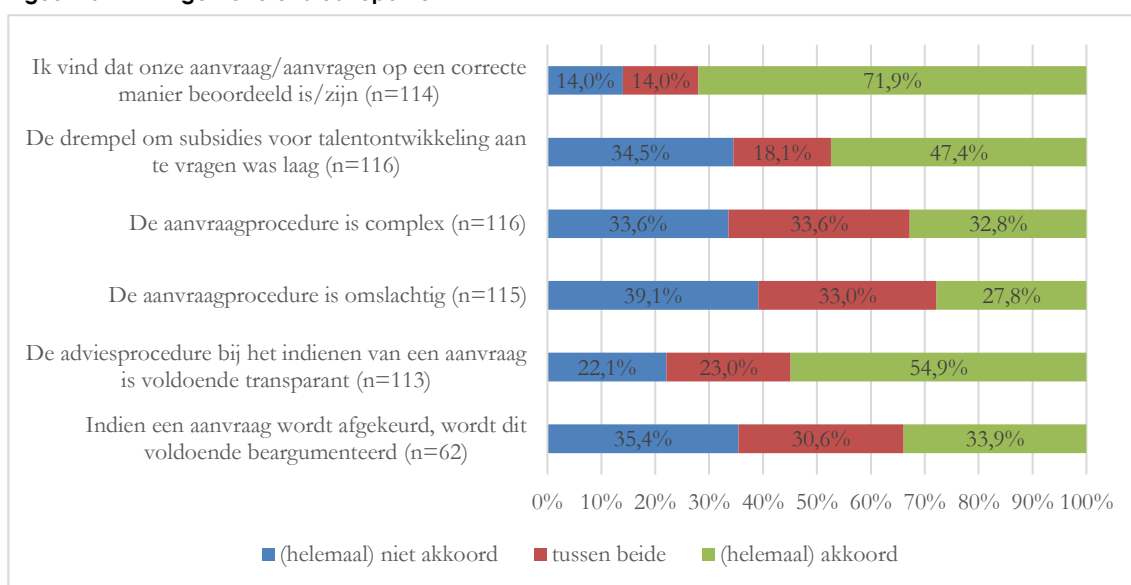
7.1 Evaluatie van de aanvraagprocedure door de aanvragers (survey)

7.1.1 Algemene evaluatie

De surveyresultaten tonen een overwegend positief beeld van de beoordeling van de projectaanvragen en transparantie van het systeem, maar tegelijk ook duidelijke aandachtspunten in de gebruiksvriendelijkheid van de procedure.

Een ruime meerderheid van de respondenten (71,9%) is van mening dat hun aanvraag correct beoordeeld werd. Ook de transparantie van de adviesprocedure wordt relatief positief geëvalueerd met 54,9% van de respondenten die (helemaal) akkoord gaan met de stelling. Dit wijst op een basisvertrouwen in de inhoudelijke beoordeling en de manier waarop beslissingen tot stand komen.

Figuur 16 Algemene evaluatiepunten

Bron: Survey

Tegelijk zijn de meningen over de aanvraagprocedure zelf sterk verdeeld. Ongeveer een derde van de respondenten vindt de procedure complex (33,6%) en een vergelijkbaar aandeel is het daar net niet mee eens (33,6%). Voor de omslachtigheid is het beeld kritischer: 39,1% ervaart de procedure als omslachtig, tegenover 27,8% die dat niet vindt. Dit suggereert dat de procedure toch voor een grote groep aanvragers als belastend werd ervaren. We komen daar later nog op te terug wanneer we de specifieke knelpunten bespreken (zie 8.3). Ook de toegankelijkheid vormt een aandachtspunt. Minder dan de helft (47,4%) vindt dat de drempel om subsidies aan te vragen laag is, terwijl meer dan een derde (34,5%) het daar niet mee eens is. Dit wijst erop dat een substantiële groep aanvragers drempels ervaart.

Tot slot is er geen duidelijke consensus over de motivering bij afkeuringen (dit item werd enkel voorgelegd aan de respondenten die aangaven dat hun project werd afgekeurd): de meningen zijn hier sterk verdeeld. Dit kan erop wijzen dat de kwaliteit of duidelijkheid van feedback niet altijd als voldoende wordt ervaren of dat de verwachtingen hieromtrent sterk uiteen liggen.

7.2 Positieve werkzame elementen van het reglement

Uit de ervaringen met het reglement komen verschillende werkzame elementen naar voren die bijdragen aan de betekenis en meerwaarde ervan voor het veld.

7.2.1 Bereiken van nieuwe doelgroepen

Een belangrijke sterkte is dat het reglement erin slaagde om nieuwe doelgroepen te bereiken die voorheen, met provinciale middelen, weinig of geen toegang hadden tot ondersteuning. Door ook natuurlijke personen en feitelijke verenigingen toe te laten, ontstond ruimte voor makers, kleine muzikale formaties en beginnende kunstenaars die onder eerdere subsidiestelsels buiten het bereik vielen. Hierdoor werd talentontwikkeling toegankelijker voor een bredere en meer diverse groep. Hoewel dit tegelijk nieuwe uitdagingen veroorzaakte, met name rond administratieve opvolging, kon het reglement een lacune in het ondersteuningslandschap aanspreken.

7.2.2 Focus op artistieke groei

Het reglement bood een expliciete focus op artistieke groei en maakte daarmee ruimte voor leerprocessen die in reguliere projectsubsidies vaak minder zichtbaar of moeilijker in aanmerking komen. Kunstenaars konden investeren in coaching, opleidingen, individuele begeleiding of het ontwikkelen van nieuwe vaardigheden die cruciaal zijn voor hun artistieke praktijk. Ondanks de moeilijkheden om deze leerprocessen ook in de afrekening en rapportage weer te geven (zie hieronder), realiseerden veel projecten wel degelijk talentontwikkeling. Dit onderstreept dat het reglement een inhoudelijke meerwaarde bood door de versterking van artistieke competenties centraal te stellen.

7.2.3 Degelijkheid van de beoordelingsprocedure

Het Departement CJM evalueert de beoordelingsprocedure als degelijk en kwaliteitsvol. Het vierogen-principe waarbij elke aanvraag door twee lezers werd beoordeeld, in combinatie met intervisiemomenten en gezamenlijke beoordelingsgesprekken voor twijfelgevallen, zorgde voor interne consistentie en een gedeelde interpretatie van de beoordelingscriteria. Deze aanpak creëerde een peer-reviewachtige dynamiek binnen het Departement CJM, waardoor uiteenlopende perspectieven konden worden meegewogen en beoordelingsverschillen tussen lezers werden geminimaliseerd. Voor een experimenteel reglement met een brede en diverse doelgroep bleek deze werkwijze belangrijk om de kwaliteit van de besluitvorming te waarborgen. Bovendien zorgde de consequente opvolging door de minister, die de adviezen systematisch volgde, voor voorspelbaarheid en vertrouwen in het beslissingsproces. Deze degelijkheid had echter een schaduwzijde omdat die enorm tijdsintensief bleek (zie hieronder) en daardoor niet houdbaar op lange termijn.

7.3 Knelpunten en uitvoeringsproblemen

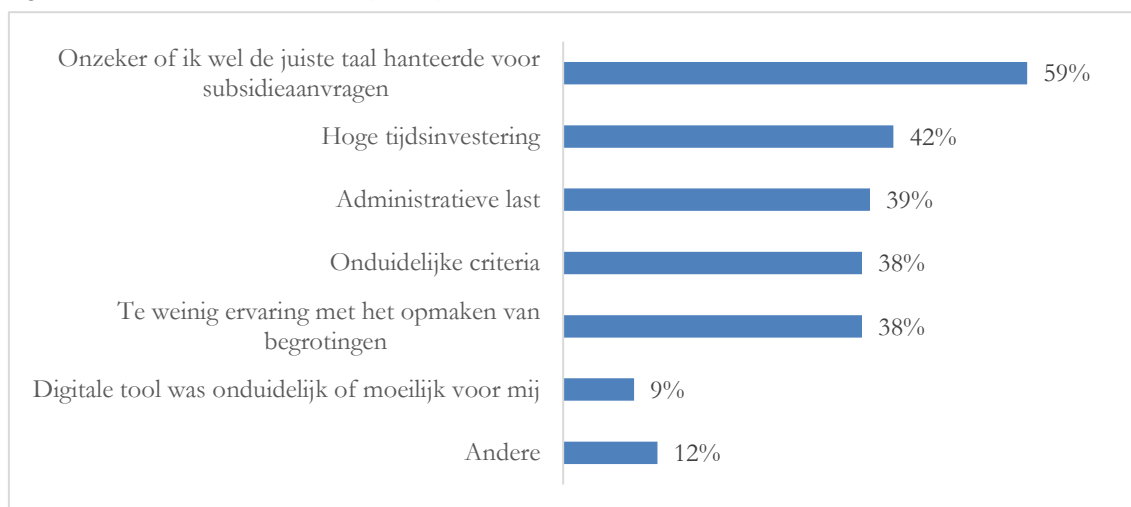
7.3.1 Algemeen

Figuur 17 toont dat respondenten in de survey verschillende moeilijkheden ervoeren bij het indienen van hun subsidieaanvraag, maar dat één knelpunt er met afstand het meest uitgesproken bovenuit steekt: de onzekerheid over het gebruik van de “juiste” taal en terminologie van subsidiedossiers. 59% van de respondenten geeft aan dat ze onzeker waren over het juiste taalgebruik in de aanvraag of moeite hadden met het hanteren van het beleidsjargon dat de procedure vraagt. Dit ligt substantieel hoger dan elk ander knelpunt. Dit bevestigt dat veel amateurkunstenaars zich moeilijk herkennen in het formele, beleidsmatige of technisch-administratieve taalregister dat in subsidiekaders vaak wordt gevraagd.

Daarna volgt een cluster van knelpunten waarbij ongeveer 30-40% (soms iets meer) aangeeft hiermee te worstelen: de hoge tijds- en administratieve belasting van de aanvraagprocedure, de onduidelijke criteria en een gebrek aan ervaring met begrotingen. Digitale drempels spelen een kleinere, maar niet onbelangrijke rol.

Deze patronen suggereren dat de procedure als complex en veeleisend wordt ervaren door een doelgroep die niet noodzakelijk beschikt over professionele administratieve vaardigheden - een structurele uitdaging die al eerder naar voren kwam in de analyse van de aanvragen en de survey.

Figuur 17 Ervaren knelpunten (n=100)

Bron: Survey

7.3.2 Uitvoeringslast voor het Departement CJM te hoog

De uitvoering van het tijdelijke subsidiereglement bracht een aanzienlijk grotere administratieve belasting met zich mee dan vooraf was ingeschat. Doordat de oproep openstond voor zowel individuele amateurkunstenaars als groepen, en er bewust was ingezet op laagdrempeligheid, liep het aantal aanvragen sterk op. In de eerste ronde alleen al werden 179 dossiers ingediend, wat het Departement CJM confronteerde met een intensieve en tijdrovende beoordelingsopdracht. Elk dossier werd ook door twee afzonderlijke beoordelaars bekeken (het zgn. vierogenprincipe), wat zowel de betrouwbaarheid van de beoordeling als de werklust aanzienlijk verhoogde. De beoordelaars die we interviewden voor deze studie benadrukten ook dat de kwaliteit en volledigheid van de dossiers

sterk uiteenliep, waardoor veel tijd ging naar interpretatie, verduidelijking en het reconstrueren van projectinhouden.

Naast de beoordeling vergde ook de verdere opvolging, communicatie en controles bijzonder veel inzet. Het Departement CJM moest herhaaldelijk vragen beantwoorden, aanvragers begeleiden en ontbrekende informatie opvragen. Vooral het toezicht op de uitvoering en financiële verantwoording vroeg veel tijd. Aangezien natuurlijke personen konden indienen, was er een strikt controlekader nodig om te vermijden dat subsidies zouden uitmonden in persoonlijke verrijking. In de praktijk betekende dit dat elke afwijking, wijziging of onduidelijkheid in de uitvoering moest worden opgevolgd, wat leidde tot een langdurig en intensief toezichtstraject dat zelfs na afloop van de projectperiodes nog voortduurde.

Hierdoor werd het subsidiereglement ervaren als een structureel te zwaar instrument om op Vlaams niveau aan te houden. De cumulatie van beoordeling, communicatie en toezicht maakte duidelijk dat de uitvoering van deze rechtstreekse subsidieformule voor de Vlaamse overheid op lange termijn niet haalbaar was. Zoals we al eerder bij de beleidsreconstructie aangaven (zie hoofdstuk 2) speelden daarbij ook nog meer principiële argumenten over bevoegdheden en subsidiariteit.

7.3.3 Moeilijkheden in communicatie

Uit de ervaringen van het Departement CJM komt een duidelijke spanning naar voren tussen de manier waarop ze de informatie communiceert en hoe deze door aanvragers wordt opgevat. Hoewel KIOSK-adviezen bedoeld zijn om helderheid te bieden over reglementaire kosten en verwachtingen, blijkt dat deze documenten in de praktijk slechts beperkt worden gelezen. Bovendien blijken aanvragers de indruk te hebben dat de subsidie vooral een financiële ondersteuning is zonder strikte voorwaarden, eerder vergelijkbaar met een “beurs” dan met een projectsubsidie die een gedetailleerde verantwoording vereist. Deze discrepantie tussen beoogde en ervaren communicatie leidt ertoe dat verwachtingen uiteenlopen en dat de uiteindelijke aanwending en rapportering van middelen niet altijd strookt met de oorspronkelijke bedoeling van het reglement.

7.3.4 Terugvorderingen

Misvattingen bij aanvragers over wat precies werd verwacht, resulteerde in bijna een derde van de projecten tot terugvorderingen. Zo besteedden tal van projecten een substantieel deel van het toegekende bedrag aan zaken die buiten het kader van talentontwikkeling vallen, zoals opname-, mixing- en masteringkosten, promotioneel materiaal of andere productie-uitgaven. Hoewel deze kosten vaak logisch aanvoelden binnen het artistieke traject van de aanvragers, vielen ze formeel buiten de subsidiabele uitgaven, zoals ook in de adviezen was vastgelegd maar die de aanvragers te weinig bereikten. In sommige gevallen bleek de oorspronkelijke projectopzet gaandeweg gewijzigd zonder voorafgaande melding, of werd een project niet voltooid, wat automatisch tot terugvordering leidde. Bovendien bleken bewijsvoering en rapportering een belangrijk knelpunt: afrekeningen waren regelmatig te summier, afgerond of onvoldoende gedocumenteerd, en inhoudelijke verslagen gaven vaak slechts beperkt inzicht in de daadwerkelijke uitvoering van het talentontwikkelingstraject. Deze combinatie van onduidelijke verwachtingen, ontoereikende rapportering en afwijkingen ten opzichte van de goedgekeurde projectplannen verklaart waarom terugvorderingen op grote schaal voorkwamen en waarom ze, zowel voor het Departement CJM als voor de betrokken kunstenaars, vaak een belastend en gevoelig onderdeel van het proces vormden.

7.3.5 Leren versus opleveren

Uit de voortgangsverslagen komt een duidelijke spanning naar voren tussen leren en opleveren binnen de projecten. Deze spanning lijkt deels inherent aan de projectlogica van het subsidiereglement. Aan de ene kant stimuleert de selectiepraktijk expliciet uitgewerkte leertrajecten: projecten worden beoordeeld op hun artistieke ontwikkeldoelen, de kwaliteit van begeleiding en de opbouw van vaardigheden. Hierdoor worden dossiers die sterk inzetten op leerprocessen, reflectie en procesmatige groei vaker positief beoordeeld.

Aan de andere kant tonen de ingediende voortgangsverslagen dat deze leerwinst niet altijd even zichtbaar wordt of kan worden in de rapportage. Veel aanvragers legden daarom in hun verslaggeving de nadruk op het gerealiseerde eindproduct - zoals een album, opname, voorstelling of andere output - omdat dat concreet, tastbaar en makkelijk te documenteren is. Procesmatige ontwikkelingen, zoals toegenomen zelfvertrouwen, verbeterd samenspel of verfijnde artistieke keuzes, zijn moeilijker te verwoorden en worden daardoor minder uitgebreid gedocumenteerd.

Het gevolg is dat projecten misschien wel degelijk leerwinst genereren, maar dat deze groei minder expliciet wordt vastgelegd dan het eindproduct. De asymmetrie tussen een selectiepraktijk die sterk inzet op leren en een rapportagecultuur die vooral het eindresultaat belicht, brengt een belangrijke leerkans aan het licht. Een subsidie kan daarbij niet alleen leerprocessen stimuleren, maar zou ook ondersteuning kunnen bieden bij het adequaat documenteren, verwoorden en delen van deze processen in de verantwoordingsfase.

8 | Relevantie, effectiviteit en efficiëntie: enkele conclusies

Dit hoofdstuk bundelt de belangrijkste conclusies met betrekking tot de relevantie, effectiviteit en efficiëntie van het reglement en brengt daarmee enkele centrale bevindingen uit het rapport samen.

Relevantie, effectiviteit en efficiëntie zijn geen simpele binaire categorieën of ja-nee-kwesties. Voor elk van deze drie dimensies bevat dit onderzoek zowel bevindingen die ze onderbouwen als elementen die er kritische kanttekeningen bij plaatsen.

8.1 Relevantie: bereikte het reglement de juiste doelgroep?

Bereik en representativiteit

Het subsidiereglement slaagde er in belangrijke mate in om de beoogde doelgroep te bereiken. Met 772 ingediende projectaanvragen in de periode 2021-2023 bleek het reglement een reële nood aan te spreken. De maatregel bereikte zowel individuele amateurkunstenaars als groepen en vzw's, een bewuste verbreding ten opzichte van vroegere provinciale regelingen. Toch was het bereik disciplinair onevenwichtig verdeeld: muziek domineerde sterk (aanwezig in 78% van de aanvragen), terwijl bijvoorbeeld circus en dans erg ondervertegenwoordigd bleven.

Passendheid

Vergeleken met de brede populatie van amateurkunstenaars, waarbij ontspanning, stressvermindering en sociaal contact dominante motieven zijn, richtten de subsidieaanvragers zich sterker op artistieke kwaliteit, coaching, experiment en (semi-)professionalisering. Het reglement sloot dus sterk aan bij de behoeften van een meer ambitieuze doelgroep, maar sprak de recreatieve en minder georganiseerde beoefenaar minder aan. De noden die aanvragers rapporteerden sloten inhoudelijk goed aan bij wat het reglement beoogde te ondersteunen.

Rol van governance

De manier waarop projecten georganiseerd waren (individueel, collectief, institutioneel, ...) bleek een sterkere voorspeller voor aanvraagsucces dan discipline of ambitie van het project. Dit betekent dat projecten met meer formele structuren, partnerschappen en ondersteuning doorgaans beter scoorden, terwijl autonome of informele praktijken moeilijker toegang vonden, wat de relevantie van het reglement voor deze laatste groep beperkter maakte.

Toegankelijkheid

Een aanzienlijk deel van de aanvragers ervoer de reglementprocedure als complex en administratief zwaar. Kunstenaars met minder administratieve geletterdheid of ervaring liepen structureel vaker vast op formele en administratieve drempels. Dit leidde tot een zgn. Mattheüs-effect: wie al beschikte over netwerken, projectervaring en administratieve vaardigheden, was het best gepositioneerd om succesvol in te dienen en af te rekenen. Hoewel dit effect moeilijk volledig uit te sluiten is (en ook bij andere subsidieregelingen moeilijk uit te sluiten is), wijst het erop dat drempels relatief zwaarder doorwegen voor de minder georganiseerde groepen met minder netwerken die het reglement

eveneens wou bereiken. Op deze vaststelling wordt bij de aanbevelingen (zie hoofdstuk 10) nog teruggekomen.

Meerwaarde

Zowel uit de beleidsreconstructie als de toepassing van het reglement blijkt dat deze subsidielijn duidelijk mikte op nieuwsoortige praktijken die niet behoren tot de reguliere werking van kunstenaars en groepen. Aanvragen zonder duidelijke ontwikkelingscomponent werden afgekeurd. Vanuit die optiek resulteerde het reglement in een surplus dat zonder het reglement niet zou zijn bereikt.

8.2 Effectiviteit: behaalde het reglement zijn doelstellingen?

Begripsduidelijkheid

Het subsidiereglement was bedoeld om talentontwikkeling in amateurkunsten breed te ondersteunen en tegelijk als beleidsexperiment te dienen voor toekomstige decretale keuzes. De doelmatigheid van het reglement had wel te lijden onder de brede definitie van talentontwikkeling. Enerzijds was er veel ruimte voor interpretatie van dat centrale begrip, anderzijds werden ook veel aanvragen afgekeurd omdat ze talentontwikkeling onvoldoende hard konden maken. De grote variatie aan interpretaties van talentontwikkeling maakte het moeilijk om een eenduidige beoordelingsbasis te hanteren. Dat een reglement een breed pad bewandelt kan dus ook een nadeel zijn.

Impact op talentontwikkeling

Het merendeel van de respondenten gaf aan dat hun gesubsidieerde project positieve en duurzame effecten had: 84% beoordeelde de effecten als "eerder duurzaam" of zelfs "sterk duurzaam". De sterkst ervaren effecten situeren zich op artistieke kwaliteit, zelfvertrouwen, creativiteit en technische vaardigheden. Samenwerking met professionele kunstenaars bleek een belangrijke hefboom: projecten die begeleiding door professionals integreerden, genereerden meer (zelf-gerapporteerde) artistieke verdieping, al blijven dat soort samenwerkingen duidelijk ook kwetsbaar op het vlak van duurzaamheid. Voor een beperkte groep realiseerde het reglement ook structurele doorstroom naar een meer professioneel georganiseerde kunstpraktijk (zie verder).

Zichtbaarheid van de effecten

In de aanvraagdossiers werden leerdoelen en groeiprocessen goed uitgewerkt, maar in de voortgangsverslagen verschoof de nadruk meer naar het eindproduct (bv. album, voorstelling, opname), waardoor procesmatige groei (zelfvertrouwen, artistieke keuzes, samenspel) onderbelicht bleef. Net die procesmatige effecten vormen echter mee de kern van wat de maatregel beoogde. Dat wijst erop dat de feitelijke impact van de projecten groter kan zijn dan wat in de formele rapportage door de aanvragers zichtbaar was.

Structurele doorstroom

Structurele doorstroom naar het professionele veld bleef meer de uitzondering dan de regel. De (eenmalige) projectlogica bleek een inherente beperking voor wie nood had aan continuïteit en een kijk op lange termijn. De verplichte samenwerkingscomponent (ingevoerd vanaf ronde 2 in 2022) verhoogde de kwaliteit van de gesubsidieerde projecten, maar sloot projecten met een autonoom karakter (cf. governance model 7) structureel uit, ongeacht hun artistieke kwaliteit.

Kortcyclische projectlogica

Bovendien paste de kortcyclische projectlogica niet voor alle disciplines even goed: theatergroepen bijvoorbeeld plannen repetities en producties vaak een jaar of meer vooruit, wat hen minder kansen gaf binnen de oproepstructuur van het reglement. Elke kortcyclische projectmatige subsidieloga

brengt ook het risico met zich mee dat het de duurzaamheid van initiatieven ondermijnt: zodra een project afloopt, valt ook de samenwerking vaak weg.

8.3 Efficiëntie: stonden de ingezette middelen in verhouding tot de resultaten?

Uitvoeringskosten

De administratieve last voor het Departement CJM bleek aanzienlijk hoger dan voorzien. Het vierogenprincipe, de opvolging van meer dan 700 dossiers, de verantwoording, correcties en terugvorderingen (in bijna een derde van de projecten) maakten dit een arbeidsintensief instrument. De directe subsidielijnen tussen de Vlaamse overheid en lokale amateurkunstenaars bleek niet goed schaalbaar en gaf aanleiding tot vragen over subsidiariteit.

Verhouding kosten-opbrengsten

Van het totaal aangevraagde bedrag werd uiteindelijk maar een derde toegekend. Het eerder vermelde hoge aandeel terugvorderingen wijst ook op een mismatch tussen de verwachtingen van aanvragers en de formele subsidieloga, wat zowel bestuurlijke als menselijke kosten genereerde en het systeem aan efficiëntie deed inboeten. Dit werd ook versterkt door het aanvraaggedrag, veel aanvragers mikten namelijk op het maximumbedrag (wat niet uitzonderlijk is), wat wijst op een typisch strategische budgettering van de aanvragers maar ook leidde tot bijkomende correcties in de beoordelingsfase.

Beleidsalternatieven

Bijsturingen zoals het verdubbelen van het aantal indiendata en het expliciet verplicht maken van samenwerkingen waren nodig om gebruik en kwaliteit van de aanvragen te verhogen, wat wijst op een initiële suboptimale doelmatigheid van het instrument. De inzichten uit het tijdelijke reglement hebben uiteindelijk geleid tot een grotere, bewuste beleidswijziging: talentontwikkeling is nu verweven als rode draad binnen het nieuwe Amateurkunstendecreet en vormt een doelstelling binnen verschillende subsidielijnen. Naast de algemene opdracht om in te zetten op talentontwikkeling en begeleiding van amateurkunstenaars, kregen de koepelorganisaties via de zesde kernopdracht een instrument in handen om rechtstreekse financiële impulsen voor de talentontwikkeling van amateurkunstenaars. Dit laat toe om ondersteuning meer discipline-specifiek te organiseren en verlaagt de uitvoeringsdruk op het Departement CJM. Of dit alternatief ook effectiever en efficiënter zal zijn, hangt af van de mate waarin koepels hun bemiddelende rol actief opnemen voor de volledige breedte van hun achterban (inclusief de minder georganiseerde doelgroepen die het experimentele reglement slechts gedeeltelijk bereikte) en voor die rol ook ondersteund worden.

8.4 Samengevat

Op vlak van relevantie scoorde de maatregel overwegend goed. Ze raakte aan een reële vraag bij een ambitieuze doelgroep van amateurkunstenaars en sloot inhoudelijk goed aan bij de doelstellingen van het reglement. Tegelijk was het bereik op het vlak van kunstdisciplines nogal onevenwichtig en structureel minder toegankelijk voor minder georganiseerde of autonome kunstpraktijken.

Ook op het vlak van effectiviteit kan een overwegend positieve balans worden opgemaakt. De maatregel stimuleerde artistieke groei, bereikte nieuwe doelgroepen en leverde waardevolle samenwerkingen en beleidsinzichten op.

Op het vlak van efficiëntie vallen de bevindingen iets minder positief uit. De centrale uitvoeringslogica was administratief zwaar, onvoldoende afgestemd op de diversiteit aan kunstvormen en resulteerde ook in een hoog aandeel terugvorderingen.

Het tijdelijk subsidiereglement was daarmee een zinvol maar onvolmaakt beleidsinstrument. Het bewees wel duidelijk zijn meerwaarde als tijdelijk experiment: het bracht talentontwikkeling in amateurkunsten op de beleidsagenda, genereerde praktijkkennis en stimuleerde artistieke groei bij een diverse groep van makers. Tegelijk toonde het de grenzen van een centraal georganiseerde subsidie lijn voor zo'n breed en heterogeen veld.

9 | Een blik op de toekomst van talentontwikkeling in de amateurkunsten

9.1 Huidige tendensen met een impact op talentontwikkeling in het amateurkunstenlandschap

Het amateurkunstenveld bevindt zich in een periode van structurele transformatie, waarin verschillende ontwikkelingen tegelijk spelen en elkaar versterken. De sleutelfiguren uit de amateurkunstensector en aanpalende sectoren die deelnamen aan een rondetafelgesprek, identificeerden zeven tendensen in het amateurkunstenlandschap die een impact hebben op talentontwikkeling. Een groot aantal van deze tendensen werden ook benoemd in de survey en de interviews met sleutelfiguren.

9.1.1 Inkrimping van fysieke, sociale en artistieke ruimte

Een eerste grote tendens is de geleidelijke inkrimping van ruimte, in drie onderling verbonden vormen. Ten eerste wijzen deelnemers en ondervraagden in de survey en interviews op een gebrek aan fysieke ruimte, zoals betaalbare repetitieruimtes, ateliers en kleine podia die verdwijnen of worden gecommercialiseerd. Amateurkunstenaars geven aan dat het steeds moeilijker wordt om laagdrempelige plekken te vinden voor repetities, try-outs of experimentele presentaties.

Ten tweede staat ook de sociale ontmoetingsruimte onder druk. Dit zijn plekken waar beginnende artiesten vroeger vanzelf peers ontmoetten. Jeugdhuizen en kleine cultuurcafés verdwijnen of veranderen van functie. Hierdoor komt toevallige kruisbestuiving onder druk te staan en ontmoeten kunstenaars elkaar minder spontaan, wat ten koste gaat van informele leerprocessen en netwerken.

Ten derde zorgt de toegenomen prestatiedruk ervoor dat experimenteren en mislukken minder vanzelfsprekend wordt, waardoor deze experimenteerruimte erodeert. Amateurkunstenaars voelen dat ze “resultaat” moeten tonen: iets dat toonbaar, verkoopbaar of zichtbaar is. De ruimte voor langdurige oefening, trial-and-error en open exploratie verschaalt.

Deze drievoudige inkrimping maakt dat ontwikkelingsprocessen vaker individueel en geïsoleerd worden, terwijl collectieve dynamieken historisch gezien de motor waren van lokale scènes en verenigingsculturen. Talentontwikkeling verschuift zo van een uitermate sociaal ingebed proces naar een meer private zoektocht en persoonlijk traject.

9.1.2 Dominantie van versnellings- en prestatielogica

Een tweede tendens is de opkomst van een versnellingslogica, gedreven door verwachtingen rond sociale media, competitie om zichtbaarheid en de druk om snel stappen te zetten richting professionalisering. Jonge makers met de ambitie om door te groeien, krijgen vaak impliciet het signaal dat succes samenvalt met snelheid: vroeg debuten, veel output genereren en voortdurend

zichtbaar zijn. Hierdoor ontstaat een vorm van ‘sprintdenken’ en het idee dat artistieke ontwikkeling lineair, versneld en meetbaar moet verlopen.

Deze logica botst met de vereisten van talentontwikkeling, die net nood heeft aan tijd, cycli van herwerking en de mogelijkheid om te falen. De respondenten van het rondetafelgesprek stelden vast dat amateurkunstenaars ervaren dat het huidige systeem hen stimuleert om producten te maken (EP’s, releases, voorstellingen), terwijl hun leertraject soms meer gebaat zou zijn bij verdieping, begeleiding of oefenruimte. Daardoor wordt het leerproces soms gereduceerd tot een middel om tot productie te komen, eerder dan een doel op zich.

9.1.3 Onvoldoende ontsloten potentieel van het dko

Het dko wordt herhaaldelijk benoemd als een potentieel cruciale partner in talentontwikkeling, maar de samenwerking blijft structureel onderbenut. Hoewel er op papier connecties bestaan zoals alternatieve leercontexten of specialisatietrajecten, zijn er in de praktijk belangrijke barrières. Roosters en werkregimes die niet aansluiten op de beschikbaarheid van amateurkunstenaars, leerplandoelen en kwaliteitscontrolemechanismen die samenwerking beperken, beperkte kennis bij docenten van het lokale amateurkunstveld, en een wederzijdse onbekendheid met noden, routines en verwachtingen, maken lokale partnerschappen nog te veel afhankelijk van persoonlijke goodwill of anekdotische succesverhalen. Samenwerkingen die wél succesvol zijn, blijken afhankelijk van individuele trekkers, niet van verankerde of structurele mechanismen.

9.1.4 Ongelijke toegang naar de kunsten

Er wordt een structurele toegangsproblematiek vastgesteld voor amateurkunstenaars die niet verbonden zijn aan een organisatie, school of vereniging: de niet-georganiseerde, individuele beoefenaar. Deze groep, die veel jonge, informele en autodidacte kunstenaars omvat, heeft moeilijker toegang tot ruimtes, begeleiding, netwerken en financiering. Administratieve drempels, zoals portfolio-eisen, digitale loketten, begrotingsplannen of specifieke aanvraagterminologie, vormen bijkomende obstakels.

Daarnaast spelen sociale en digitale ongelijkheden een rol. Amateurkunstenaars met minder taalvaardigheid, beperkte digitale toegang of weinig administratieve ervaring vinden moeilijker hun weg in bestaande systemen. Oudere amateurkunstenaars worden in de gesprekken expliciet genoemd als een groep die hierdoor structureel benadeeld wordt.

Geografische verschillen versterken deze ongelijkheid. In grootstedelijke contexten zorgen kritische massa en informele netwerkplekken voor meer toegangskansen, terwijl middelgrote steden en kleine gemeenten kampen met een schaarste aan infrastructuur en netwerken. Tegelijk kunnen kleinere gemeenten en dorpen rekenen op meer standvastige en persoonlijke sociale netwerken dan steden. Ook sleutelfiguren in de interviews geven aan dat ze via hun organisaties een soort ‘managen van verwachtingen’ moeten doen en het parcours van ambitieuze kunstenaars willen ‘vertragen’.

9.1.5 Veranderingen in het verenigingsleven

Het klassieke verenigingsleven dat is gebaseerd op langdurige lidmaatschappen en structurele engagementen, verandert ingrijpend. Steeds meer kunstbeoefenaars kiezen voor projectmatige, tijdelijke of informele constellaties, vooral in stedelijke omgevingen. Deze evolutie brengt nieuwe vormen van creativiteit en samenwerking, maar heeft ook een keerzijde: de continuïteit neemt af, de kennisoverdracht tussen generaties verzwakt, de collectieve leercultuur verdunt, en de

organisatorische ruggengraat van groepen wordt brozer. Zonder nieuwe ondersteunende rollen (zoals kunstwerkers, lokale coördinatoren of jeugdwerkpartners) neemt volgens de deelnemers van het rondetafelgesprek en de interviews het risico toe op versnippering, verlies van expertise en instabiele trajectvoering.

9.1.6 Druk op kunstwerkers als sleutelactoren

Kunstwerkers - professionele begeleiders, coaches en andere facilitators - nemen een onmisbare rol op in talentontwikkeling. Ze detecteren talent, bieden begeleiding, creëren kansen en verbinden amateurkunstenaars met publiek. Uit het rondetafelgesprek blijkt echter dat hun positie onder toenemende druk staat.

Door het gebrek aan betaalbare ruimtes, beperkte middelen, stijgende verwachtingen en het ontbreken van directe subsidiemogelijkheden voor hun begeleidende rol, worden kunstwerkers afhankelijk van projecten van anderen. Het gaat dan bijvoorbeeld om dossiers van amateurkunstenaars die wel middelen kunnen aanvragen en waarin kunstwerkers hoogstens als kost kunnen worden opgenomen. Hierdoor ontstaat een spanning: terwijl kunstwerkers steeds belangrijker worden voor een inclusief en duurzaam talentontwikkelingsproces, beschikken zij zelf over steeds minder structurele ondersteuning.

9.2 Trendprojectie en talentontwikkeling: wat als deze tendensen zich voortzetten?

Wanneer deze structurele tendensen zich doorzetten en er geen beleidsinterventies plaatsvinden die de gevolgen voor talentontwikkeling in de amateurkunsten aanpakken, bestaat het risico op een toenemende polarisatie binnen het amateurkunstlandschap. In een toekomstprojectie die we tijdens het rondetafelgesprek maakten, identificeerden de respondenten hoe bepaalde voordelen en nadelen ongelijk verdeeld raken, met duidelijke ‘winnaars’ en ‘verliezers’. We lichten dit hier verder toe.

Aan de ene kant staan de (amateur)kunstenaars die al beschikken over culturele bagage, sterke netwerken, digitale vaardigheden en toegang tot infrastructuur. Deze groep heeft nu al meer mogelijkheden om repetitieruimte te vinden, begeleiding te organiseren en administratieve drempels te overwinnen. Indien de beleidstendensen ongewijzigd blijven, zullen juist deze geprivilegieerde makers beter gedijen. Ze kunnen hun weg vinden door complexe aanvraagprocedures, beschikken over de taal- en systeemkennis die nodig is om subsidies te bemachtigen, en hebben de middelen om te investeren in zichtbaarheid, productie en promotie.

Aan de andere kant dreigt een groeiende groep amateurkunstenaars uit de boot te vallen: zij die geen verankering hebben in verenigingen of academies, minder ervaring hebben met (digitale) administratie, beperkte netwerken hebben of afhaken zodra administratieve drempels te hoog worden. Vooral autodidacte makers, nieuwkomers, mensen met lagere taal- of digitale vaardigheden en oudere amateurkunstenaars lopen daardoor groter risico op uitsluiting. Hun toegang tot ruimtes, begeleiding, ondersteuning en zichtbaarheid wordt steeds beperkter, wat negatieve implicaties heeft voor hun creatieve traject.

9.3 De bouwstenen van een gedeeld toekomstbeeld rond talentontwikkeling

Het rondetafelgesprek genereerde geen concurrerende toekomstscenario's, maar eerder gedeelde bouwstenen van één coherent toekomstbeeld. Dat toekomstbeeld vertrekt vanuit de overtuiging dat talentontwikkeling alleen duurzaam kan zijn wanneer ze wordt ingebed in een lokaal verankerd leer-

en maakecosysteem, waarin trajecten centraal staan, toegang radicaal wordt verlaagd, kunstwerkers structureel worden erkend en beleid meerjarig en coherent is. Onderstaande bouwstenen geven vorm aan dit geïntegreerde model.

9.3.1 Ruimte als fundament: fysiek, sociaal en experimenteel

De eerste bouwsteen is het herstellen en uitbreiden van ruimte in al haar dimensies. Gemeenten en instellingen worden gezien als sleutelfactoren in het openstellen van repetitie- en presentatieruimtes, zodat makers op een laagdrempelige manier kunnen oefenen, experimenteren en tonen. Academies delen hun infrastructuur buiten de klassieke lestijden, en er ontstaan laagdrempelige formats voor ontmoeting, peer-feedback en informele toonmomenten.

Cruciaal is de erkenning dat talentontwikkeling niet alleen fysieke ruimte vraagt, maar ook experimenteerruimte: tijd en context om te proberen, te zoeken, te mislukken en terug te herbeginnen zonder druk om een afgewerkt product af te leveren. Die experimenteerruimte ondersteunt de pedagogische én mentale dimensie van ontwikkeling, inclusief zelfvertrouwen, veerkracht, durf en expressie, en creëert voorwaarden voor duurzame groei. In dit scenario verschuift ruimte van een schaarste naar een gedeeld goed dat lokale creativiteit voedt.

9.3.2 Van projectmatig naar trajectmatig werken: ontwikkeling als cyclisch proces

Een tweede bouwsteen is de overgang naar trajectmatig werken. In plaats van ontwikkeling te koppelen aan eenmalige projecten of producten, wordt talentontwikkeling hier begrepen als een proces met fluctuaties, iteraties en leerlessen. Makers bouwen hun traject op in periodes van intensiteit en rust, experiment en presentatie, leren en toepassen.

Beleidsinstrumenten binnen dit model erkennen daarom niet alleen productindicatoren, maar ook groei-indicatoren: behaalde leerdoelen, feedbackmomenten, mate van participatiekwaliteit, en evolutie in competenties. Hierdoor kunnen zowel recreatieve makers als doorstromende artiesten op maat worden ondersteund, zonder te vervallen in een kunstmatige tweedeling tussen “amateur” en “professioneel georiënteerd”.

Trajectdenken maakt talentontwikkeling tegelijk persoonlijk, flexibel en duurzaam, en geeft beleidsmakers betere hefboompunten om structurele groei te stimuleren.

9.3.3 Een doorlopende leerlijn tussen dko, amateurkunsten en de professionele sector

De derde bouwsteen is het realiseren van een doorlopende leerlijn tussen het deeltijds kunstonderwijs (dko), het amateurkunstenveld en de professionele kunsten. Waar deze domeinen vandaag vaak naast elkaar bestaan als parallelle werelden, pleiten deelnemers voor structurele verbindingen die kunstbeoefenaars begeleiden doorheen een traject van levenslange ontwikkeling.

Dit vraagt om de verdere operationele uitwerking van alternatieve leercontexten, structurele afspraken over samenwerking, en docenten die actief verbonden zijn met het lokale veld. Professionele huizen bieden mentorschap, gedeelde infrastructuur en curatievormen die niet enkel eindproducten centraal stellen, maar ook tussenstappen, experiment en proces. Hierbij wordt de doorlopende leerlijn expliciet niet opgevat als een stappenplan richting professionalisering, maar als een fluïde leerweg waarop (amateur)kunstenaars ongeacht leeftijd of ambitie kunnen instappen, uitstappen en herbeginnen.

9.3.4 Toegankelijkheid en drempelverlaging

Een vierde bouwsteen is toegankelijkheid, gericht op het verlagen van administratieve, digitale en sociale drempels. (Amateur)kunstenaars moeten eenvoudiger toegang krijgen tot ondersteun(en)de organisaties en subsidies, ook wanneer zij niet zijn ingebed in bestaande structuren of geen administratieve ervaring hebben. Dit betekent vereenvoudigde aanvraagprocedures en formats, laagdrempelige microsteun, begeleide aanvraagtrajecten en digitale ondersteuning, en outreach naar ‘onzichtbare’ makers via kunstwerkers, jeugdwerk en buurtwerkingen. Een tweesporenmodel met trajecten voor recreatieve ontwikkeling én ambitieuze doorstroom zorgt ervoor dat geen enkele doelgroep domineert, maar dat men terecht kan in een passend ondersteuningspad.

9.3.5 Erkenning voor de bijdrage van kunstwerkers

Kunstwerkers worden in dit toekomstbeeld erkend als structurele actor met eigen opdracht en subsidierechten. Zij functioneren als spilfiguren in het lokale ecosysteem: ze detecteren talent in informele contexten, begeleiden leercycli, ondersteunen aanvragen en creëren situaties waarin *peer learning* kan gedijen. Wanneer kunstwerkers ook zelf, of samen met amateurkunstenaars, subsidies kunnen aanvragen voor hun begeleidende en faciliterende rol, wordt hun positie structureel verankerd. Daardoor wordt hun bemiddelingswerk minder afhankelijk van tijdelijke projectaanvragen of de goodwill van individuele aanvragers, en kan hun rol als spilfiguren in lokale talentontwikkeling op een duurzamere manier worden ondersteund.

9.3.6 Meerjarige en coherente governance

Tot slot vraagt het toekomstbeeld om een meerjarige, samenhangende governance. Talentontwikkeling krijgt een gedeelde en gedragen definitie als proces met artistieke, sociale en welzijnscomponenten. Rollen en verantwoordelijkheden van Vlaamse overheid, lokale besturen, dko, koepels en professionele sector worden duidelijk afgebakend en uitgetekend. Belangrijke voorwaarden die deelnemers benoemen zijn: beleidsstabiliteit over legislaturen heen, structurele consultatie vóór beleidswijzigingen, harmonisatie van instrumenten tussen verschillende beleidsniveaus, en de toetsing op ketenimpact in plaats van afzonderlijke outputs. Samenwerking wordt zo minder afhankelijk van personen en meer een kenmerk van een robuust systeem dat leren, maken en presenteren met elkaar verbindt.

10 | Aanbevelingen voor beleid en praktijk

Deze studie evalueerde het tijdelijke, experimentele reglement talentontwikkeling. Dat reglement liep tussen 2021 en 2023 (vijf subsidierondes) en is intussen ingekanteld in het decreet voor de amateurkunsten van 2024.

Op basis van de analyse worden in dit hoofdstuk de belangrijkste conclusies samengebracht en aanbevelingen voor beleid en praktijk geformuleerd. Daarbij wordt rekening gehouden met de nieuwe situatie, waarbij het reglement intussen is opgenomen in het decreet.

10.1 Effen het speelveld: speel in op verschillen in administratieve geletterdheid, digitale toegang en organisatorische omkadering

Uit de survey bij subsidieaanvragers en de analyse van de voortgangsverslagen komt een consistent beeld naar voren: een niet te verwaarlozen groep ervoer de aanvraagprocedure van het experimenteel reglement als complex en administratief belastend. Daarbij gaat het niet louter om de initiële indiening, maar ook om de verantwoording achteraf, zoals het aantonen van gemaakte kosten, het aanleveren van bewijsstukken en het beschrijven van het bereikte leerproces in beleidsconforme taal. Individuele makers, kunstenaars in minder georganiseerde settings of disciplines met een sterke solo-traditie, en oudere amateurkunstenaars die minder bekend zijn met digitale platformen lopen structureel vaker vast op precies deze formele aspecten.

Een eerste aanbeveling is dan ook om bij toekomstige subsidieopportunities in de amateurkunsten gedifferentieerde aanvraagformats in te voeren die aangepast zijn aan de schaal en het profiel van verschillende aanvragers. Een kleinschalig project van een individuele maker vraagt een andere procedure dan een meerjarig samenwerkingstraject. Nu de ondersteuning van talentontwikkeling in de amateurkunstensector een zesde kernopdracht is geworden van de koepelorganisaties, is het belangrijk dat zij adaptief kunnen werken en verschillende vormen van ondersteuning kunnen bieden naargelang de noden van het veld.

Een tweede advies betreft het actief publiceren van geanonimiseerde voorbeeldossiers - zowel van goedgekeurde als van afgekeurde aanvragen - met telkens een heldere duiding van de beoordelingslogica. Uit onze evaluatie blijkt immers dat aanvragers die een afkeuring ontvingen, niet altijd begrepen waarom hun dossier tekortschoot, wat hen ontmoedigde om opnieuw in te dienen. Ongeacht hoe de ondersteuning van talentontwikkeling in de toekomst zal gebeuren: concrete voorbeelden maken de beoordelingscriteria tastbaar en toegankelijk, verlagen de drempel voor nieuwe aanvragers en versnellen het leereffect dat anders enkel toekomt aan wie al meerdere aanvraagrondes achter de rug heeft. De koepelorganisaties die nu een centrale rol spelen in de ondersteuning van talentontwikkeling van amateurkunstenaars en -groepen kunnen hierin een actieve rol spelen door voorbeeldmateriaal te contextualiseren voor hun specifieke discipline en doelgroep.

10.2 Mee(r) in de spotlights: maak het leren zichtbaar

De evaluatie van het tijdelijke subsidiereglement bracht een inherente spanning aan het licht die eigen is aan projectmatige ondersteuningsinstrumenten: de spanning tussen leren en opleveren. Aanvragers formuleren in hun dossiers doorgaans doordachte en inhoudelijk onderbouwde leertrajecten, waarin artistieke groeidoelen, begeleidingsmomenten en competentieontwikkeling centraal staan. In de latere voortgangsverslaggeving verschuift de nadruk echter merkbaar naar het gerealiseerde eindproduct zoals een album, opname, voorstelling of andere tastbare, communiceerbare output. Dit is op zich begrijpelijk, aangezien makers terecht trots zijn op wat ze gecreëerd hebben, en een concreet product is makkelijker te beschrijven dan een leerproces. Toch heeft deze verschuiving een onbedoeld neveneffect: procesmatige groei zoals toegenomen zelfvertrouwen, verfijnde artistieke keuzes, beter samenspel of dieper inzicht in de eigen praktijk, wordt zelden even systematisch in beeld gebracht, terwijl dit net de kern vormt van wat het subsidiereglement beoogde te ondersteunen.

Dit inzicht wijst naar een mogelijkheid voor meerdere ontwikkelingsritmes naast elkaar, van kortcyclische projectimpulsen tot langdurigere trajecten, en daarbinnen differentiëren in de wijze van rapportering en evaluatie. Concreet impliceert dit dat beleidsinstrumenten naast productindicatoren ook groei-indicatoren een volwaardige plaats geven: behaalde leerdoelen, kwaliteit van feedbackmomenten, zelfreflectie over de artistieke praktijk en evolutie in participatie. Zulke indicatoren hoeven niet te leiden tot complexere administratie. Een eenvoudig reflectieformat of een kort narratief verslag kan aanvragers helpen om hun leerproces op een toegankelijke manier te verwoorden.

10.3 Een heldere rolverdeling in een meerjarige, coherente governance met consultatie

De uitvoering van het tijdelijke subsidiereglement bracht een aanzienlijk grotere administratieve belasting met zich mee dan vooraf was ingeschat. De cumulatie van beoordeling, communicatie en financieel toezicht maakte duidelijk dat een rechtstreeks, centraal gestuurd subsidiemodel op Vlaams niveau op lange termijn niet haalbaar is en bovendien onvoldoende rekening houdt met de grote disciplinaire en organisatorische variatie in het amateurkunstenveld. Het Amateurkunstendecreet kiest terecht voor uitvoering via de koepelorganisaties, maar dit vraagt ook om een duidelijke en stabiele afbakening van rollen tussen de Vlaamse overheid, lokale besturen, dko, koepels en het professionele kunstenveld.

Aanbevolen wordt om in te zetten op meerjarige beleidsplannen die kunstenaars en organisaties de zekerheid bieden van continuïteit, en die beoordelaars en koepels de ruimte geven om lerende systemen te bouwen in plaats van te reageren op wisselende kortetermijnopdrachten.

Essentieel is ook dat beleidswijzigingen worden voorafgegaan door gestructureerde consultatie van het veld, en dat nieuwe instrumenten worden getoetst op ketenimpact in plaats van beoordeeld op afzonderlijke outputs.

10.4 Erken verschillende governance modellen en zorg voor gepaste ondersteuning

Dit onderzoek maakte duidelijk dat het aanvraagsucces binnen de maatregel rond talentontwikkeling sterker werd bepaald door de constellatie van de aanvragers (de governance structuur) dan door de artistieke inhoud of ambitie van de aanvragers. Dat betekent dat een beleid, al dan niet bewust, bepaalde organisatiemodellen beloont en andere ontmoedigt. Het is belangrijk om daar als

subsidierende overheid bewust van te zijn. Aanbevolen wordt om de zeven governance modellen (zie hoofdstuk 6) te gebruiken als lens of referentiekader bij de verdere uitwerking van het ondersteuningsaanbod door de koepelorganisaties. Dat betekent bijvoorbeeld dat elke koepel zou kunnen aangeven welke governance modellen courant zijn bij hun achterban en welke zij precies beogen (en waarom) met betrekking tot de zesde kernopdracht. Elke koepel zou ook per governance model kunnen aangeven welke ondersteuningsvormen (van begeleiding tot administratieve ontzorging) voor aanvragers met dat profiel beschikbaar zijn. Net omdat het governance model zo bepalend bleek in de subsidiekans, kunnen koepelorganisaties op dat vlak ook amateurkunstenaars ondersteunen. Dit impliceert niet alleen ondersteuning bij het formuleren van een project, maar ook bij het (door)ontwikkelen van een samenwerkingsstructuur. Het gaat dan bv. om het leggen van eerste contacten met professionele partners, het leren werken met een kleine kerngroep, of het verkennen van de stap naar een formele structuur (bv. een vzw). Dit sluit ook aan bij de volgende aanbeveling.

10.5 Stem af en verstevig de samenwerking met het dko en het professionele circuit

Samenwerkingen met het deeltijds kunstonderwijs en het professionele kunstenveld worden door amateurkunstenaars breed erkend als een van de meest waardevolle elementen van talentontwikkeling. Ze bieden toegang tot expertise, professionele feedbackcultuur en contexten die uitdagen tot artistieke verdieping. Toch blijven deze samenwerkingen in de praktijk structureel onderbenut, zo is het gevoel dat leeft in de sector, en rusten ze te vaak op toevallige contacten, persoonlijke relaties of de goodwill van individuele trekkers aan beide kanten. Wanneer die trekkers wegvallen, verdwijnt de samenwerking doorgaans mee.

Om dit te veranderen, is een aanpak nodig die verder gaat dan het faciliteren van bilaterale samenwerkingen tussen individuele amateurkunstenaars en dko-docenten of professionele kunstenaars. Wat het veld nodig heeft, zijn herkenbare, laagdrempelige knooppunten waar mensen uit verschillende sectoren en met uiteenlopende achtergronden elkaar kunnen ontmoeten, van elkaar kunnen leren en gezamenlijk kunnen experimenteren zonder dat daar telkens een formeel project of een subsidiedossier aan vooraf moet gaan. Zulke knooppunten kunnen verschillende vormen aannemen: een gedeelde repetitieruimte die ook open staat voor informele uitwisseling, een regulier platform waar dko-docenten, kunstwerkers en amateurmakers samenkomen, of een lokale hub die aan een koepelorganisatie, academie of een cultuurcentrum toebehoort.

Cruciaal daarbij is dat zulke knooppunten worden ontworpen met meerdere in- én uitstroomlogica's in gedachten. Talentontwikkeling verloopt zelden lineair: een amateurkunstenaar kan een intensieve begeleidingsperiode doorlopen, daarna jaren op eigen tempo verder werken, vervolgens opnieuw aansluiting zoeken bij een meer gestructureerde leeromgeving. Een beleidskader dat voornamelijk voorziet in formele instappunten via een aanvraagprocedure, een subsidieronde of een projectmatige samenwerking van partners mist precies de tussenliggende momenten waarop de nood aan ondersteuning zich in de praktijk aandient. Door het netwerk te verankeren als een structureel onderdeel van het ondersteuningslandschap, naast maar onderscheiden van de projectsubsidieloga, ontstaat een ecosysteem waarin kunstbeoefenaars op elk moment kunnen instappen, even kunnen vertragen, en opnieuw kunnen opschalen - ongeacht leeftijd, discipline of ambitieniveau. De ondersteuning via zo een knooppuntensysteem kan ook zowel de recreatieve ontwikkeling als sterke doorgroeiambities ondersteunen (cf. wat eerder het tweestromenmodel werd genoemd).

Het is daarom aangewezen om de ondersteuning los te zien van individuele aanvragers (individueel), maar net duurzame samenwerkingen te ondersteunen. Dat kan door middel van een raamwerksubsidie die zo (onrechtstreeks) individuele betrokkenen (amateurkunstenaars, dko-docenten, kunstwerkers, ...) ten goede komt.

10.6 Een nieuwe rol voor de koepelorganisaties en kennisdeling

Dit onderzoek maakt duidelijk dat koepelorganisaties een sterk verschillende rol hebben gespeeld in de uitvoering van het subsidiereglement in de periode 2021-2023. In disciplines waar de koepel actief informeerde, begeleidde en kandidaten ondersteunde bij het formuleren van aanvragen, lag het goedkeuringspercentage structureel hoger dan in disciplines waar die ondersteuning minder zichtbaar was. Met de inkanteling van talentontwikkeling in het Amateurlustendecreet (2024) verschuift deze ondersteuningsverantwoordelijkheid nog sterker naar de koepels. Dit biedt kansen, maar vraagt ook om een bewuste herbepaling van hun rol.

Om koepels en aanvragers te ondersteunen, is het aangewezen dat koepels een kennisdelingsfunctie ontwikkelen rond talentontwikkeling. Kennis die nu versnipperd zit bij individuele aanvragers of projecten, moet gedeeld worden, zodat het leereffect zich over de hele discipline verspreidt en zich niet enkel concentreert bij wie al meer ervaring heeft of eerder succesvol was in aanvragen.

Daarnaast is het belangrijk dat koepels hun ondersteuning adaptief maken en afstemmen op de uiteenlopende vragen binnen hun artistieke discipline. Die vragen zijn vaak divers. Individuele amateurkunstenaars hebben andere noden dan groepen of collectieven. Sommige vragen om een korte, beperkte interventie, terwijl andere een langduriger traject vereisen. Deze differentiatie in aanpak kon binnen het reglement niet altijd worden gerealiseerd.

De inkanteling van het reglement in het decreet heeft bovendien met zich meegebracht dat de administratieve en inhoudelijke opvolging, die eerder door de Vlaamse overheid gebeurde, deels is overgeheveld naar de koepelorganisaties (elk met een eigen beheersovereenkomst). Het spreekt voor zich dat de koepelorganisaties ook over de nodige middelen moeten beschikken om deze rol op te nemen, en de vrijheid moeten krijgen om talentontwikkeling op maat van hun artistieke discipline te ondersteunen. Een belangrijk vertrekpunt daarbij is de eigen visie op en invulling van het concept talent(ontwikkeling).

- BIJLAGEN -

bijlage 1 Methodologie van het onderzoek

b1.1.1 Inhoudsanalyse van beleidsdocumenten

Voor de reconstructie van het beleidsproces rond het subsidiereglement talentontwikkeling werd gesteund op een interpretatieve analyse van relevante beleidsdocumenten. Beleidsteksten zijn een waardevolle bron voor dit soort reconstructie: ze leggen de officiële beleidsintentie vast, maken de institutionele context zichtbaar waarbinnen keuzes werden gemaakt, en bieden inzicht in de normatieve uitgangspunten van een beleidsinstrument (Prior, 2011; Bowen, 2009). De analyse richtte zich op de periode waarin het subsidiereglement en het decreet voor amateurkunsten tot stand kwam. Daartoe werden zowel primaire beleidsteksten geraadpleegd als secundaire bronnen zoals beleidsnota's en institutionele communicatie uit diezelfde periode. Relevante passages werden gelezen en geïnterpreteerd in hun beleidsmatige en politieke context, met bijzondere aandacht voor de aannames, keuzes en spanningsvelden die in de teksten zichtbaar worden. De inzichten uit deze documentanalyse dienden vervolgens als vertrekpunt voor de semigestructureerde diepte-interviews en vormden de basis voor de interviewleidraad.

b1.1.2 Diepte-interviews met sleutelfiguren

Voor de beleidsreconstructie werd gebruikgemaakt van semigestructureerde diepte-interviews. In totaal namen vijf respondenten deel. De selectie gebeurde via een gerichte of purposieve steekproef, in overleg met de opdrachtgever, met als criterium dat respondenten rechtstreeks betrokken waren bij de ontwikkeling, interpretatie of implementatie van het subsidiereglement talentontwikkeling (Patton, 2015). De geselecteerde respondenten werden schriftelijk uitgenodigd via e-mail. De dataverzameling vond plaats tussen oktober 2025 en maart 2026. De interviews werden zowel online als fysiek afgenomen. Voorafgaand aan de interviews werd een interviewleidraad opgesteld op basis van de onderzoeksvragen en de bevindingen uit de initiële documentanalyse. Deze leidraad fungeerde als structuurdrager voor de gesprekken, maar werd gedurende het onderzoeksproces iteratief bijgesteld naarmate nieuwe inzichten uit de lopende analyses beschikbaar kwamen. Deze werkwijze sluit aan bij de principes van kwalitatief-iteratief onderzoek, waarbij dataverzameling en data-analyse elkaar wederzijds informeren (Patton, 2015). Na het verkrijgen van expliciete toestemming werden alle interviews opgenomen. Ter ondersteuning van de latere analyse werden tijdens de gesprekken ook notities gemaakt. De audio-opnames werden vervolgens automatisch getranscribeerd met behulp van transcriptiesoftware, waarna de gegenereerde transcripties handmatig werden gecontroleerd en gecorrigeerd aan de hand van de notities. Dit proces diende om de inhoudelijke betrouwbaarheid van de transcripties te garanderen. De gegevensverwerking volgde een framework-analysemethode (Ritchie & Spencer, 1994; Goldsmith, 2021), waarbij interviewdata systematisch werden geclusterd volgens de vooraf geformuleerde onderzoeksvragen.

b1.1.3 Inhoudsanalyse van projectaanvragen

Voor de analyse van de projectaanvragen werd een gecombineerde kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksstrategie gehanteerd. Deze benadering laat toe om zowel structurele patronen als inhoudelijke tendensen in kaart te brengen. De analyse omvat alle 772 ingediende projectaanvragen en bijhorende beoordelingen uit de periode 2021-2023, inclusief zowel goedgekeurde als afgekeurde dossiers. Voor de goedgekeurde projecten werden daarnaast ook de verantwoordingsverslagen (afrekeningsdossiers) meegenomen.

b1.1.3.1 Kwantitatieve analyse

Voor de kwantitatieve analyse werden alle 772 projectaanvragen en bijhorende beoordelingsgegevens eerst geaggregeerd in één dataset, zodat elke aanvraag als één datarij werd weergegeven. In de oorspronkelijke Excel-bestanden werd voor elke stap in het aanvraagproces - zoals indienen, advies, goedkeuring - een aparte rij geregistreerd. Deze gegevens werden samengevoegd en opgeschoond, zodat kwantificeerbare kenmerken per aanvraag konden worden geanalyseerd.

De geaggregeerde dataset werd vervolgens in SPSS verwerkt. Hierop werden univariate analyses uitgevoerd om de verdeling van individuele variabelen te onderzoeken, zoals het statuut van de aanvrager, aangevraagde en goedgekeurde budgetten, en type project. Daarnaast werden bivariate analyses toegepast om relaties tussen twee variabelen in kaart te brengen, bijvoorbeeld tussen aanvragerskenmerken en goedkeuringskansen. Tot slot werd een beperkte set multivariate analyses uitgevoerd om complexere verbanden tussen meerdere kenmerken te onderzoeken.

Deze kwantitatieve benadering maakt het mogelijk om algemene patronen en trends in de subsidieaanvragen te identificeren, en om inzicht te krijgen in de verdeling van middelen, goedkeuringskansen en kenmerken van aanvragers.

b1.1.3.2 Kwalitatieve analyse

Voor de kwalitatieve analyse van de projectaanvragen werd een hybride analysestrategie gehanteerd die handmatige thematische codering combineerde met softwareondersteunde tekstanalyse. De analyse richtte zich op tekstuele componenten van de aanvragen, waaronder de korte projectbeschrijving, beoogde projectresultaten, voortgangsverslagen zoals geformuleerd door de aanvragers zelf, alsook de beoordeling zoals geformuleerd door het Departement CJM.

In een eerste fase werden de projectaanvragen inductief gecodeerd in NVivo (Bazeley & Jackson, 2013), waarbij gezocht werd naar passages die betrekking hebben op de doelstellingen, gepercipieerde noden en ervaringen van de aanvragers. Uit deze inductieve codering werden terugkerende thema's geïdentificeerd en geoperationaliseerd in een clusterwoordenschema, als een set van sleutelwoorden en semantisch verwante begrippen samengesteld die de thematische lading van dat concept vertegenwoordigen. In een tweede fase werd dit clusterwoordenschema ingezet als zoekinstrument om systematisch relevante passages te identificeren in het geheel van projectaanvragen. Hiervoor werd gebruikgemaakt van een AI-ondersteunde tekstanalysestrategie via Microsoft Copilot, waarbij de kernwoorden per thema als zoekparameters werden gehanteerd. Naast kwalitatieve tekstextractie werden ook tellingen uitgevoerd van de frequentie waarmee thematische concepten voorkomen in de aanvragen, wat toelaat om dominante patronen in de subsidieaanvragen te identificeren.

b1.1.4 Survey bij subsidie-aanvragers

Als aanvulling op de analyse van de projectaanvragen werd een online bevraging georganiseerd bij alle aanvragers van subsidies voor talentontwikkeling in de periode 2021-2023. Met dit luik wensten we inzicht te krijgen in de ervaringen, percepties en noden van gebruikers van de maatregel. Het vormt daarmee een belangrijke aanvulling op de analyse van administratieve data.

De bevraging werd uitgevoerd via Qualtrics en liep van 15 januari tot 24 februari 2026. Alle unieke aanvragers werden aangeschreven, waarbij in geval van meerdere aanvragen per individu of organisatie enkel één uitnodiging werd verstuurd, met focus op de meest recente aanvraag. Tijdens de veldwerkperiode werden twee herinneringen verstuurd (op 23 januari en 10 februari 2026).

De vragenlijst omvatte enerzijds inhoudelijke items over de redenen voor aanvraag, de ervaren relevantie, effectiviteit en efficiëntie van de maatregel, evenals ervaren knelpunten en noden. Anderzijds werden ook achtergrondkenmerken van de respondenten bevraagd, zoals type aanvrager (individu of organisatie), discipline en profielkenmerken. Er werden zowel gesloten als open vragen voorgelegd aan de respondenten.

In totaal werden 154 vragenlijsten ingevuld, waarvan 119 volledig. Dit komt overeen met een responsgraad van 22%. Ongeveer 80% van de respondenten vulde meer dan de helft van de vragenlijst in, en het merendeel daarvan vervulde de bevraging volledig.

Voor de analyse van de surveygegevens werd, waar mogelijk, gebruikgemaakt van zowel univariate als bivariate analysetechnieken. Deze laten toe om niet alleen algemene tendensen in kaart te brengen, maar ook verbanden te identificeren tussen kenmerken van aanvragers en hun ervaringen en percepties van de maatregel.

De online bevraging, in combinatie met de administratieve gegevens, biedt zo een aanvullend en verdiepend perspectief op het functioneren van de maatregel, en maakt het mogelijk om zowel algemene patronen als verschillen tussen groepen aanvragers in kaart te brengen.

Deze surveydata werd tevens gekoppeld aan reeds beschikbare administratieve gegevens. Door de koppeling met administratieve data kunnen deze inzichten bovendien gerelateerd worden aan het aanvraagtraject en de uitkomsten ervan.

Om de representativiteit van deze survey na te gaan vergeleken we een aantal kenmerken van de surveypopulatie met deze kenmerken bij de totale groep van aanvragers.

b1.1.5 Ontwikkeling van Governance modellen

b1.1.6 Rondetafelgesprek

Voor de toekomstverkenning rond talentontwikkeling werd gebruikgemaakt van een gestructureerde gespreksmethode gebaseerd op socratische principes (Paul & Elder, 2007). De selectie en uitnodiging van deelnemers verliep doelgericht, in overleg met de opdrachtgever, op basis van relevante expertise en betrokkenheid bij het domein, consistent met de purposieve steekproefstrategie (Patton, 2015).

De socratische gespreksmethode is een vorm van geleide dialogische verkenning waarbij de gespreksleider door systematisch bevragen deelnemers uitnodigt om hun aannames te expliciteren, onderliggende redeneringen bloot te leggen en gezamenlijk tot nieuwe inzichten te komen. In tegenstelling tot een klassiek interview waarbij de onderzoeker informatie onttrekt, werkt de socratische methode kennisopbouwend: kennis wordt geconstrueerd in en door het gesprek zelf, eerder dan vooraf te bestaan bij de individuele deelnemer (Paul & Elder, 2007). Dit maakt de methode bijzonder geschikt voor beleidsoriënterend onderzoek waarbij complexe begrippen zoals talentontwikkeling kritisch bevraagd en gezamenlijk gedefinieerd moeten worden.

De gesprekken werden geleid aan de hand van een gespreksprotocol dat vooraf door het onderzoeksteam werd ontwikkeld. De structuur verliep in vier opeenvolgende fasen: (1) verkenning van de huidige invulling van het begrip talentontwikkeling, (2) analyse van actuele tendensen en trendprojecties, (3) gezamenlijke identificatie van bouwstenen voor een verbeterd beleidsscenario, en (4) formulering van concrete beleidsvragen. Deze gefaseerde opbouw sluit aan bij participatieve toekomstverkenning als methodologische traditie, waarbij betrokkenen actief worden ingezet als kennisbron en meedenker in het beleidsproces (Inayatullah, 2008).

bijlage 2 Aanvullende tabellen

Tabel 10 **Onderdelen van talentontwikkeling**

	Helemaal geen onderdeel	Eerder geen onder- deel	Neutraal	Eerder wel onderdeel	Belangrijk onderdeel	n
Verfijning van artistieke technieken	0,0%	0,0%	6,3%	34,6%	59,1%	127
Ontwikkeling van een persoonlijke artistieke stijl of signatuur	0,0%	2,4%	12,6%	29,9%	55,1%	127
Ervaring opdoen met het publiek presenteren van eigen werk	0,0%	2,3%	13,3%	37,5%	46,9%	128
Artistieke reflectie, reflectie op eigen kunstenarschap	0,8%	2,4%	14,2%	39,4%	43,3%	127
Leren omgaan met publiek en context	0,0%	3,9%	16,5%	40,2%	39,4%	127
Leren financieel en productioneel denken	2,4%	9,4%	26,0%	27,6%	34,6%	127
Kennismaking met nieuwe artistieke methodes of technieken	0,0%	1,6%	12,6%	49,6%	36,2%	127
Inzicht verwerven in auteursrechten en vergoedingssystemen	4,0%	8,7%	22,2%	32,5%	32,5%	126
Samenwerken met professionals	1,6%	3,2%	11,9%	41,3%	42,1%	126
Ontwikkelen van podiumprésence of presentatievaardigheden	4,0%	4,8%	12,7%	40,5%	38,1%	126
Ontwikkelen van een duurzame artistieke praktijk	0,8%	3,1%	19,7%	38,6%	37,8%	127
Zakelijke en organisatorische vaardigheden ontwikkelen	3,9%	7,9%	26,0%	39,4%	22,8%	127
Portfolio-opbouw en positionering	4,0%	5,6%	23,8%	45,2%	21,4%	126
Artistieke coaching of mentoring (in bv. songwriting, theaterregie, ...)	0,8%	2,4%	13,5%	40,5%	42,9%	126
Doorstroom of doorgroei van amateur naar (semi)professioneel niveau	4,0%	6,3%	20,6%	29,4%	39,7%	126
Leren functioneren binnen een artistieke context (festival, expo, concertwerking)	1,6%	8,7%	27,0%	34,9%	27,8%	126
Werken naar een concreet toonmoment (concert, expo, voorstelling, release)	0,8%	2,4%	15,9%	38,1%	42,9%	126
Inzicht verwerven in de “markt” en het kunstenveld	2,4%	8,8%	25,6%	38,4%	24,8%	125
Leren omgaan met sociale media en online zichtbaarheid	2,4%	11,1%	19,0%	43,7%	23,8%	126
Competenties om feedback te krijgen van publiek, peers of professionals	1,6%	3,9%	16,5%	38,6%	39,4%	127
Ontwikkelen van competenties in interdisciplinair en cross-over werken	2,4%	7,1%	29,1%	40,9%	20,5%	127
Netwerking met bookers, labels, cultuurhuizen, ...	4,0%	10,3%	18,3%	38,9%	28,6%	126

	Helemaal geen onderdeel	Eerder geen onder- deel	Neutraal	Eerder wel onderdeel	Belangrijk onderdeel	n
Leren omgaan met falen, feedback en bijsturing	2,4%	5,5%	15,7%	37,0%	39,4%	127
Ontwikkelen van zelfvertrouwen en motivatie als kunstenaar	1,6%	4,7%	13,4%	33,1%	47,2%	127
Financieel plannen van een artistiek project	3,9%	5,5%	27,6%	31,5%	31,5%	127
Leren onderhandelen met partners (organisaties, coaches, zalen)	4,7%	10,2%	23,6%	38,6%	22,8%	127
Begeleiding bij repetitie-, productie- of creatietrajecten	1,6%	4,0%	19,0%	44,4%	31,0%	126
Experimenteren, innovatieve praktijken	0,0%	2,4%	12,6%	40,2%	44,9%	127
Peer-to-peer learning en collectieve trajecten	3,1%	7,1%	26,0%	38,6%	25,2%	127
Competenties ontwikkelen voor het promoten van eigen werk	0,0%	4,7%	17,3%	44,9%	33,1%	127

Tabel 11 Noden talentontwikkeling

	Helemaal niet	Eerder niet	Tussen beide	Eerder wel	Heel sterk	n
Verfijning van artistieke technieken	3,4%	7,6%	16,1%	31,4%	41,5%	118
Ontwikkeling van een persoonlijke artistieke stijl of signatuur	6,0%	11,1%	21,4%	27,4%	34,2%	117
Ervaring opdoen met het publiek presenteren van eigen werk	6,8%	15,4%	21,4%	26,5%	29,9%	117
Artistieke reflectie, reflectie op eigen kunstenarschap	2,6%	15,4%	19,7%	38,5%	23,9%	117
Leren omgaan met publiek en context	6,8%	23,9%	22,2%	28,2%	18,8%	117
Leren financieel en productioneel denken	11,0%	14,4%	25,4%	33,1%	16,1%	118
Kennismaking met nieuwe artistieke methodes of technieken	5,9%	10,2%	20,3%	36,4%	27,1%	118
Inzicht verwerven in auteursrechten en vergoedingssystemen	15,4%	23,9%	23,9%	23,9%	12,8%	117
Samenwerken met professionals	3,4%	5,9%	8,5%	33,9%	48,3%	118
Ontwikkelen van podiumprésence of presentatievaardigheden	7,8%	19,0%	17,2%	31,9%	24,1%	116
Ontwikkelen van een duurzame artistieke praktijk	4,3%	12,0%	17,9%	34,2%	31,6%	117
Zakelijke en organisatorische vaardigheden ontwikkelen	11,9%	19,5%	33,1%	20,3%	15,3%	118
Portfolio-opbouw en positionering	7,7%	13,7%	25,6%	37,6%	15,4%	117
Artistieke coaching of mentoring (in bv. songwriting, theaterregie, ...)	5,2%	5,2%	16,5%	26,1%	47,0%	115
Doorstroom of doorgroei van amateur naar (semi)professioneel niveau	9,4%	13,7%	14,5%	23,1%	39,3%	117
Leren functioneren binnen een artistieke context (festival, expo, concertwerking)	10,3%	23,3%	29,3%	19,0%	18,1%	116
Werken naar een concreet toonmoment (concert, expo, voorstelling, release)	3,4%	8,5%	11,9%	36,4%	39,8%	118
Inzicht verwerven in de “markt” en het kunstenveld	12,7%	12,7%	28,0%	27,1%	19,5%	118
Leren omgaan met sociale media en online zichtbaarheid	10,3%	19,8%	21,6%	27,6%	20,7%	116
Competenties om feedback te krijgen van publiek, peers of professionals	7,7%	17,9%	23,9%	30,8%	19,7%	117
Ontwikkelen van competenties in interdisciplinair en cross-over werken	12,0%	22,2%	23,9%	22,2%	19,7%	117
Netwerking met bookers, labels, cultuurhuizen, ...	15,3%	16,9%	26,3%	14,4%	27,1%	118
Leren omgaan met falen, feedback en bijsturing	8,5%	18,6%	22,9%	27,1%	22,9%	118
Ontwikkelen van zelfvertrouwen en motivatie als kunstenaar	4,3%	14,5%	17,1%	28,2%	35,9%	117
Financieel plannen van een artistiek project	10,3%	17,9%	26,5%	26,5%	18,8%	117
Leren onderhandelen met partners (organisaties, coaches, zalen)	12,7%	18,6%	27,1%	21,2%	20,3%	118
Begeleiding bij repetitie-, productie- of creatietrajecten	3,4%	8,5%	20,5%	32,5%	35,0%	117
Experimenteren, innovatieve praktijken	4,3%	11,1%	16,2%	29,9%	38,5%	117
Peer-to-peer learning en collectieve trajecten	12,1%	20,7%	19,8%	28,4%	19,0%	116
Competenties ontwikkelen voor het promoten van eigen werk	6,0%	12,1%	23,3%	29,3%	29,3%	116

Referenties

- Bazeley, P., & Jackson, K. (2013) *Qualitative data analysis with NVivo* (2nd ed.). Sage Publications.
- Bowen, G. A. (2009) Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (2025) *Vraag om uitleg over de eerste structurele subsidieronde in het nieuwe Amateurlustendecreet*, Verslag nr. 1325, vergadering 20 februari 2025. Brussel: Vlaams Parlement.
- Departement Cultuur, Jeugd en Media (2022) *FAQ reglement talentontwikkeling: veel gestelde vragen - subsidiereglement talentontwikkeling amateurlusten*. Brussel: Vlaamse Overheid.
- Departement Cultuur, Jeugd en Media (2022) *Infografiek projectsubsidies talentontwikkeling amateurlusten*. Brussel: Vlaamse Overheid.
- Departement Cultuur, Jeugd en Media (2022) *Subsidiereglement projectondersteuning talentontwikkeling amateurlusten*. Brussel: Vlaamse Overheid.
- Goldsmith, L. J. (2021) Using Framework Analysis in Applied Qualitative Research. *The Qualitative Report*, 26(6), 2061-2076. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2021.5011>
- Inayatullah, S. (2008) Six pillars: Futures thinking for transforming. *Foresight*, 10(1), 4-21. <https://doi.org/10.1108/14636680810855991>
- De Baere, M. (2021). *Trends in kunstzinnige hobby's*. Gent: Kenniscentrum Cultuuronderzoek
- Meremans, M. (2019) *Schriftelijke vraag nr. 66: Ondersteuning van amateurlusten - Verdeelsleutel*, vraag aan minister Sven Gatz, Vlaamse Regering, 16 januari 2019.
- Patton, M. Q. (2015) *Qualitative research and evaluation methods: Integrating theory and practice* (4th ed.). Sage Publications.
- Paul, R., & Elder, L. (2007) Critical thinking: The art of Socratic questioning. *Journal of Developmental Education*, 31(1), 36-37.
- Prior, L. (2011) *Using documents in social research*. Sage Publications.
- Raad van State, afdeling Wetgeving (2023) *Advies nr. 74.028/3 over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap over de ondersteuning van de amateurlusten*, VR 2023 2710 DOC.1415/4, 13 oktober 2023. Brussel: Raad van State.
- Ritchie, J., & Spencer, L. (1994) Qualitative data analysis for applied policy research. In A. Bryman & R. G. Burgess (Eds.), *Analyzing qualitative data* (pp. 173-194). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203413081>
- Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (2023) *Advies over het voorontwerp van decreet over de ondersteuning van de amateurlusten*, 15 juni 2023. Brussel: Vlaamse Overheid.
- Vlaamse Regering (2023) *Nota aan de Vlaamse Regering: voorontwerp van decreet over de ondersteuning van de amateurlusten - definitieve goedkeuring*, VR 2023 2710 DOC.1415/1BIS. Brussel: Vlaamse Overheid.
- Vlaamse Regering (2023) *Ontwerp van decreet over de ondersteuning van de amateurlusten*, VR 2023 2710 DOC.1415/3BIS. Brussel: Vlaamse Overheid.

Vlaamse Regering (2023) *Voorontwerp van decreet over de ondersteuning van de amateurkunsten*, VR 2023 2710 DOC.1415/2BIS. Brussel: Vlaamse Overheid.

Vlaamse Regering (2024) *Decreet over de ondersteuning van de amateurkunsten*, 8 maart 2024. Brussel: Vlaamse Overheid.

Willekens, M., Van Hevele, E., De Baere, M., Siongers, J. & Lievens, J. (2020) *Onderzoek amateurkunsten 2019: Bevolkingsonderzoek*. Gent: Vakgroep Sociologie - Onderzoeksgroep CuDOS.